

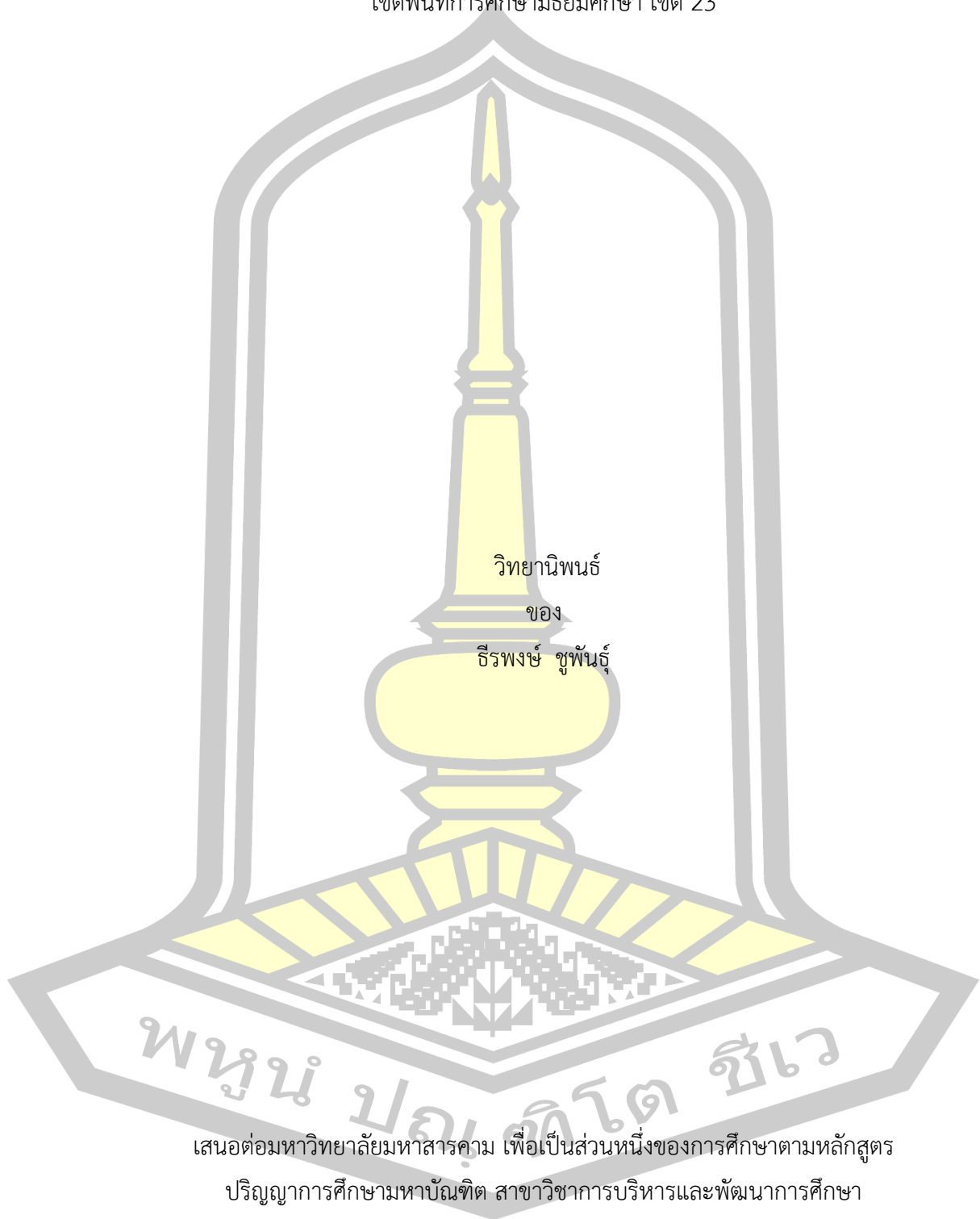
การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

วิทยานิพนธ์
ของ
ธีรพงษ์ ชูพันธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีดีและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

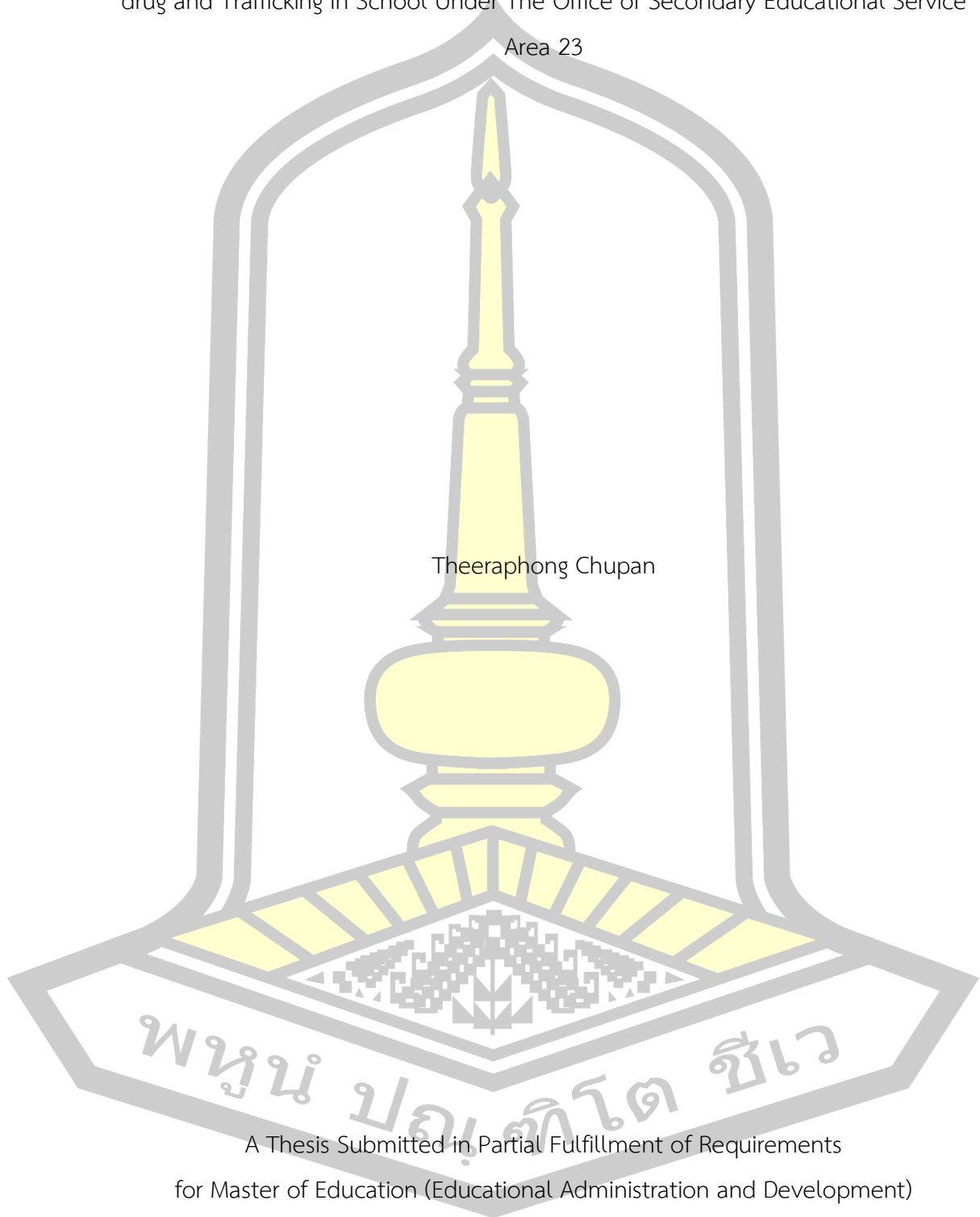
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Guidelines the Operations White School Management for Non-
drug and Trafficking in School Under The Office of Secondary Educational Service

Area 23

Theeraphong Chupan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

July 2019

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายธีรพงษ์ ชูพันธ์ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23		
ผู้วิจัย	ธีรพงษ์ ชูพันธุ์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

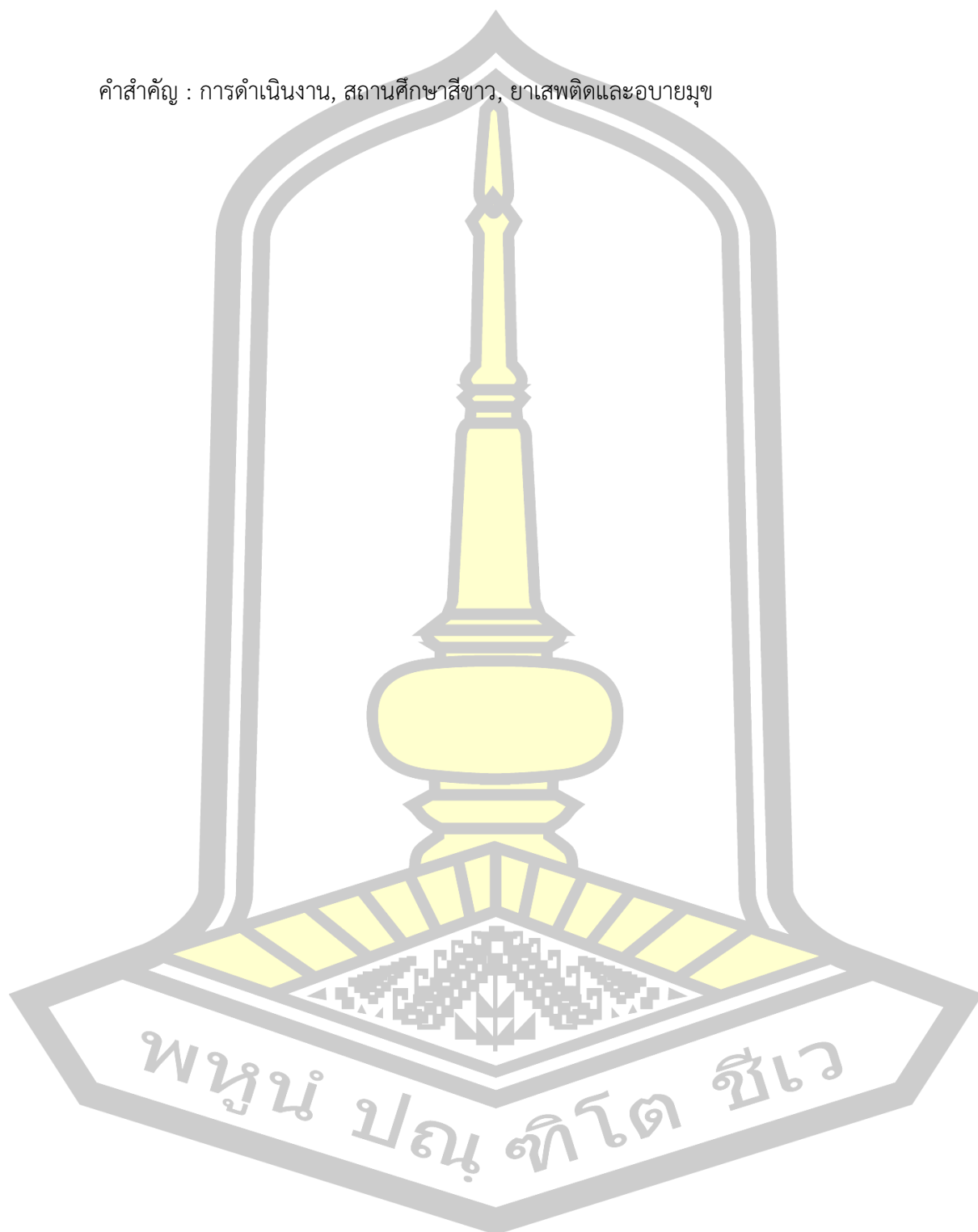
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 2) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์โดยศึกษาและสร้างเครื่องมือการวิจัยตามนโยบายและการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การป้องกัน การค้นหา การรักษา การเฝ้าระวัง และการบริหารจัดการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน จัดประชุมชี้แจง ทบทวนนโยบาย แผนปฏิบัติการ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงาน 2) ด้านการค้นหา คัดกรองจำแนก กลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจการใช้สารเสพติด 3) ด้านการรักษา จัดบริการสื่อการแนะแนว และดำเนินกิจกรรมเรื่องการป้องกันยาเสพติด 4) ด้านการเฝ้าระวัง องค์กรนักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในสถานศึกษา 5) ด้านการบริหารจัดการ ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียร ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงาน

สถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาอื่นๆ ได้ต่อไป

คำสำคัญ : การดำเนินงาน, สถานศึกษาสีขาว, ยาเสพติดและอบายมุข

TITLE	The Development of Guidelines the Operations White School Management for Non-drug and Trafficking in School Under The Office of Secondary Educational Service Area 23		
AUTHOR	Theeraphong Chupan		
ADVISORS	Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) a study of the present condition and its desirable operations white school management for non-drug and trafficking in school under the office of secondary educational service area 23 2) to develop guidelines to the operations white school management for non-drug and trafficking in school under the office of secondary educational service area 23 group examples include executive education and teachers of 327 people using stratified random sampling method using the tools in the research include a questionnaire and interviews. Questionnaire consists of the policy and operations white school management for non-drug and trafficking of ministry of education which comprise of 5 side : preventing, searching, treatment, surveillance and management. The statistics used in the analysis were percentage, average, and standard deviation.

The results showed that, results of a study of the current operations white school management for non-drug and trafficking the moderate. The desirable condition the operations white school management for non-drug and trafficking. The overall average at most level. Guidelines operations white school management for non-drug and trafficking contains 5 include. 1) Side with the preventing Meeting was held to review the Policy Action Plan Monitoring Report 2) searching for screening

classification groups and a survey of drug use, 3) treatment services, guidance and activities for drug prevention. 4) surveillance Corporate students perform various activities in educational institutions, 5) management Meeting to determine the policy, strategy and encourage community participation in preventing and solving drug problems. The assessment of suitability was found to be most appropriate and feasibility. Results obtained from this study could be used as a basic information for evaluating other the school.

Keyword : operations, white school, drug and trafficking

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอ ข้อคิด และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การแก้ไข ปรับปรุง ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีเสมอมา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปรับปรุง ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พนายุทธ เขยบาล ดร.บุษวรรรษ์ แสนปลื้ม นางมณีรัตน์ พัวโพธิ์ นางกนกกร ทองทิพย์ และนายนิรภัย คัดโสภา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายวิบูลย์ คำมุข ผู้อำนวยการโรงเรียนโพนงามศึกษา และนายจำรัส พิมพา ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย และศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อย่างสูงยิ่ง ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรม ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้มีสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นเครื่องขึ้นความสำเร็จในชีวิต

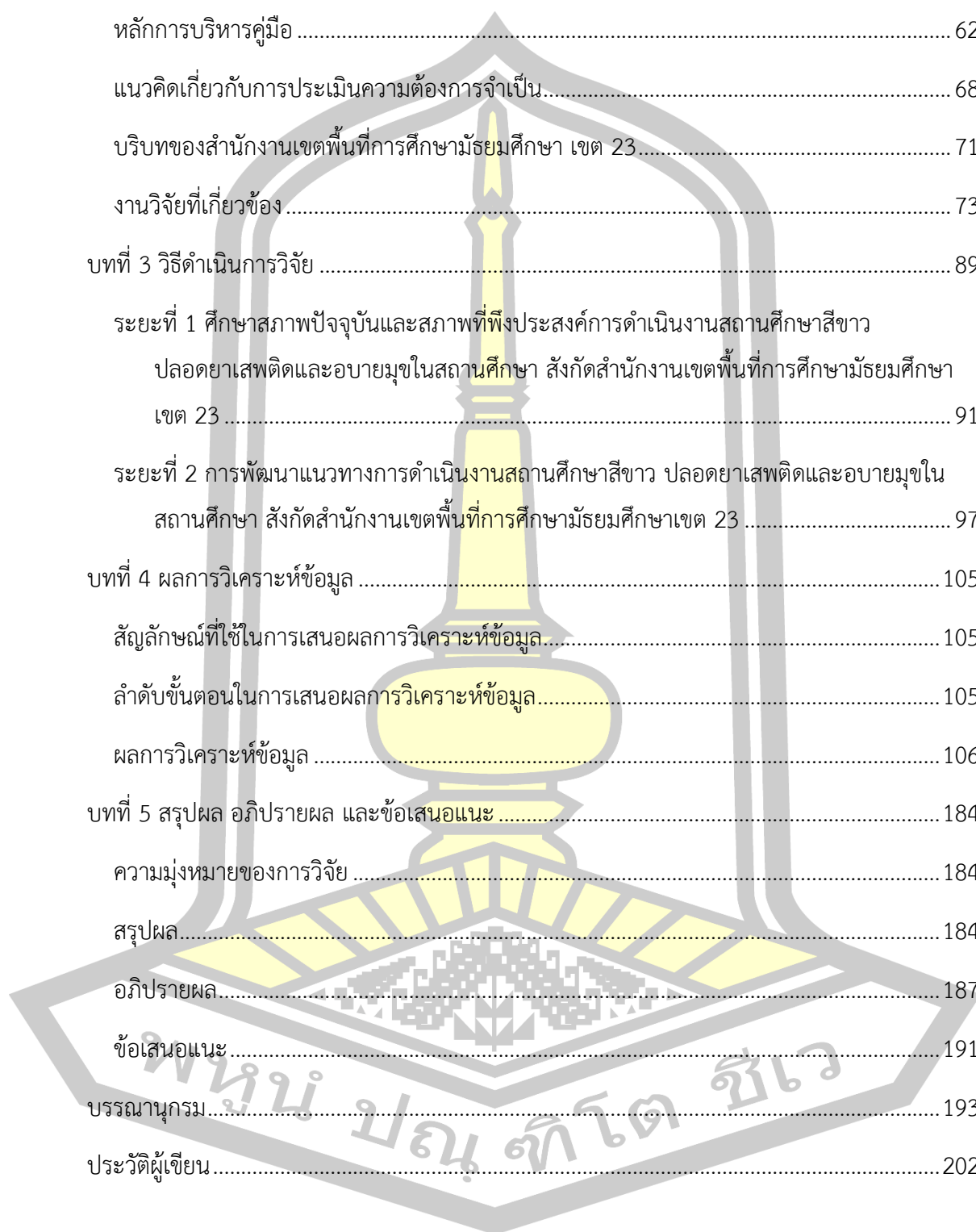
ธีรพงษ์ ชูพันธุ์

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามงานวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารการศึกษา.....	12
การบริหารสถานศึกษา.....	15
การพัฒนาแนวทาง.....	19
ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด.....	22
ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา.....	40
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข.....	41

การสนทนากลุ่ม.....	55
หลักการบริหารคู่มือ	62
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น.....	68
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	91
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	184
ความมุ่งหมายของการวิจัย	184
สรุปผล.....	184
อภิปรายผล.....	187
ข้อเสนอแนะ	191
บรรณานุกรม.....	193
ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำแนกตามตำแหน่ง.....	92
ตาราง 2 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ..	106
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยรวมและรายด้าน.....	107
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการป้องกัน เป็นรายชื่อ.....	108
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการค้นหา เป็นรายชื่อ.....	110
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการรักษา เป็นรายชื่อ	111
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการเฝ้าระวัง เป็นรายชื่อ.....	112
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการบริหารจัดการ เป็นรายชื่อ	113
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น.....	115
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการป้องกัน	116
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการค้นหา.....	118

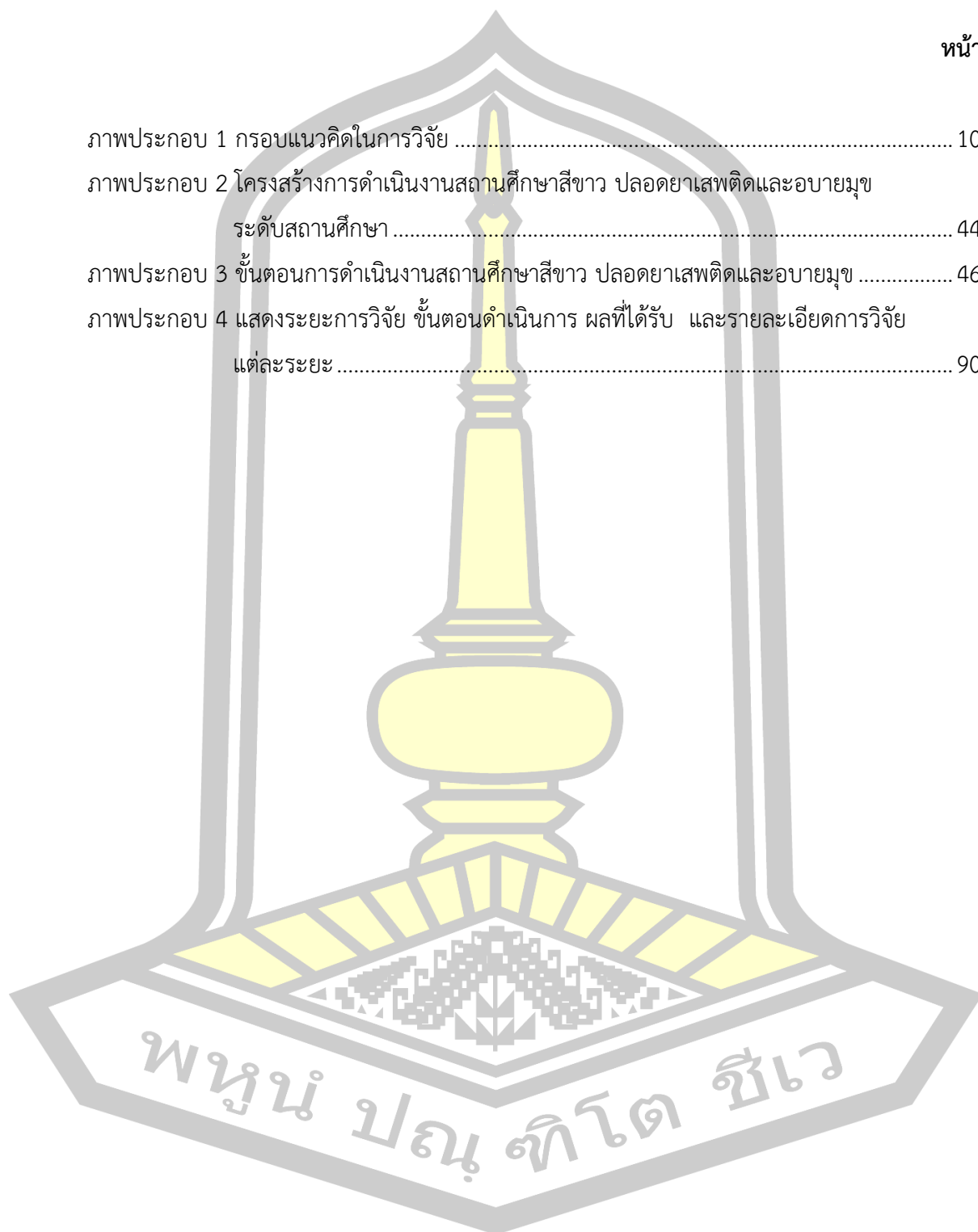
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการรักษา	120
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการเฝ้าระวัง.....	121
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารจัดการ	123
ตาราง 15 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการป้องกัน.....	127
ตาราง 16 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการค้นหา	129
ตาราง 17 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการรักษา.....	131
ตาราง 18 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการเฝ้าระวัง	133
ตาราง 19 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการบริหารจัดการ.....	136
ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการป้องกัน	140

ตาราง 21 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการค้นหา	144
ตาราง 22 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการรักษา.....	147
ตาราง 23 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเฝ้าระวัง	150
ตาราง 24 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการ.....	153
ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทาง การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	156
ตาราง 26 แสดงผลการตรวจสอบยืนยัน ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการแก้ไขปรับปรุง	169
ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23.....	183

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ระดับสถานศึกษา	44
ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข	46
ภาพประกอบ 4 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ ผลที่ได้รับ และรายละเอียดการวิจัย แต่ละระยะ	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดกลับมาทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า และอาจรวมไปถึงผู้ผลิตด้วย ซึ่งได้สร้างปัญหามากมายให้แก่ประเทศชาติ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชทานในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา วันพุธที่ 4 ธันวาคม พุทธศักราช 2545 เพื่อทรงเตือนสติพสกนิกรชาวไทยว่า “ยาเสพติดนี้มันก่อให้เกิดความเดือดร้อนหลายอย่าง โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ทั้งราชการ ตำรวจ โรงพยาบาล เอกชนต่างๆ เดือดร้อนหมดและสิ้นเปลืองคนทั่วประเทศก็สิ้นเปลือง แทนที่จะมีเงินทอง มีทุนมาสร้างบ้านเมืองให้สบาย ให้เจริญ มัวแต่ต้องมาปราบปรามยาเสพติด มัวแต่ต้องมาเสียเงินค่าดูแลรักษาทั้งผู้เสพยาผู้เป็นคนเดือดร้อนอย่างนี้ก็เสียเงิน และเสียชื่อเสียง” จากพระราชดำรัสดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความเดือดร้อนจากผลพวงของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน จึงถือเป็นวาระที่คนไทยในประเทศไทยควรร่วมกันสอดส่อง ช่วยเหลือ ป้องกัน ปราบปราม และเฝ้าระวังเพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัวให้ห่างไกลจากยาเสพติด (เครือข่ายกาญจนาภิเษก, 2560)

ปัญหาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่การขจัดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นวันจะยิ่งลำบากมากขึ้นทั้งในด้านสาเหตุการเกิดปัญหาและแนวทางการแก้ไข และมีแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ยาเสพติด พื้นที่ ประเภท และชนิดของยาเสพติดที่ใช้เสพ ตลอดจนวิธีการเสพ ซึ่งนำไปสู่สถานะการติดยาที่เพิ่มมากขึ้น ตามข้อมูลแสดงจำนวนผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดทั่วประเทศ ในภาพรวม ตั้งแต่คณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศ (22 พ.ค. – 31 ก.ค. 2557) พบว่า มีผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจำนวน 78,112 คน เป็นการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ จำนวน 38,920 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.8) ระบบบังคับบำบัด จำนวน 29,710 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.1) และระบบต้องโทษ จำนวน 9,482 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.1) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2557) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2550 มีผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดทั่วประเทศจำนวน 34,128 คน และปี พ.ศ. 2551 มีผู้เข้ารับการรักษาพยาบาล จำนวน 59,238 คน จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดทั้งหมดเพิ่มขึ้นทุกปี โดยกระจายตัวไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศและขยายฐานผู้เสพยาจาก

กลุ่มผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม ผู้ขับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรไปสู่กลุ่มผู้ว่างงาน นอกจากนี้กำลังระบาดไปสู่กลุ่มเยาวชน นักศึกษาและนักเรียนในอัตราที่สูงขึ้นทุกปี (สำนักคณะกรรมการอาหารและยา, 2546) จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ติดยาของสถานพยาบาลทั่วประเทศและสถิติผู้กระทำความผิด พบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ติดยาส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุระหว่าง 24 – 25 ปี โดยในปี 2557 มีการแพร่ระบาดในช่วงอายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.1 ของช่วงอายุทั้งหมด และมีแนวโน้มอายุของกลุ่มเป้าหมายลดลงไปอยู่ที่ระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจข้อมูลระบาดวิทยาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย กลางปี 2554 ของสำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งพบว่า นักเรียน นักศึกษาระดับ ป. 6 – ปริญญาตรี จำนวน 5.36 ล้านคน มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดร้อยละ 12.4 และระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นกลุ่มใหญ่ถึงร้อยละ 84 ของจำนวนดังกล่าว จากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและกระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับลักษณะของการใช้ยาเสพติด ร้อยละ 5.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ ร้อยละ 2.7 ผู้ติดยา ร้อยละ 1.5 ผู้ค้ายาเสพติด ร้อยละ 1.1 ผู้ติดและค้ายา ร้อยละ 0.94 และผู้ใช้และผู้ค้า ร้อยละ 0.85 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 3.42 ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. 2554 : 25) โดยเฉพาะสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา พบว่าสารเสพติดที่ใช้มากอันดับ 1 คือ ยาบ้า ร้อยละ 82.2 รองลงมาคือ กัญชา ร้อยละ 6.3 ยาไอซ์ ร้อยละ 3.3 และกระท่อม ร้อยละ 2.7 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2557)

ปัญหายาเสพติดที่เกิดจากนักเรียนในสถานศึกษา มักจะมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ขาดความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดู ทำให้เด็กมีความอ่อนไหวทางอารมณ์และขาดที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้เด็กต้องไปแสวงหาสิ่งทดแทนจากเพื่อน เมื่อเพื่อนหยิบยื่นสิ่งเสพติดให้แม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็มีความอยากรู้อยากลองและเป็นการเรียกร้องความสนใจจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนในการเป็นผู้ค้ารายย่อยให้กับกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง มีทั้งลักษณะของการขายเพื่อเป็นการหารายได้สำหรับไว้ซื้อยาเพื่อจะนำมาเสพเองและการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติด รายย่อยที่ปลอมตัวเป็นนักเรียนเข้ามาในสถานศึกษาการกระทำดังกล่าวนี้ทำให้เกิดปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

รัฐบาลได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ที่หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการควบคุม ป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต โดยมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นั้น เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการตามกระบวนการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน จึงได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงาน และสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1) มาตรการคัดกรองจำแนกกลุ่มเป้าหมาย (Re-X-Ray) สถานศึกษาดำเนินการตามมาตรการคัดกรองจำแนกกลุ่มเป้าหมายร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การตรวจปัสสาวะ การตรวจสุขภาพ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 เดือนมิถุนายน/สิงหาคม ภาคเรียนที่ 2 เดือนพฤศจิกายน/มกราคม ทุกปีการศึกษา โดยจำแนกนักเรียน นักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน กลุ่มเฝ้าระวังป้องกัน และกลุ่มบำบัดรักษา ในกลุ่มที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้นำไปเข้ารับการบำบัดตามกระบวนการจิตสังคมบำบัดและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และให้สถานศึกษาดำเนินการคัดกรองตามกระบวนการซ้ำ หากไม่พบนักเรียน นักศึกษา ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกกรณี ให้จัดทำป้าย “สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด” โดยมีโลโก้สัญลักษณ์ 4 หน่วยงาน คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และสำนักงาน ป.ป.ส.ติดตั้งด้านหน้าสถานศึกษา

2) มาตรการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ระดับจังหวัด มอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดและคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นกลไกขับเคลื่อนจัดกิจกรรมตามบริบทของพื้นที่ เพื่อเป็นมาตรการในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและปลูกจิตสำนึกโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ระดับจังหวัด ให้จัดทำแผนปฏิบัติการเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเห็นชอบและมอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดเห็นชอบและมอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัด อำนวยการ กำกับ ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสรุปรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานต่อไป

3) การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยกระบวนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต โดยผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูทุกกลุ่มสาระบูรณาการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ร่วมกับครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย และการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยกระบวนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ในทุกระดับให้จัดทำแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน นักศึกษา โดยให้เน้นในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การลงโทษผู้ไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2522 อัตราและ โทษทางคดีอาญาที่มีโทษทั้งจำทั้งปรับและประหารชีวิต เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และ

4) มาตรการอำนวยการ กำกับ ติดตามประเมินผลและมาตรการเสริมแรง โดยผู้บริหาร สถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและ อบายมุข ให้จัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการ ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้นำผลงาน การดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบประกอบการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตการศึกษา ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดทุกจังหวัด และ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) ทุกจังหวัด ติดตามผลการคัดกรองของสถานศึกษา ตามนโยบาย รายงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ และ มาตรการเสริมแรง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งมั่นมีความตั้งใจและเสียสละดำเนินงานตามนโยบาย ให้ นำผลงานการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ประกอบการ พิจารณาการเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ สนับสนุนให้ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งให้สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ดำเนินการตามนโยบายปล่อยปละละเลยให้ดำเนินการตามมาตรการทางวินัย มาตรการทางการปกครอง และมาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

โรงเรียนและสถาบันทางการศึกษานับว่าเป็นแหล่งที่เสี่ยงต่อการเสพและการขายยาเสพติด เนื่องจากเป็นแหล่งรวมกลุ่มของวัยรุ่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ อยากรู้อยากลองและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ภัยอันน่ากลัวของยาเสพติดได้ขยายลูกกลมเข้าไปในรั้ว วิทยาลัยเพิ่มมากขึ้นทุกที จนเป็นที่น่าหวั่นเกรงว่า หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วนอาจเป็น สิ่งที่สายเกินไปสำหรับเยาวชนและกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากปัญหาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนเกือบทุกโรงเรียนและทุกระดับชั้น ซึ่ง วิทยาลัยนอกจากจะมีหน้าที่ในการให้การศึกษาทางด้านวิชาการแล้ว ยังคงต้องมีหน้าที่ในการ ช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาเสพติดอีกด้วย แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่สามารถ ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุ มีปัจจัย หลายอย่าง ซึ่งการดำเนินการแก้ไขจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาการติดยาเสพติดอย่างแท้จริงจากที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการพยายามดำเนินการ ป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยจัดทำโครงการทั้งในระดับกระทรวง

ระดับกรม และระดับสถานศึกษา เช่น การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดไว้ในหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ จัดทำคู่มือ การดำเนินการ และหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาในระดับจังหวัด ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ รวมทั้งผู้ปกครอง จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ตำรวจ สาธารณสุข ตลอดจนองค์กร พ่อ แม่ ผู้ปกครอง (สุชานันท์ รัตนภาค, 2547) การสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจและพัฒนาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสุ่มสำรวจ 16 จังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาค จำนวน 3,153 คน ชาย 1,462 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.37 หญิง 1,691 คน คิดเป็นร้อยละ 53.63 ระหว่างวันที่ 28 – 31 มกราคม 2546 ประชาชนคิดไว้ในโรงเรียน/สถานศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดอยู่ในระดับรุนแรงมากและควรรหาทางแก้ไขด่วน ร้อยละ 60.03 เพราะมีนักเรียนติดยาเสพติด และรับรู้ด้วยตนเองว่ามีการแพร่กระจายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 45 โรงเรียน ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่เฝ้าระวังปัญหายาเสพติด โดยมีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษานี้มีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดค่อนข้างสูงและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งสามารถที่จะแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนด้วยกันได้โดยง่าย โดยผลกระทบของปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนำมาซึ่งความเสียหายและการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ จึงต้องให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและจริงจังเพื่อลดและควบคุมไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการดูแลช่วยเหลือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาส

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ว่ามีแนวทางการดำเนินงานอย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไรเพื่อที่จะนำข้อค้นพบที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามงานวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 อยู่ในระดับใด
2. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ทราบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาและกรอบแนวคิดในการวิจัยตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ประกอบด้วย 5 มาตรการ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนี้

1. มาตรการด้านการป้องกัน
2. มาตรการด้านการค้นหา
3. มาตรการด้านการรักษา
4. มาตรการด้านการเฝ้าระวัง
5. มาตรการด้านการบริหารจัดการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 125 คน ครู 1,969 คน รวม 2,094 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 80 คน ครู 247 คน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างอิงใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา รวม 327 คน

2.2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข Best Practices จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข (ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ปลอดภัยเสถียรและปัจจัยเสี่ยงทุกชนิด มีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของกระทรวงศึกษาธิการ มีมาตรการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 มาตรการ ดังนี้

1.1 มาตรการป้องกัน หมายถึง การวิเคราะห์นโยบายการป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษาสีขาวครอบคลุมมาตรฐานด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง แต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ครอบคลุม ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง การจัดระบบการบริหาร การประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษาสีขาว ดำเนินการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง การนำผลของการประเมินโครงการ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โรงเรียนมีแผนบริหารความเสี่ยงในการควบคุม ป้องกัน การไม่บรรลุนิติภาวะการจัดการเรียนรู้เพื่อ ป้องกันยาเสพติด และจัดทำบันทึก MOU กับเครือข่ายระดับอำเภอที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.2 มาตรการค้นหา หมายถึง การชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อน ดำเนินการค้นหา คัดกรอง การคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียนในการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพติด อย่างเป็นระบบ การดำเนินการตรวจสอบผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง มีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลใน การแก้ปัญหาและป้องกันภัยจากยาเสพติด และสรุปรายงานผลการตรวจหาสารเสพติดแก่ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 มาตรการรักษา หมายถึง การนำข้อมูลการค้นหาสารเสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคี เครือข่ายในการบำบัดรักษา ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การแนะแนวในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด อย่างเป็นระบบ มีสื่อการแนะแนวเฉพาะเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับ จุดประสงค์และผู้เรียน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง และการนำผล การประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

1.4 มาตรการเฝ้าระวัง หมายถึง การวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย มีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้เรียนอย่าง หลากหลายช่องทาง องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความรู้ ชี้นำเป้าหมายในการเรียน การดำเนินชีวิต และการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.5 มาตรการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่งตั้ง คณะทำงานรับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในสถานศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด จัดให้มี ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการประเมินโครงการ และการนิเทศ มาสู่ การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2) โรงเรียนดงมะไฟวิทยา 3) โรงเรียนสกลนครพัฒนศึกษา 4) โรงเรียนอาตุณารายณ์วิทยา 5) โรงเรียนท่าแร่ศึกษา 6) โรงเรียน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จังหวัดสกลนคร 7) โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม 8) โรงเรียนโพธิแสนวิทยา 9) โรงเรียนเต่างอยพัฒน ศึกษา 10) โรงเรียนร่มเกล้า 11) โรงเรียนด่านม่วงคำพิทยาคม 12) โรงเรียนโพนพิทยาคม 13) โรงเรียนคำเพิ่มพิทยา 14) โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี 15) โรงเรียนพังโคนวิทยาคม 16) โรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา 17) โรงเรียนพรธนาวุฒาจารย์ 18) โรงเรียนบ้านบัวราษฎร์บำรุง 19) โรงเรียนลำปลาหางวิทยา 20) โรงเรียนเทพสวัสดิ์วิทยา 21) โรงเรียนภูริทัตต์วิทยา 22) โรงเรียนบะฮีวิทยาคม 23) โรงเรียนช้างมิ่งพิทยานุกูล 24) โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ 25) โรงเรียนธรรมบวรวิทยา 26) โรงเรียนวาริชวิทยา 27) โรงเรียนนิคมน้ำจืดเจริญวิทยา 28) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 29) โรงเรียนเวียงพิทยาคม 30) โรงเรียน หนองหลวงศึกษา 31) โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ 32) โรงเรียนบงเหนือวิทยาคม 33) โรงเรียนสว่าง แดนดิน 34) โรงเรียนส่องดาววิทยาคม 35) โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส 36) โรงเรียนคำตาก้าราช ประชาสงเคราะห์ 37) โรงเรียนกุดเรือคำพิทยาการ 38) โรงเรียนศึกษาประชาสามัคคี 39) โรงเรียนหนองแวงวิทยา 40) โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม 41) โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม 42) โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา 43) โรงเรียนโพนงามศึกษา 44) โรงเรียนท่าสงครามวิทยา และ 45) โรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา “โพธิ์คำอนุสรณ์”

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้รักษาการที่ปฏิบัติ หน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

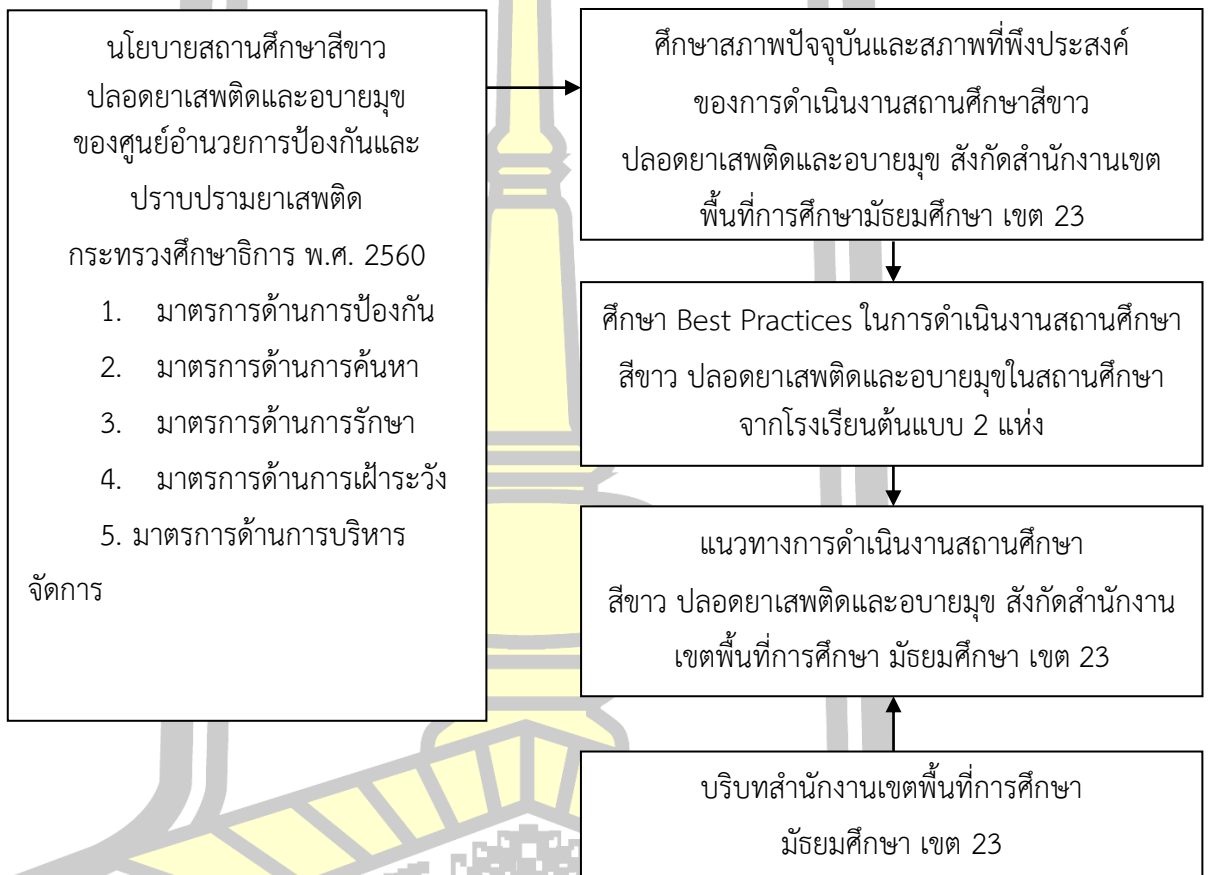
5. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

6. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียน ดีเด่น/โรงเรียนในฝัน หรือรางวัลคุณภาพจากหน่วยงานต่างๆ ที่บ่งบอกถึงคุณภาพในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2540)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

พจนัน ปณฺ ทิโต ชิว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าผู้ศึกษามุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้ศึกษา ได้ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
  - 2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
3. การพัฒนาแนวทาง
  - 3.1 ความหมายการพัฒนาแนวทาง
  - 3.2 ลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง
  - 3.3 เทคนิควิธีการวัดลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง
4. ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
  - 4.1 ความหมายและประเภทของยาเสพติด
  - 4.2 องค์ประกอบของปัญหาเสพติดและสาเหตุของการติดยาเสพติด
  - 4.3 ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย
  - 4.4 โทษและวิธีป้องกันยาเสพติด
  - 4.5 ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติด
5. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
  - 5.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน
  - 5.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
6. การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
  - 6.1 นโยบายและการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
  - 6.2 ขั้นตอนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
  - 6.3 กระบวนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
  - 6.4 แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

6.5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยพอติดและ
 อบายमुख

7. การสนทนากลุ่ม
  - 7.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม
  - 7.2 ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม
  - 7.3 ข้อพิจารณาในกระบวนการจัดกลุ่มสนทนา
8. หลักการบริหารคู่มือ
  - 8.1 ความหมายของคู่มือ
  - 8.2 ประเภทของคู่มือ
  - 8.3 องค์ประกอบของคู่มือ
  - 8.4 ลักษณะของคู่มือที่ดี
9. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 9.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 9.2 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 9.3 ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
  - 9.4 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น
  - 9.5 การรวบรวมข้อมูลของการประเมินความต้องการจำเป็น
10. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของ การบริหารการศึกษา ได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการบริหาร
 การศึกษาไว้หลายประการ ดังนี้

(นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2534) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรม
 ต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อการพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน ซึ่ง
 นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความ

ต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่ต้องอาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และ อาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตามเป้าหมายของสังคม ที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

(ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ โทณะบุตร, 2542) ได้ให้ความหมาย การบริหาร การศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคม ในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยม ตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตาม เป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่และคำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและอภัยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชนสถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

(หวน พินธุพันธ์, 2554) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรม ต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของ สังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะเจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดย กระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

(ธีระ รุญเจริญ, 2550) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ การบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษา ให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถ พัฒนาคณา (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2554) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดี ที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยใน โรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันอธิบดีกรม ต่างๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคณาให้มี คุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคณาให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การ จัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมา ทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการ ดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ที่ร่วมมือกัน พัฒนาคอนให้มีคุณภาพ การจะพัฒนาคอนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมา ดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

หลักการบริหารศึกษานั้นมีความสำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษาดังที่มีนักวิชาการ ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

(สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณม์, 2536) ได้สรุปเกี่ยวกับ ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้ เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้ มนุษย์ดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์การต่างๆ ต้องขยาย งานด้านการบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องมือซึ่งให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้า ทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่างๆทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่าง รวดเร็วยิ่งขึ้น
4. บริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อม ของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การความสำเร็จของ การบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้อการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือและการวินิจฉัย สั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวพัน กับการบริหารอยู่เสมอดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งที่คู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดดังที่ กล่าวว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียว “(Politics and Administration are the two Sides of a Single Coin) เพราะฉะนั้นการศึกษาวิชาการ บริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการเมืองด้วย

(สมาน อศวมณี, 2542) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกทีๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีประกอบอื่นๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานั้นนับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นจะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้

(สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2552) ได้กล่าวว่า การบริหารการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาโดยผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญ คือ ช่วยให้การดำรงชีพของมนุษย์เป็นไปอย่างผาสุก เป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยต้องมีการบริหารทรัพยากรเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการบริหารขององค์กร เนื่องจากทรัพยากรช่วยในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ และเป็นการกระจายความต้องการทรัพยากรในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้นเพื่อทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม เสาะแสวงหาความคิดใหม่ ๆ และทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษาไว้ต่างๆ กันดังนี้ (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2543) ได้ให้ความหมาย การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ของโรงเรียนโดยมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการบริการทางการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2546) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษาโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกายด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

(ปรัชญา เวสารัชช์, 2546) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยใช้กระบวนการบริหารกลุ่มบุคคลกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลให้เปลี่ยนวิธีคิดวิธีทำงานใหม่ เป็นผู้นำทางความคิดการแก้ปัญหาการตัดสินใจเป็นครูฝึกทักษะ และการจูงใจจัดเตรียมจัดสรรการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เป็นกลุ่มงานที่สัมพันธ์กันอย่างดี โครงสร้างกลุ่มงานที่สามารถทำงานร่วมกันได้ต้องจัดคนที่เหมาะสมกับงานแต่ละด้านมีกำลังคนที่มีความสามารถพร้อมสร้างบุคลากรให้ทำงานได้อย่างถูกต้องเพื่อให้บุคคลร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพของงานภายในสถานศึกษา และให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมตั้งนั้นการบริหารสถานศึกษาซึ่งถ้าดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผล

(บรรยงค์ โตจินดา, 2546) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียน ให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของสังคม และตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานการเงิน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป การบริหารงานดังกล่าวงานบริหารบุคคลนับเป็นงานที่มีความสำคัญมากงานหนึ่ง เนื่องจากบุคลากรเป็นปัจจัยและองค์ประกอบเดียวที่มีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมีความคาดหวังมีปฏิภริยา และมีความต้องการพัฒนาในตัวเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจต่อบุคลากร ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้ในที่สุด

ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์เครื่องมือและบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร ที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ อันเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยมีการวางแผนวินิจฉัย สั่งการควบคุมและจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นสิ่งที่ส่งผลให้องค์กรมุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย ฉะนั้น จึงมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

(สมาน อัครภูมิ, 2550) ให้ความสำคัญการบริหารการศึกษา ว่าในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกที ๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหา ต่างๆ อยู่เรื่อยๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลาในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะต้องได้รับ การฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้

(เสถียรภาพ พันธุ์โพธิ์โรจน์, 2543) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารองค์กรว่า เป็นการดำเนินการเป็นกระบวนการลูกโซ่ตั้งแต่การวางนโยบายกำหนดแผนงานอัตรากำลังคนการสรรหาเลือกคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสมการวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการการฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็นการประเมิณผลการปฏิบัติงานการเลื่อนตำแหน่งการโยกย้ายการพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมีขวัญกำลังใจ และมีพฤติกรรมและมีพฤติกรรมที่สอดคล้อง กับวัฒนธรรมในองค์กร โดยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพย์สินขององค์กรมิใช่ค่าใช้จ่าย
2. ศักยภาพของมนุษย์พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด
3. ทรัพยากรมนุษย์เป็นแหล่งสร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริการ

ขององค์กร

(พะยอม วงศ์สารศรี, 2544) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานในองค์กรว่าอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโตเพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสื่อกลางในการประสานงานแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานองค์กรเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังกล่าวยอมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างขึ้น
2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร
3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติการบริหารทรัพยากรมนุษย์

(นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545) ให้ความสำคัญการบริหารการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือมีความสามารถทางการบริหารมีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้ง สิ่งที่จะนำมาจัดกระทำ (การจัดการ = การบริหาร) กับการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นไปตามไปด้วย ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์และเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาด้วย ปัจจุบันการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถบางอย่างมีการฝึกอบรมอาชีพ มีการจัดทำอย่างมีระบบการบริหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่างๆ จากหมู่บ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ การที่คนรวมกันเป็นกลุ่มย่อยต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีกิจกรรมการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันนี้คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและบริหารขึ้น

(สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ์, 2553) ให้ความสำคัญการบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตร่วมกันอยู่ได้อย่างผาสุก จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่างๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น เป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้นการบริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคตและการบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในองค์การความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่มีทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรเพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

การพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายของการพัฒนาแนวทาง

(ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2535) ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงและแปลงสภาพแวดล้อม โครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมของระบบและปัจเจกบุคคล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เพื่อสนองตอบข้อเรียกร้องและความต้องการของมวลมนุษยชาติทั้งในแง่ของความยากจน ความเขลาหรือไม่รู้ ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความทิวโหย

(จำรัส นวลนิม, 2540) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อยโดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ

(มีชัย สายอร่าม, 2548) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงและสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง การธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม การจัดสรร และกระจายทรัพยากรด้วยวิธีการบริหารที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอันที่จะสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

(สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร, 2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิมและการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้แต่เรามุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นดังนี้

1. คนมีความสามารถและสมรรถภาพในการดำเนินชีวิต
2. คนในสังคมมีอิสระและเสรีภาพในการตัดสินใจเลือก
3. คนในสังคมมีความเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน

(दनัย เทียนพุม, 2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การดำเนินการที่จะส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความสามารถเจตคติและประสบการณ์เพิ่มขึ้นในรูปแบบของการฝึกอบรมการศึกษาของพนักงานการพัฒนาพนักงานเพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพขณะเดียวกันก็ดำเนินการพัฒนาอาชีพพนักงานให้พร้อมที่จะรับผิดชอบหรือเติบโตในตำแหน่งที่สูงขึ้นรวมถึงการปรับหรือพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่ชนะในการแข่งขันได้ในที่สุด

(ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2549) กล่าวว่า “การพัฒนา” หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉงจากประสบการณ์นำไปสู่การพัฒนาบุคคลทั้งบุคคลอย่างเป็นระบบ

และเต็มไปด้วยวัตถุประสงค์ในด้านร่างกายจิตใจและจิตวิญญาณการพัฒนาารวมมโนทัศน์ของการพัฒนา (การเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงาม) การฝึกอบรมการพัฒนาองค์กร (การเรียนรู้ทักษะจำเพาะ)

(สมคิด บางโม, 2549) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จะทำให้สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่เจริญขึ้นดีขึ้นเป็นประโยชน์มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นตัวคนระบบงานองค์กรสถานที่ทฤษฎีความรู้สึกรู้สึกคิด

สรุปการพัฒนาหมายถึงการดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานโดยการฝึกอบรมให้ความรู้ให้การศึกษาให้การพัฒนาเพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

(Good, 1993) ได้รวบรวมความหมายของแนวทางหมายถึงเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเรียนแบบเป็นแผนภูมิซึ่งเป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่งเป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

สรุปว่า แนวทาง หมายถึง วิธีที่ใช้อยู่ถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

2. ลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง

คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางซึ่งนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) ได้สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางไว้หลายประการซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนที่มีจุดหมายเพื่อแก้ปัญหาโดยมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลง

2. การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบกล่าวคือเป็นแนวคิดที่มองการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในลักษณะที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องร่วมกันถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในลักษณะเกื้อกูลกัน

3. การพัฒนาองค์กรเป็นระบบกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและใช้เวลานานโดยนัยนี้กระบวนการพัฒนาองค์กรจึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาขององค์กรที่ดำเนินงานต่อเนื่องกันไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกไปหากต้องดำเนินการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ

4. การพัฒนาองค์กรต้องการให้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง นักปฏิบัติการส่วนใหญ่เน้นความต้องการบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง

5. การพัฒนาองค์กรมุ่งเน้นเพิ่มสมรรถนะและสุขภาพที่สมบูรณ์โดยทั่วไป จะต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(ปรีชา กองจินดา, 2549) ได้เขียนไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย

1. เป็นไปตามความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงองค์กรพฤติกรรมของคนในองค์กรในด้านการเป็นบุคคลรอบรู้การมีแบบแผนของความคิดการมีส่วนร่วมการเรียนรู้เป็นทีมและการคิดเชิงระบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

2. มีความเหมาะสมในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

3. มีความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

ดังนั้นลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางเป็นไปตามความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชา มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางมีการยืดหยุ่นไม่หยุดนิ่งหรือพึงพอใจในสิ่งที่สำเร็จที่มีอยู่ต้องมีการขวนขวายเพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. เทคนิควิธีการวัดลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง

เทคนิควิธีการวัดลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางนั้นทำได้ยากความรู้เป็นสิ่งนามธรรม เนื่องจากต้องประเมินในรูปกระบวนการมีใช้พิจารณาแต่เพียงผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาดังที่นักวิชาการกล่าวไว้คือ

(สุนันทา เลานันทน์, 2540) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การวางแผนชีวิตและอาชีพเป็นความพยายามที่จะช่วยสมาชิกในองค์กรให้ความสนใจต่อเป้าหมายแห่งชีวิตและอาชีพของสมาชิกวิธีการให้แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คนและให้แต่ละคนในกลุ่มระบายนามสนใจในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตการทำงานแล้วรวบรวมเพื่อตั้งเป้าหมายโดยระบุขั้นตอนวันเวลาไว้ด้วย

2. การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการเป็นการสร้างชุมชนเทียมขึ้นและถือว่าเป็นเทคนิคเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาเฉพาะบุคคลโดยเป็นการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาและระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยกันคือต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสำนึกหรือระมัดระวังความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ มากยิ่งขึ้นพร้อมกับเข้าใจบทบาทของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ

3. การให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงานกลุ่มกิจกรรมซึ่งที่ปรึกษานำมาใช้เพื่อช่วยผู้มีปัญหาให้สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาตลอดจนดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สิ่งแวดล้อมของผู้มีปัญหาแต่ละคน

4. การยุติข้อพิพาทโดยใช้วิธีการแก้ปัญหาคัดแย้งระหว่างบุคคลโดยใช้บุคคลที่สามนับตั้งแต่การใช้ความรู้ความรู้สึกและความชำนาญของบุคคลที่สามที่จะช่วยวิจัยเสริมความเข้าใจและแก้ปัญหาปกติจะใช้ในการช่วยผู้บังคับบัญชาในการแก้ปัญหาในฐานะที่ปรึกษา

5. การประชุมวินิจฉัยปัญหาการปฏิบัติงานของกลุ่มครอบครัวเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรระดับกลุ่มซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาและกลุ่มของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรงในหน่วยงานเดียวกันมาร่วมประชุมเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ผลของการดำเนินงานของกลุ่ม

6. การประชุมเพื่อสร้างทีมงานเป็นวิธีการพัฒนาซึ่งประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจากหน่วยงานเดียวกัน

7. การวิเคราะห์บทบาทซึ่งเป็นการมุ่งศึกษาวิเคราะห์บทบาทและภาระหน้าที่ของสมาชิกในหน่วยงานให้ชัดเจนขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. การเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้บทบาทที่เหมาะสมเป็นวิธีการพัฒนาองค์กรในระดับบุคคลวิธีการนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดที่ว่าบุคคลจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ

จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถความชำนาญทักษะและประสบการณ์ทุก ๆ ด้านโดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อทำซ้ำ ๆ ตามแบบอย่างหรือแนวคิดให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่โดยเน้นวิสัยทัศน์และทัศนคติของบุคคลความเป็นผู้นำความคิดความเข้าใจเชิงระบบและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยการเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การขาดซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมเป็นการยากที่จะพัฒนาองค์กรได้

ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ความหมายและประเภทของยาเสพติด

1.1 ความหมายของยาเสพติด

(ฤทัยรัตน์ ไกรรอด, 2552) ได้ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีดหรือวิธีการใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลา ๆ หรือนานติดกันจนทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งด้านร่างกายและจิตใจเพียง

อย่างเดียวกันเนื่องจากต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะติดยาปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้ เมื่อถึงเวลาเสพหากไม่ได้เสพ จะทำให้เกิดอาการขาดยาทำให้ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552) ได้ให้ความหมายของยาเสพติด (Narcotic Drugs) หมายถึง ยาหรือสารเคมีใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันเป็นเวลานานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและแก่สังคมด้วย ทั้งจะต้องทำให้ผู้เสพแสดงอาการลักษณะต่าง ๆ กัน มีความต้องการที่จะเสพยาชนิดนั้น ๆ ต่อเนื่องกันไป มีความต้องการเพิ่มปริมาณของยามากขึ้นทุกกระยะและมีภาวะการงดติดยาและอยากยาทั้งร่างกายและจิตใจ

(อานนท์ รุ่งโรจน์สารทศ, 2550) ได้ให้ความหมายว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวันหรือวันละหลาย ๆ ครั้ง

สรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตามทำให้เกิดโทษต่อร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว มีผลให้สุขภาพทั่วไปทรุดโทรม อ่อนเพลีย ฉุนเฉียว กระสับกระส่าย ฟุ้งซ่าน กระวนกระวาย หงุดหงิด หัวดกแล้ว หัวดกระแวง ขาดสติสัมปชัญญะต้องการเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลเสียแก่ตนเองและครอบครัวในทุกด้านและนำมาซึ่งความเสียหายต่อเศรษฐกิจสังคมส่วนร่วม และประเทศชาติ

1.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดมีหลายประเภทตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้จำแนกประเภทยาเสพติดตามคุณสมบัติและการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2544) ได้จำแนกประเภทยาเสพติดตามคุณสมบัติการออกฤทธิ์เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ยาเสพติดประเภทฝิ่นและกลุ่มของฝิ่น ยาเสพติดประเภทนี้กดประสาทและสมองอย่างรุนแรง ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟีน ฝิ่นและอนุพันธ์อื่นๆ ที่สกัดได้จากฝิ่น เช่น โคเคอีน เป็นต้น การติดยาประเภทนี้ทำลายร่างกายและสภาพจิต สติปัญญา ความนึกคิดและบั่นทอนชีวิตอย่างรวดเร็ว

2. ยาเสพติดประเภทยานอนหลับและยาสงบประสาท ยานอนหลับชนิดต่างๆ ที่เคยใช้ในวงการแพทย์ได้มีผู้นำมาใช้ในทางที่ผิด โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ จึงเกิด

การเสพติดขึ้นมาได้และทำให้เกิดอันตรายแก่สมองและระบบประสาทของร่างกาย ยาที่ใช้เป็นยาเสพติดอยู่มากในเวลานี้ คือ ยานอนหลับประเภทบาร์บิทูเรต และขึ้นชื่อมากในเมืองไทย คือ เซโคนาล (Seconal) หรือเรียกว่าเหล้าแห้ง อีกพวกหนึ่ง คือ ยาสงบประสาทสำหรับระงับความกระวนกระวาย เคร่งเครียด เป็นยาระงับประสาทอย่างอ่อน

3. ยาเสพติดประเภทกัญชาหรือพืชกระท่อม กัญชาเป็นยาออกฤทธิ์หลอนประสาททำให้ร่างกายเสื่อมโทรมและเป็นโรคจิตได้ง่าย ส่วนพืชกระท่อมมีฤทธิ์ในทางกระตุ้นประสาททำให้ตื่นตัวผิดปกติ ถ้าใช้ไปนานๆ จะทำลายประสาท เกิดประสาทหลอนและโรคจิตเช่นเดียวกัน

4. ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นยากระตุ้นระบบประสาทกลางในอดีตเรียกยานี้ว่า ยาม้าหรือยาขยันหรือม้าขาว ปัจจุบันเรียกว่า ยาบ้า ผู้ที่ใช้ในทางที่ผิดมักใช้เป็นยาแก้ง่วง ยาเพิ่มกำลัง ยาลดความอ่อนแอ ทั้งนี้ เพราะยาจำพวกดังกล่าวจะกระตุ้นสมองให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ร่างกายจะอ่อนล้าทันทีที่หมดฤทธิ์ยา การทำงานขออวัยวะในร่างกายจะผันผวนและผิดปกติ บังคับตัวเองไม่ได้ มักมีอาการคลุ้มคลั่งคล้ายคนเป็นโรคจิต ประสาทหลอนตลอดเวลา

5. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท และไอระเหย ผู้เสพยาประเภทนี้จะเกิดอาการ ผันเพื่อง หลอนจิต เห็นแต่ภาพลวงตา ขาดการควบคุมตัวเอง มีนเมาอยู่กับความฝันทั้งร้ายและดีประสาทรับรู้ความรู้สึก การมองเห็น การรับรสได้กลิ่นหรือสัมผัสต่างๆ จะแปรปรวนผิดปกติไปหมด ผู้ติดยาเหล่านี้สามารถทำอันตรายแก่ชีวิตตนเองและผู้อื่นได้ เพราะขาดการควบคุมตนเองและประสาทหลอนให้หลงผิดไปหมด ยาเสพติดประเภทนี้ได้แก่ พวก L.S.D. สารจำพวกไอระเหยต่างๆ ก็มีอันตรายต่อประสาท ทำให้มีนิมง คลื่นไส้ เวียนศีรษะและเมาได้ง่าย

นอกจากนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

ได้จำแนกการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางแบ่งเป็น 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีนเมาทุกชนิด รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน แล็กเกอร์ กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพยาจะมีอาการอ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีปฏิกิริยาตอบสนองในภาวะฉุกเฉิน เวลาชั้บรถจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า กระท่อมโคเคน มักพบว่าผู้เสพยาจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตใจสับสน หวาดระแวง บางครั้งมีอาการก้าวร้าว คลุ้มคลั่งทำในสิ่ง ที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพยาจะมีอาการประสาทหลอน ผันเพื่อง เห็นแสงสีวิจิตรพิสดารหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว หูแว่วได้ยินเสียงประหลาด ควบคุมตนเองไม่ได้ ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ ทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาท ร่วมกัน ได้แก่ กัญชา ผู้เสพติดมักมีอาการหวาดระแวง ความคิดสับสน เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้ มีอุปนิสัยใจคอเพี้ยนและสุดท้ายจะกลายเป็นโรคจิต

สรุปได้ว่า ประเภทของยาเสพติดสามารถแบ่งประเภทได้ คือ ประเภทกดประสาท ประเภทหลอนประสาท ประเภทกระตุ้นประสาท ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน บางครั้งในวงการแพทย์ยังนำยาที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคมาร่วมใช้ในการรักษาผู้ป่วย หากเราใช้ไม่ถูกวิธีทางการแพทย์แล้ว ก็อาจจะกลายเป็นสารเสพติดได้

2. องค์ประกอบของปัญหายาเสพติดและสาเหตุของการติดยาเสพติด

2.1 องค์ประกอบของปัญหายาเสพติด

นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในด้านการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้การยอมรับในผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบปัญหา 3 ประการซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบในส่วนของคน

โดยปกติการแสดงออกในด้านพฤติกรรมของมนุษย์มาจากหลายสาเหตุ แต่ปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อความคิดและการตัดสินใจของบุคคล คือ วุฒิภาวะ อารมณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลที่ส่งผลการแสดงออกโดยมีองค์ประกอบเสริม อันได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง ความคึกคะนองและสภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงความกดดันเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง และการแสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาชีวิต ทำให้เกิดการเลือกทางออกที่ผิดเนื่องจากขาดทักษะในการจัดการกับชีวิตของบุคคล เป็นสาเหตุสำคัญทำให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในด้านโครงสร้าง จากรากฐานการผลิตที่เป็นสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนไปสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ สังคมชนบทเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมือง ครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ค่านิยมซึ่งเปลี่ยนจากการบริโภคที่พอเพียงเป็นลักษณะของการบริโภคนิยม มีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาเสพติดสูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนจำนวนมาก ก็คือ ครอบครัวแตกแยก หรือถูกปล่อยปละละเลยจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องอพยพถิ่นฐานทำงานในเมือง ทำให้เด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้งให้อยู่กับคนชราในหมู่บ้านหรือถูกทอดทิ้งอยู่ตามลำพัง มีผู้ใหญ่ควบคุมดูแลและให้ความรัก ความเอาใจใส่ ขาดการอบรม ส่งผลให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ผิด เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน มีการรวมกลุ่มกับเพื่อน มั่วสุมใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงและทารุณกรรมเด็กและสตรีในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กและสตรี เกิดปัญหาโสเภณีเด็กและเด็กเร่ร่อน ซึ่งเหล่านี้เป็น

ปัญหาที่มีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้นและทางออกของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ คือ การพึ่งพายาเสพติดเกือบทุกราย ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงมีแนวคิดมุ่งแก้ปัญหาที่ตัวคนเป็นหลัก โดยมีลักษณะการดำเนินงานเป็น 2 ด้าน ด้านแรก ก็คือ การลดโอกาสของคนที่ยังไม่มีปัญหายาเสพติด ไม่ให้ทดลองใช้ หรือสัมผัสกับยาเสพติด ส่วนด้านที่สอง คือ การลดความต้องการของผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดหรือติดยาเสพติดแล้วให้ลดน้อยลงหรือเลิกใช้ยาโดยเด็ดขาด โดยใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการวางมาตรฐานแทรกแซง บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่ใช้ยามานานจนติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

2.1.2 องค์ประกอบในส่วนของ “ยา”

จากข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมของประเทศไทยได้แพร่กระจายออกไปทุกพื้นที่ของประเทศ เนื่องจากมีการลักลอบนำยาเสพติดจากชายแดนลาวและพม่าเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่อง โดยตัวยาที่แพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งเป็นจุดพักคอยจุดติดต่อส่งมอบยาเสพติด รองลงมาได้แก่ กัญชา ไอซ์ เอ็กซ์ตาซี และพืชกระท่อมที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงมากขึ้น ในพื้นที่ภาคใต้รวมถึงพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบกับภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ตกต่ำ มีคนตกงานมากขึ้น ทำให้คนตกงานดิ้นรนหารายได้ ซึ่งหนทางหนึ่งที่ทำเงินได้ง่ายและรวดเร็วคือ การค้ายาเสพติดทำให้ยาเสพติดไปถึงมือผู้บริโภคมากขึ้นและสะดวกขึ้นในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มุ่งดำเนินการกับตัวยา จึงเป็นการลดปริมาณยาเสพติดในสังคม โดยจะสกัดไม่ให้ยาเสพติดแพร่ถึงมือผู้ใช้ ด้วยการใช้อำนาจทางกฎหมายในการปราบปรามและควบคุมยาเสพติดที่เป็นอันตรายต่อประชาชนและลดจำนวนหรือปริมาณยาเสพติด โดยการทำลายหรือลดพื้นที่ที่มีการปลูกพืชเสพติดโดยใช้มาตรการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาการปลูกพืชเสพติด และใช้มาตรการปราบปรามตัดฟัน ทำลายและปฏิบัติทางจิตวิทยากับพื้นที่ที่มีการลักลอบปลูกพืชเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

2.1.3 องค์ประกอบในส่วนของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวคนมีอิทธิพลต่อคนในอันที่จะผลักดันให้คนหันไปใช้ยาเสพติดได้ โดยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น แหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความแออัด และเสื่อมโทรม เป็นแหล่งมั่วสุมอบายมุข รวมถึงสภาพครอบครัวมีปัญหาเรื่องรายได้และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากความไม่มั่นคงทางอาชีพ ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว การละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาการค้าประเวณี

นอกจากนี้ความต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ที่ทำงานหรือในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มอิทธิพลที่มีผลต่อระบบความคิดและการกระทำของบุคคล ทำให้เกิดการสร้างค่านิยมเฉพาะแบบซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการโน้มน้าวให้คนในสังคมหันเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแทบทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552: 14) การแก้ปัญหายาเสพติดให้เกิดผลสำเร็จนั้นต้องจัดการองค์ประกอบทั้ง 3 ประการอย่างจริงจังและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ องค์ประกอบในส่วนของ “คน” นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดโดยการสร้างให้คนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด รู้จักการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากปัญหายาเสพติด ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ยาเสพติดหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยา ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิคุ้มกันก็จะสามารถนำตนเองให้รอดพ้นจากปัญหายาเสพติดได้

2.2 สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติดนั้น ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้สรุปสาเหตุไว้ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552) ได้จำแนกเป็น 4 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.1 ออยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไป และโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ได้จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสิ่งเสพติดนั้นก็อาจประมาทไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติดนั้นหรือถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดยาเสพติดได้

1.2 ความคึกคะนอง คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัย โดยเฉพาะวัยรุ่นมักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้อาจแสดงความเก่งกล้าของตนในกลุ่มเพื่อนโดยการแสดงการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่างๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนานตื่นเต้นและให้เพื่อนผู้ยอมรับว่าตนเก่ง โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังในที่สุดตนเองก็กลายเป็นคนติดสิ่งเสพติดนั้น

1.3 การชักชวนของคนอื่น อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณา ของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่างๆ ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดีสารพัด อย่างเช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปซื้อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูงซึ่งโดยมากเป็นพวกที่ติดสิ่งเสพติดนั้น

อยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือเชื่อเพื่อนหรือต้องการแสดงว่าตนเป็นพวกเดียวกับเพื่อน จึงใช้สารเสพติดนั้น

1.4 สาเหตุที่เกิดจากการถูกหลอกลวง ปัจจุบันนี้มีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนมหรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขายเพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไปรับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีกซึ่งในกรณีนี้ผู้ซื้ออาหารนั้นมารับประทาน จะไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้เพียงแต่ว่าอยากรับประทานอาหาร ขนมหรือเครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้นๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อตนเองรู้สึกผิดสังเกตต่อความต้องการจะซื้ออาหารจากร้านนั้นมารับประทานหรือก็ต่อเมื่อมีอาการเสพติดรุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

2. สาเหตุที่เกิดจากความเจ็บป่วย

2.1 คนที่มีอาการป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะสาเหตุต่างๆ เช่น ได้รับบาดเจ็บรุนแรงเป็นแผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดอยู่เป็นประจำเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมากหรือเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานนั้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่ทำให้ง่าย คือ การรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บปวดนั้นได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการรักษาที่เป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วย เพียงแต่ระงับอาการเจ็บปวดให้หมดไปหรือลดน้อยลงได้ชั่วคราวเมื่อฤทธิ์ยาหมดไปก็จะกลับเจ็บปวดใหม่ ผู้ป่วยก็จะใช้ยานั้นอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนานๆ เกิดอาการติดยานั้นขึ้น

2.2 ผู้ที่มีจิตใจไม่ปกติ เช่น มีความวิตกกังวล เครียด มีความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าสลดเสียใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดอาการป่วยทางจิตได้ชั่วคราวหนึ่งมารับประทานแต่ไม่ได้รับการรักษาที่ต้นเหตุ เมื่อยาหมดฤทธิ์ จิตใจก็จะกลับเครียดอีกและผู้ป่วยก็จะเสพสิ่งเสพติดถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดยาเสพติดในที่สุด

2.3 การไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณยาที่แท้จริง ขนาดยาที่ควรรับประทาน การรับประทานยาเกินจำนวนกว่าที่แพทย์ได้สั่งไว้ การรับประทานยาบางชนิดมากเกินไปจนอาจรับประทานติดต่อกันนานๆ บางครั้งอาจมีอาการถึงตายได้หรือบางครั้งทำให้เกิดการเสพติดยานั้นได้

3. สาเหตุอื่นๆ

3.1 การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิตหรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติด สิ่งเสพติดให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไป เมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติดอยู่นั้น ย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งเห็นพฤติกรรมต่างๆ ของเขามาด้วย และยังอาจได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วยจึงมีโอกาสติดได้

3.2 คนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหาหรือว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลงหรือคงที่มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างเหล่านี้ แม้จะรู้ว่า เป็นชั่วครู่ช่วยยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็น

หนีคนอื่นก็ไปกินเหล้าหรือสูบบุหรี่ให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องนี้ไป บางคนต้องการบรรยายได้เพิ่มขึ้น โดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้น ทั้งๆที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้นประสาท เพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

3.3 การเลียนแบบการที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อน จึงเห็นว่า เป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งเก๋ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นจนติด

3.4 คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเองในชีวิตครอบครัวหรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติด ทั้งๆที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม จากสาเหตุหลักๆ อยู่ 4 ประการ คือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การถูกหลอกลวง การเจ็บป่วย และสาเหตุอื่นๆ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ควรจะต้องปัดป้อง

3. ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย

ยาเสพติดที่ระบาดในประเทศไทย ได้แก่ ฝิ่น พืชกระท่อม กัญชา มอร์ฟีน เฮโรอีน สารระเหย ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน ยาอี ยาเค โคเคน ไอซ์ แอลเอสดี ดังนี้

3.1 ฝิ่น (Opium) เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ชอบขึ้นในภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาและบริเวณที่ราบสูงที่มีอากาศหนาวเย็น ต้นฝิ่นจะมีดอกและจะเจริญเติบโตเป็นผลฝิ่นต่อไป เมื่อผลฝิ่นแก่ใช้มีดกรีดจะได้อย่างฝิ่นมีลักษณะเป็นสีขาวขุ่น เมื่อถูกอากาศจะมีสีคล้ำลงกลายเป็นยางเหนียวสีน้ำตาลไหม้หรือสีดำ มีกลิ่นเหม็นเขียว รสขม เรียกว่าฝิ่นดิบ เมื่อนำไปเคี้ยวกับน้ำด้วยความร้อนจะได้ฝิ่นสุก มีกลิ่นเฉพาะเพื่อใช้ในการสูบหรือนำไปสังเคราะห์ทำยาชนิดอื่น อาการของผู้เสพ เกิดอาการเคลิบเคลิ้ม สมองทำงานช้าลง ง่วง เซื่องซึม ใจลอย ไม้รู้สึก เบื่ออาหาร ซ้ำพร เต้นช้า ม่านตาหด กดฮอร์โมนเพศ กดภูมิคุ้มกันของร่างกายทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย เมื่อขาดยาหรืออดยาจะมีอาการค่อนข้างรุนแรง คือ กระวนกระวาย หงุดหงิด โกรธง่าย ตกใจง่าย กล้ามเนื้อกระตุก ปวดหลัง ท้องเดิน อาเจียน บางรายถ่ายเป็นเลือด ม่านตาขยาย นอนไม่หลับ หายใจหอบและถี่ ซึ่งลักษณะการขาดยาหรืออดยานี้ จะรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาด และระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติดชนิดนั้น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

3.2 พืชกระท่อม (Kratom) เป็นพืชเสพติดที่พบมากในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะ ประเทศอินเดียและประเทศไทย มีลักษณะเป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีแก่นเป็นเนื้อไม้แข็ง ใช้ส่วนใบในการเสพ ใบมีลักษณะคล้ายใบกระดังงาหรือใบฝรั่ง ต้นกระท่อมมี 2 ชนิด คือ ชนิดที่มีก้านและเส้นใบเป็นสีแดงเรื่อ ๆ และชนิดที่มีต้นสีเขียวใบสีเขียว ดอกกลมโตเท่าผลพุทราล้อมรอบด้วยใบเกสรสีแดงเรื่อ ๆ คล้ายดอกกระถิน มีชื่อเรียกต่างๆ เช่น กระท่อมโคก กระท่อมพาย เป็นต้น พืชกระท่อมออกฤทธิ์ทั้งกระตุ้นประสาทและกดประสาท ผลต่อร่างกายเมื่อเสพพืชกระท่อม จะทำให้หายปวดเมื่อยตามตัว มีความสุข สามารถทำงานได้ทนทาน ทนแดดได้ดี นอกจากนี้ พืชกระท่อมยังมีฤทธิ์กดประสาททำให้ประสาทมึนชา สำหรับคนที่เสพครั้งแรกมักมีอาการมึนงง คอแห้งคลื่นไส้อาเจียน ฤทธิ์ของพืช

กระท่อมสามารถอยู่ได้นาน 3-4 ชั่วโมง และเมื่อเสพเข้าไปนานๆ จะทำให้ผิวหนังไหม้เกรียมคล้ายคนที่ถูกแดดจัด ๆ และจะมีอาการท้องผูกเป็นประจำ อุจจาระเป็นเม็ดสีเขียวลักษณะคล้ายมูลแพะ เมื่อหยุดเสพจะมีอาการหงุดหงิด กระทบกระวายเป็นซึมเศร้า มีน้ำมูก ปวดเมื่อยตามข้อและกล้ามเนื้อขา บั้นเอว มีอาการอ่อนเพลีย ภัยจคร้าน เบื่ออาหาร และนอนไม่หลับ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

3.3 กัญชา (Cannabis) กัญชาเป็นพืชล้มลุก ลำต้นสูงประมาณ 2 - 4 ฟุต ลักษณะใบจะแยกออกเป็นแฉกประมาณ 5 - 8 แฉก คล้ายใบมันสำปะหลัง ที่ขอบใบจะมีรอยหยัก ออกดอกเป็นช่อเล็ก ๆ ตามง่ามของกิ่ง และก้าน ตามง่ามของกิ่งและก้าน ส่วนที่นำมาเสพ ได้แก่ กิ่ง ก้าน ใบ และยอดช่อดอกกัญชา โดยนำมาตากหรืออบแห้ง แล้วบดหรือหั่นให้เป็นผงหยาบ ๆ ฆ่ายัดใส่บุหรี่สูบ หรืออาจสูดดมด้วยกล้องหรือบ้องกัญชา บ้างก็ใช้เคี้ยวหรือผสมลงในอาหารรับประทานกัญชาออกฤทธิ์ทั้งกระตุ้นประสาท กดประสาทและหลอนประสาท สารออกฤทธิ์ที่อยู่ใน ใบกัญชามีหลายชนิด แต่สารที่สำคัญที่สุดที่มีฤทธิ์ต่อสมองและทำให้ร่างกาย อารมณ์และจิตใจเปลี่ยนแปลงไป คือ เตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) sinv THC ที่มีอยู่มาก ในยอดช่อดอกกัญชา ซึ่งสาร THC นี้ในเบื้องต้นจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพตื่นเต้น ช่างพูดและหัวเราะตลอดเวลา ต่อมากดประสาททำให้ผู้เสพยาอาการคล้ายเมาเหล้าอย่างอ่อน ๆ เชื่องซึมและง่วงนอน หากเสพเข้าไปในปริมาณมาก ๆ จะหลอนประสาททำให้เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ความคิดสับสนควบคุมตัวเองไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

3.4 มอร์ฟีน (Morphine) เป็นอัลคาลอยด์ (Alkaloid) ของฝิ่นที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้ฝิ่นมีฤทธิ์ทำให้มีเมามา ฝิ่นชั้นดีจะมีมอร์ฟีนประมาณ 10 - 16 เปอร์เซ็นต์ ฝิ่นหนัก 1 ปอนด์ นำมาสกัดจะได้มอร์ฟีนประมาณ 0.22 ออนซ์ หรือประมาณ 66 กรัม มอร์ฟีนมีลักษณะ 2 รูปคือ รูปอิสระ (Free) และรูปเกลือ (Salt) สำหรับที่มีลักษณะเป็นรูปของเกลือ ได้แก่ ซัลเฟต (Sulfate) ไฮโดรคลอไรด์ (Hydrochloride) อาซิเตท (Acetate) และ ทาร์เตรท (Tartrate) ในปัจจุบันมอร์ฟีนสามารถทำขึ้นได้โดยการสังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมีแล้วๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

3.5 เฮโรอีน (Heroin) เป็นยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมีระหว่าง มอร์ฟีนกับสารเคมีบางชนิด เช่น อาซิติกแอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) หรือ อาซิติกคลอไรด์ (Acetyl chloride) หรือ เอทิลิดีนไดอะเซเตท (Ethylidene diacetate) และ นำมาใช้ทดแทนมอร์ฟีนอย่างแพร่หลายหลังจากที่มีการใช้ในวงการแพทย์มานานถึง 18 ปี จึงทราบถึงอันตรายและผลที่ทำให้เกิดการเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง เฮโรอีนออกฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟีนประมาณ 4-8 เท่าและออกฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น ประมาณ 30 -90 เท่า โดยทั่วไปเฮโรอีนจะมีลักษณะเป็นผงสีขาว สีนวลหรือสีครีม มีรสขม ไม่มีกลิ่นผลต่อร่างกายเมื่อเสพเข้าไปทำให้มีอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก ปวดตามข้อ ปวดหลัง

ปวดบั้นเอว มึนงง ปวดหัวอย่างรุนแรง หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย หายใจไม่ออก จุกแน่นในอกคล้ายใจจะขาด อ่อนเพลียอย่างหนัก หมดเรียวแรง มีอาการหนาว ๆ ร้อน ๆ อึดอัด ทูรนทุราย ม่านตาดำหดเล็กลง บางรายมีอาการชักตาตั้ง น้ำลายฟูมปาก ประสาทเสื่อมความจำเสื่อม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552)

3.6 สารระเหย มีลักษณะเป็นของเหลว ซึ่งระเหยได้ง่ายและรวดเร็วในอากาศ ส่วนมากจะใส ไม่มีสี ไม่มีตะกอน มีกลิ่นหอมหรือกลิ่นเฉพาะตัว ละลายได้ดีในไขมัน มีสารประกอบสำคัญ คือ โทลูอีน (Toluene) ซึ่งพบในกาว แล็กเกอร์ ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน ยาล้างเล็บ น้ำมันผสมสี น้ำมันก๊าด สีกระป๋องสำหรับพ่น เป็นต้น สารระเหยจะออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท มีวิธีการเสพหลายวิธี เช่น ชุบสำลีหรือผ้าจ่อจมูกสูดดม หรือใส่ถุงพลาสติกเพื่อสูดดมเอาไอระเหยในถุงเข้าปอด เมื่อสูดดมเข้าไปมากๆ จะทำให้มีอาการเคลิบเคลิ้ม ศีรษะเบาหัว ตื่นเต้น ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน ระบบประสาทอัตโนมัติ (Automatic nervous system) ถูกกด สุขภาพทรุดโทรม ไม่มีแรง ทำลายสมอง ทำลายระบบทางเดินหายใจ ระบบโลหิต ระบบกล้ามเนื้อ และระบบสืบพันธุ์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552)

3.7 ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน มีลักษณะเป็นยาเม็ดกลมแบนขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 มิลลิเมตร มีสีต่าง ๆ กัน คือ สีส้ม สีน้ำตาล สีม่วง สีชมพู สีเทา สีเหลือง และสีเขียว มักมีสัญลักษณ์ปรากฏอยู่เป็นเม็ดยา ได้แก่ M, TG, WY, R, 99 หรืออาจเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งเม็ด เป็นต้น ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้อาจปรากฏบนเม็ดยา ด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านก็ได้ ในยาบ้า 1 เม็ด มักจะประกอบด้วย เมทแอมเฟตามีนประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ กาเฟอีน ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ แป้งและสารอื่น ๆ ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายในระยะแรกจะออกฤทธิ์ทำให้ร่างกายตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียด แต่เอมฤทธิ์ยาจะรู้สึกอ่อนเพลียมากกว่าปกติ ประสาทล้า ทำให้การตัดสินใจช้าและผิดพลาดเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ ถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้สมองเสื่อม เกิดอาการประสาทหลอน เห็นภาพลวงตา หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ เป็นบ้า อาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ ในกรณีที่ได้รับยาในปริมาณมาก (Overdose) จะไปกดประสาท และระบบหายใจทำให้หมดสติ และถึงแก่ความตายได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552)

3.8 ยาอี (Ecstasy) ยาอีมีชื่อสากลว่า (Ecstasy) มีลักษณะทั้งที่เป็นเม็ดและแคปซูล ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน หนา 0.3 - 0.4 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.8 - 1.2 ซม. ผิวเรียบ ด้านหนึ่งหรืออาจจะมีขีดตรงกลางและอีกด้านหนึ่งจะพิมพ์เป็นรูปภาพต่าง ๆ เช่น ผีเสื้อ กระต่าย (PlayBoy) หรือรูปที่เป็นโลโก้ของสินค้ายี่ห้อต่าง ๆ หรือพิมพ์เป็นอักษร เช่น CU, OK เสพโดยการกิน จะออกฤทธิ์ภายใน 45 นาที นานประมาณ 6-8 ชั่วโมง ยาอีจะออกฤทธิ์ 2 ลักษณะ คือ กระตุ้นระบบ

ประสาทระยสะสั้น ๆ หลังจากนั้นจะหลอนประสาทอย่างรุนแรงฤทธิ์ของยาจะทำให้ผู้เสพรู้สึกร้อน เหงื่อออกมาก หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง การได้ยินและการมองเห็นแสงสีต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง เคลิบเคลิ้ม ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ การเสพเพียง 1-2 ครั้ง ก็สามารถทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ส่งผลให้ผู้เสพยามีโอกาสติดเชื้อโรคได้ง่าย และยังทำลายเซลล์สมองส่วนที่ทำหน้าที่สังเคราะห์ซีโรโทนิน (Serotonin) ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการควบคุมอารมณ์ให้มีความสุข ซึ่งผลจากการทำลายดังกล่าวจะทำให้ผู้เสพเข้าสู่สภาวะของอารมณ์ที่เศร้าหมองหดหู่อย่างมาก และมีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงกว่าคนปกติ การใช้ยาในปริมาณที่มากเกินไปขนาดจะเป็นสาเหตุของความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วอุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น บางรายถึงกับเสียชีวิตเนื่องจากร่างกายสูญเสียน้ำมาก

3.9 ยาเค หรือเคตามีน (Ketamine) ยาเค หรือเคตามีน (Ketamine) หรือ เคตาวา (Ketava) หรือ เคตาลา (Ketalar) ถูกสังเคราะห์ขึ้นเพื่อใช้เป็นยาสลบในทางการแพทย์มีชื่อเรียกในวงการแพทย์ว่า “Ketamine HCl” มีลักษณะเป็นผงสีขาว และน้ำบรรจุอยู่ในขวดสีชา การนำไปใช้นั้นปกติแพทย์จะฉีดเข้าเส้นเลือดในอัตรา 1 ถึง 2 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม โดยยาจะออกฤทธิ์ทำให้หมดสติภายในเวลา 1 นาที หรืออาจใช้วิธีฉีดเข้ากล้ามเนื้อ แต่วิธีนี้จะใช้ปริมาณยามากกว่าการฉีดเข้าเส้นเลือดประมาณ 3 เท่า อาการหมดสติจากการใช้ยาเคจะเป็นอยู่นานประมาณ 10-15 นาทีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ยาเคจึงถูกนำมาใช้ในกรณีของการผ่าตัดที่ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ หรือใช้ทำให้ผู้ป่วยสลบก่อนที่จะผ่านไปสู่อุบัติเหตุชนิดอื่น นอกจากนี้ยาเค สามารถใช้สุดดมแทนโคเคน ส่วนยาเคชนิดน้ำสำหรับฉีด ได้ถูกนำมาแปรรูปเพื่อใช้ในการสูบหรือใช้ดมหรือการทำให้เป็นผงโดยการระเหยน้ำออกด้วยความร้อน จนเหลือเป็น ผงสีขาว หรือขาวคล้ำเมื่อนำมาบดหรือใช้พลาสติกแข็งขูดเป็นผงจะมีลักษณะคล้ายโคเคน เรียก Special K ซึ่งสามารถนำใส่เครื่องตีหม้อ หรือสูด หรือฉีด รูปแบบที่เป็นผงใช้เสพโดยนำตุ๋นยาที่บรรจุหมักข้างละ 20 มิลลิกรัม เสพซ้ำ 3-4 ครั้ง โดยทั้งช่วงเสพครั้งละ 5-10 นาที จนได้ฤทธิ์ของยาที่ต้องการ ยาเคเป็นยาที่ออกฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรงเมื่อเสพเข้าไปจะรู้สึกเคลิบเคลิ้มรู้สึกว่ามีอำนาจพิเศษ มีอาการสูญเสียกระบวนการทางความคิด สับสน การรับรู้และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง ภาพ แสง สี เสียง จะเปลี่ยนแปลงไป ตาลาย ร่างกายเคลื่อนไหวไม่สัมพันธ์กันหากใช้ปริมาณมากจะเกิดอาการหายใจติดขัด อาการที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้น จะปรากฏให้เห็นคล้ายกับอาการทางจิต ซึ่งหากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานจะปรากฏเช่นนี้บ่อย ๆ เรียกว่า แฟลชแบ็ค (Flashbacks) ซึ่งทำยที่สุดแล้ว จะทำให้ผู้เสพประสบกับสภาวะโรคจิตและกลายเป็นคนวิกลจริตได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2552)

3.10 โคเคน (Cocaine)

โคเคน หรือโคคาอิน เป็นสารอัลคาลอยด์ที่สกัดได้จากใบของต้นโคคา ซึ่งเป็นต้นไม้ที่นิยมปลูกอบปลูกมากในประเทศแถบอเมริกาใต้ เช่น เปรู โบลิเวีย และโคลัมเบีย เป็นต้น ในใบโคคาจะมีโคเคนอยู่ประมาณ 2 % โคเคนที่พบในประเทศไทยจะมีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ โคเคนชนิดผงมีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว รสขม ไม่มีกลิ่น และโคเคนชนิดที่เป็นก้อนผลึก โดยทั่วไปมีวิธีการนำโคเคนเข้าสู่ร่างกายได้ 4 ทาง ได้แก่ ทางปาก ทางโพรงจมูก ทางเส้นเลือด และทางระบบหายใจ ดังนั้นการเสพยาโคเคนจะมีการกระทำใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การกิน การนำตุ๋น ซึ่งเป็นการเสพยาทางโพรงจมูก การฉีดเข้าเส้นเลือด การสูบบุหรี่ใช้โคเคนแห้งที่นำมาแปรสภาพเป็นไอหรือควัน ซึ่งจะทำให้ออกฤทธิ์ได้เร็วใกล้เคียงกับการฉีด โดยโคเคนจะออกฤทธิ์ได้เร็วหรือช้าเพียงใดขึ้นอยู่กับความเร็วของการดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย โคเคนจะออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพยาหัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูง กระวนกระวายตัวร้อน มีไข้ นอนไม่หลับ มีอาการซึมเศร้า ประสาทหลอน การเสพยาโคเคนเป็นระยะเวลานานเป็นผลให้ผนังหลอดเลือด ทำให้เยื่อบุโพรงจมูกฝ่อ หรือขาดหรือทะลุ ระบบสมองถูกกระตุ้นอย่างรุนแรง ทำให้เกิดอาการชัก มีเลือดออกในสมอง ทำให้เนื้อสมองตายเป็นบางส่วน และหัวใจถูกกระตุ้นหนัก กล้ามเนื้อหัวใจเสื่อมทำให้หัวใจล้มเหลวได้

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2552)

3.11 ไอซ์ (Ice)

ไอซ์ (Ice) หรือเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ คือ เมทแอมเฟตามีนในรูปผลึกใสเหมือนน้ำแข็ง มีความบริสุทธิ์สูง ไม่มีกลิ่น สกัดได้จากสารอีเฟดริน (Ephedrine) หรือ ซูโดอีเฟดริน (Pseudoephedrine) ส่วนมากจะพบเป็นผลึกใส ไอซ์เป็นยาเสพติดที่เมื่อเผาไหม้แล้วจะไม่มีกลิ่น จึงทำให้เป็นที่นิยมของผู้เสพยาเสพติด เนื่องจากการเสพยาไอซ์ไม่มีกลิ่นผิดปกติเหมือนกัญชา อีกสาเหตุหนึ่งคือ ไอซ์มีราคาถูกกว่าโคเคนมากและให้ผลด้านการเปี่ยมสุขนานกว่า ไอซ์ออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพยารู้สึกเปี่ยมสุขทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ฤทธิ์ของยาจะคงอยู่ระหว่าง 4-14 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับวิธีการเสพยาและปริมาณที่เสพยา หลังจากนั้น จะเกิดอาการตาแห้ง นอนไม่หลับ นอกจากนี้การเสพยาไอซ์ส่งผลให้ตาพร่ามัว ริมฝีปากแห้ง หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ ปวดและไตทำงานผิดปกติ น้ำหนักลดอย่างรวดเร็ว ปวดศีรษะรุนแรง เวียนศีรษะ หน้ามืด หงุดหงิด กระวนกระวาย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว หุนหัน เหงื่อออกมาก อุณหภูมิ ของร่างกายสูงขึ้น ทำลายสมอง สมานิสัน จิตบกพร่อง หวาดระแวง เพ้อ คลั่ง กลัวคนทำร้าย เก็บตัว(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2552)

3.12 แอลเอสดี (LSD.) เป็นสารที่นำมาจากไลเซอร์จิก แอซิดและไดเอทิลามิค

เรียกชื่อว่า ไลเซอร์จิก แอซิด ไดเอทิลามิค มีลักษณะเป็นผงสีขาวไม่มีรส ไม่มีกลิ่น อาการของผู้เสพยาจะมีอาการคันที่ฝ่ามือ ชา คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร หน้าแดง อุณหภูมิในร่างกายสูง ระดับน้ำตาล

ในเลือดสูง ผู้เสพจะมีความรู้สึกสองอย่างในขณะเดียวกัน ดีใจกับเสียใจ สุขกับทุกข์ ไม่สามารถควบคุมสมาธิได้เมื่อเสพยาไปแล้ว จะมีสภาพจิตใจสับสนวุ่นวาย ผู้ติดยาอาจเป็นโรคจิตทรมาน อาจฆ่าตัวตายได้ (สุทธิพันธ์ ตรีรกไพจิตร, 2544)

4. โทษและวิธีป้องกันยาเสพติด

ยาเสพติดทุกประเภทนอกจากจะเป็นอันตรายต่อร่างกายและสมองแล้วยังก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวผู้เสพแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

4.1 โทษของยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2540) กล่าวถึงโทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัว ระบบสังคมและประเทศชาติได้ ดังนี้

4.1.1 โทษต่อผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลต่อระบบประสาทและอวัยวะต่างๆของผู้ที่เสพ ทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น มีรูปร่างผอม ชูบซืด ผิวกล่ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำสับสน และเป็นโรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบบวม ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ ภูมิคุ้มกันต่ำในร่างกายจะลดลงมีสภาวะทางจิตไม่ปกติ สมรรถภาพทางจิตเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่นไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการเรียน การทำงาน และอาจประสบอุบัติเหตุได้ อันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

4.1.2 โทษต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้วยังทำให้ผู้เสพกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่หวังใยดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติ ทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ผู้เสพต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องนำเงินไปรักษาตนเองจากโรคร้ายแรงต่างๆ อันเกิดจากการใช้ยาหรือสารเสพติด ทำให้รายจ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้น กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด อีกทั้งนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาทและความแตกแยกภายในครอบครัว

4.1.3 โทษต่อสังคมและเศรษฐกิจ

ผู้เสพยาเสพติดจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า และเสียงบประมาณของประเทศส่วนรวมอย่างไร้ประโยชน์ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่าย

เกี่ยวกับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด

4.1.4 โทษต่อประเทศชาติ

ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นผู้ที่ย่ำแย่ทำลาย เศรษฐกิจ ความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสีย กำลังคนและงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดผู้ติด ยาเสพติด

4.2 วิธีป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้า โดยการอบรม เลี้ยงดู ให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสารและความรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันในเรื่อง คุณภาพชีวิต ยาและยาเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้าง ภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรค และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ ผ่านเข้ามา ในช่วงชีวิต รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไป ใช้ยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

4.2.1 ระดับของการป้องกันยาเสพติด

4.2.1.1 การป้องกันขั้นต้น (Primary prevention) อันนำไปสู่การเริ่ม ทดลองใช้ยาเสพติดด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และผลกระทบของยาเสพติดที่มี ต่อพฤติกรรมของคน ตลอดจนมุ่งเสริมสร้างกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเบี่ยงเบนบุคคลออกจาก การใช้ยาเสพติด

4.2.1.2 การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary prevention) การทำกิจกรรม ใด ๆ ที่จะแทรกเข้ามาในช่วงเวลาที่คนได้ทดลองใช้ยาแล้วและกำลังติดยา จึงเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงใน การติดยาสูง การจัดกิจกรรมระดับนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยา การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเฝ้าระวังรักษาอาการที่ป่วยไข้ที่เป็นผลจากการใช้ยาเสพติด

4.2.1.3 การป้องกันระดับที่ 3 (Tertiary prevention) การหยุดพฤติกรรม และผลร้ายจากการติดยาเสพติด โดยกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ของผู้ติดยาเสพติด หมายรวมถึงการป้องกันการติดยาเสพติดซ้ำด้วย การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษา ข่าสารความรู้ และข้อมูลยาเสพติดอย่างถูกต้องด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนให้มี ภูมิคุ้มกัน มิให้ประชาชนหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกเมื่อตนเองหรือครอบครัวประสบปัญหา และ ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของตัวยา รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มี ส่วนผลักดันให้คนไปใช้ยาเสพติดควบคู่กันไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2538) ด้วยเหตุที่ยาเสพติดทั้งหลายก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและต่อจิตใจของผู้เสพ

บางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิตหากเสพไม่ถูกวิธี เช่น เสพยาเกินขนาด ฉีดสารละลายที่มี ฟองอากาศเข้าเส้น ฯลฯ อีกทั้งผู้เสพติดยาอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นเราทุกคนจึงควรห่างไกลยาเสพติด ในการนี้มีวิธีพึงปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้ตก เป็นทาสของยาเสพติดต่าง ๆ ดังนี้

1. ไม่ใช้ยารักษาตนเองอย่างพร่ำเพรื่อ รวมทั้งการใช้ยาชนิดใดชนิดหนึ่งติดต่อกัน เป็นเวลานาน ๆ โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์และเภสัชกร ทั้งนี้เพราะยาบางชนิดเสพติดได้ หากใช้ผิดหลักทางการแพทย์ เช่น ยาแก้ปวด ยาแก้ไอ ฯลฯ
2. ไม่ทดลองชิมหรือเสพเพราะยาเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้มองเสพไม่กี่ ครั้งก็อาจทำให้ติดได้
3. ไม่เชื่อคำยั่วยุ ที่ว่ายาเสพติดทำให้คลายทุกข์หรือก่อให้เกิดความสนุกแบบ ต่าง ๆ ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดขึ้นชั่วขณะที่ยาออกฤทธิ์ หรือขณะลองเสพใหม่ ๆ แต่ภายหลัง การเสพติดยาแล้วจะเพิ่มความทุกข์ทรมานมากขึ้น โดยเฉพาะเวลาเกิดอาการขาดยา
4. ศึกษาให้เข้าใจและพร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจ และมีความรู้เรื่องยาเสพติด ในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเคยปรากฏว่า ผู้เสพติดหลายรายไม่มีความรู้ด้านนี้มาก่อน หรือมีความรู้ เกี่ยวกับโทษอันตราย แต่ไม่รู้ว่ายาเสพติดต่าง ๆ จะแฝงมาในรูปแบบใด มีวิธีสังเกตอย่างไรหรือชื่ออื่น ที่เรียกกันอย่างไรจึงได้ใช้หรือถูกหลอกให้ได้ใช้หรือถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ไม่รู้ว่าเฮโรอีนที่อัดใส่บุหรี่เมื่อจุดสูบแล้วจะทำให้ขึ้นฝ้าสีดำ ไม่รู้ว่าผงขาวหรือไอระเหยเป็นชื่อของ เฮโรอีนด้วย
5. ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยเฉพาะผู้ที่มีเยาวชนอยู่ในความปกครอง ทั้งนี้ เพราะเยาวชน ที่ติดยาไม่น้อยมีสาเหตุจากการกระทำของผู้ปกครองเช่นพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกเพื่อให้ คำปรึกษาผู้ใหญ่ที่บ้านติดสิ่งเสพติดด้วย
6. ทำงาน เล่นกีฬา หรือกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่น่าสนใจทั้งช่วยสอดส่อง ดูแลคนในบ้านในปกครองโดยเฉพาะเด็ก ให้ทำสิ่งดังกล่าวเพื่อจะให้เพลิดเพลินหรือสนุกสนานในเรื่อง ต่างๆ ที่ทำแทนหันไปสนใจยาเสพติด
7. ปัญหาใด ๆ ถ้าคิดว่าไม่สามารถแก้ไขเองได้ควรปรึกษาผู้ใกล้ชิดที่เป็นดีหรือ พึ่งบริการของสังคมสงเคราะห์ เช่น หน่วยสังคมสงเคราะห์ที่อยู่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ สมาคมสังคม สงเคราะห์ หรือใช้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาแทนที่จะพึ่งยาเสพติด
8. ไม่รับของคนแปลกหน้าที่หีบยื่นให้ เพราะในนั้นอาจมียาเสพติดชนิด ร้ายแรงปนมา นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการปฏิบัติกรจากคนแปลกหน้าซึ่งหลอกให้กินหรือสูบของที่มี พิษอันตราย ต่าง ๆ เช่น ยานอนหลับ สารพิษ

9. ถ้ารู้ว่าใครผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทางการที่มีหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ปราบปรามของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือแม้กระทั่งแจ้งต่อนายอำเภอผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เพื่อดำเนินการกวาดล้างหรือปราบปราม ไม่ให้สิ่งเหล่านี้กระจายสู่ชุมชน เพราะต้องถือว่าเรื่องนี้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการกำจัดบุคคลที่ทำผิดกฎหมายให้หมดไป มาตรการที่สำคัญที่ช่วยในการป้องกันและควบคุมสิ่งเสพติด ได้แก่

9.1 มาตรการทางสังคม ได้แก่

- 9.1.1 สร้างความอบอุ่นในครอบครัว
- 9.1.2 สังคมไม่ยอมรับและรังเกียจผู้ติดยาเสพติด
- 9.1.3 สร้างความศรัทธาและยึดมั่นทางศาสนา

9.2 มาตรการทางการศึกษา

- 9.2.1 ให้การศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนให้ทราบถึงอันตรายของสิ่งเสพติด
- 9.2.2 ครู/อาจารย์ช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนและเป็นที่ปรึกษาของนักเรียน
- 9.2.3 นักเรียนช่วยดูแลกันเอง
- 9.2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมนอกหลักสูตรและงานอดิเรก

9.3 มาตรการทางการแพทย์ ได้แก่ การหาวิธีรักษาผู้ติดยาเสพติดให้หายโดยเร็วและโดยเด็ดขาด

9.4 มาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งค้าขายไม่ให้มีสิ่งเสพติดถึงมือประชาชน

นอกจากจากนี้ นักเรียนยังสามารถช่วยเหลือและป้องกันตนเอง ตลอดจนเพื่อนร่วมโรงเรียนมิให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ประพฤติตนเป็นนักเรียนที่ดี อยู่ในระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและผู้ปกครอง
2. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด เพื่อจะได้รู้ถึงอันตรายและไม่ถูกหลอกให้เสพแล้วยังมีประโยชน์ช่วยในการสอดส่องดูแลเพื่อนร่วมโรงเรียนด้วย
3. ไม่ทดลองหรือชวนเพื่อนทดลองสิ่งเสพติด เพราะติดง่ายและรักษาหายยาก
4. ช่วยสอดส่องดูแลบุคคลที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ เมื่อสงสัยว่าจะมีการเสพ หรือการนำสิ่งเสพติดมาขาย

5. ไม่คบค้าสมาคมหรือมีว่สมกับเด็กหรือบุคคลที่ติดสิ่งเสพติดและไม่ร่วมมือกับ ขบวนการค้าสิ่งเสพติด

6. ควรมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกทำอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้มีความว่างเพื่อให้มี สุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

7. ถ้าพลาดพลั้งติดสิ่งเสพติดไปแล้ว อย่าปิดบังหรืออาย ให้รีบปรึกษาครู อาจารย์และผู้ปกครอง เพื่อนำเข้ารับการรักษาตั้งแต่ต้นจะได้รับการรักษาหายขาดได้ง่าย การเข้ารับ การรักษาของผู้ติดสิ่งเสพติดโดย สมัยครใจนั้นไม่มีโทษทางกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2534) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อการป้องกันปัญหา ยาเสพติดซึ่งเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างความตระหนักในภัยของสารเสพติดและ อบรมมุขต่าง ๆ สำหรับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

1. ประสานความรับผิดชอบ ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ทุกฝ่าย ต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

2. วิธีการสอนของครู ต้องปรับหลักสูตร เนื้อหา วิธีสอน ให้มีความหมาย นำไปใช้ในชีวิตจริง เน้นกิจกรรมฝึก ลงมือปฏิบัติและเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย

3. พัฒนาทักษะชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนปลอดภัยสิ่งเสพติด

4. ครูผู้สอนต้องไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว ควรให้คำปรึกษาด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านชีวิต จริยธรรม วินัยและบุคลิกภาพ

5. จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยสิ่งเสพติด

6. จัดกิจกรรมเลือกในเชิงสร้างสรรค์ เช่น ดนตรี กีฬา และอื่นๆ เพื่อเป็นทางเลือก ของนักเรียน

5. ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติด

5.1 ทฤษฎีที่เน้นการลดความต้องการในการใช้สารเสพติด ซึ่งแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกัน มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงให้มีความสำคัญกับตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงที่ ให้มีความสำคัญกับระบบสภาวะแวดล้อม ดังนี้

5.1.1 การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หลักการของแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมาจาก ทฤษฎี

5.1.1.1 Socratic – Rational Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเหตุผล พร้อมจะตอบสนองข่าวสารใหม่ๆ ทำให้บุคคลสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันเป็นผลต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้ ได้แก่ การจัดทำข่าวสารแจ้งให้

บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้เข้าใจปัญหา อันเนื่องมาจากการใช้ยาในทางที่ผิดและการพึ่งสารเสพติด การหาวิทยาการมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆกับนักเรียน

5.1.1.2 Socratic – Psychological Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจากกลุ่มที่ตนผูกพันอยู่ แนวทางการสร้าง ภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้พิจารณาได้จากการที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรม โครงการที่สอดคล้องกับทฤษฎี โดยการสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดความผูกพันทางอารมณ์กับกลุ่มเพื่อน ครู และโรงเรียน เช่น จัดค่ายพัก แรม โรงเรียนริเริ่มการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูเพื่อร่วมพัฒนาเยาวชน

5.1.2 การเปลี่ยนแปลงระบบสภาวะแวดล้อม

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าในสังคมที่ซับซ้อน ศีลธรรมเสื่อม การสร้างความเปลี่ยนแปลงใน ภาวะแวดล้อมจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล และดำเนินไปพร้อมๆกัน รูปแบบที่ การสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งสารเสพติดนำมาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบที่ เรียกว่า Liberal Model โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป สำหรับการ สร้างภูมิคุ้มกันนี้โรงเรียนได้ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการดำเนินงานด้วย ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม เช่น โรงเรียนได้นำความรู้และวิชาการใหม่ๆ ที่โรงเรียนประสบความสำเร็จออกเผยแพร่สู่ ชุมชน หรือการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานในชุมชนเป็นคณะกรรมการร่วมกับโรงเรียน เพื่อหาแนวทาง ร่วมกันป้องกันและแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ใช้สารยาเสพติดในทางที่ผิดหรือพึ่งสารเสพติด

5.2 ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติดของ ดร.แลงเกอร์ (Langer, I.H.) หัวหน้าฝ่ายโครงการ ป้องกันของหน่วยปราบปรามยาเสพติดของสหรัฐ (U.S.DEA) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทความสำคัญของ สถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาเสพติดได้ชัดเจนขึ้น โดยสรุปว่า กุญแจสำคัญที่จะช่วยลดการใช้ ยาเสพติดมีอยู่ 2 มาตรการด้วยกัน คือ

5.2.1 มาตรการระยะสั้น คือ ลดปริมาณยา (Supply reduction) เพื่อจำกัดปริมาณ ยาเสพติดที่ผู้ติดยาต้องการใช้ให้น้อยลง

5.2.2 มาตรการระยะยาว คือ การให้คำปรึกษาแก่ประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ยาเพื่อ ไม่ให้ใช้ยานอกวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ เพื่อลดความต้องการใช้ยาในสังคม

สรุปได้ว่า มาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สิ่งแรกที่ต้องให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด เนื่องจากเป็นปัญหาระดับชาติ ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงมีใช้หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่หากเป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติที่ จะต้องร่วมมือ ร่วมใจกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

จากผลการสำรวจของสถาบันรามจิตติในปี พ.ศ. 2547-2548 ซึ่งสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน เพื่อติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดทั่วประเทศ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแพร่ระบาดรุนแรงยิ่งขึ้น น่าจะมีสาเหตุปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน

ปัจจัยทางด้านที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ประกอบไปด้วย

1.1 กลุ่มนักเรียนที่ใช้จ่ายเป็นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมีความเจริญเติบโตทางร่างกายแต่จิตใจอ่อนไหว ขาดประสบการณ์ อยากรู้อยากลอง ขอบลองของแปลกใหม่ในชีวิต ชอบเสี่ยงภัยแสวงหาความสนุกสนานโดยขาดความรับผิดชอบ วัยรุ่น จึงเป็นวัยที่ใช้จ่ายเสพติดสูงเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอื่นๆ

1.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการเสพยาบ้าจากการกินไปสู่การเสพ โดยวิธีสูบหรือเผาแล้วสูดควันผ่านปอด ทำให้ยาบ้าออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทเร็วขึ้น

1.3 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้จ่ายเสพติดของนักเรียน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ

1.4 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน นักเรียนเกือบทุกคนที่เสพยาเสพติดครั้งแรกในโรงเรียน เพื่อนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ

2. ปัจจัยด้านที่เกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจัยที่เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น มีแหล่งจำหน่ายยาเสพติด ที่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดระบบงานด้านการป้องกันยาเสพติด และบูรณาการการทำงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกขึ้น

การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข

1. นโยบายและการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน การสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งปรากฏปัญหาให้เห็นมากมาย ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด อันนำมาซึ่งปัญหาครอบครัวที่เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆ ความ สำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นคนดี มีคุณธรรมตามความคาดหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาทุกคนใน สถานศึกษา ซึ่งมีครู อาจารย์ เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักศึกษาให้เติบโตงดงามและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม

การพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และ สติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคม มุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินการจัดการศึกษาตาม นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการ ให้เยาวชนเป็นคนเก่ง คนดี ดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข นอกจากจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับกระบวนการ เรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษา ที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกม การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาไม่ ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงซึ่งมาจากปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบจากแหล่งอบายมุข

ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและ แก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งภาครัฐและเอกชนสรุปสภาพปัญหายาเสพติดได้ ดังนี้

1. สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดและแหล่งอบายมุขเริ่มในกลุ่มหลังผัด แล้ว แพร่กระจายไปสู่กลุ่มผู้ขายบริการทางเพศ เข้าสู่ครอบครัวและสถานศึกษา ทำให้จำนวนคนติด ยาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น
2. การผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดมีเทคโนโลยีสูง และการกระจายยาเสพติดอย่างรวดเร็วจนยากในการปราบปราม มีการสร้างระบบเครือข่ายการจำหน่ายเหมือนสินค้าจำหน่ายตรงใน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา
3. สภาพสังคม ครอบครัว และชุมชนเปลี่ยนแปลง ทำให้วิถีชีวิตมีความเสี่ยง แตกหัก เห็นห่างและอ่อนแอ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่มีงานทำ จึงหาเงินด้วยการค้ายาเสพติด

4. การบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐที่ขาดเอกภาพ หน่วยงานไม่บูรณาการ ต่างคนต่างทำขาดความต่อเนื่อง ผู้ติดยาเสพติด ยังวนเวียนอยู่ในวงจรแห่งความชั่วร้าย เป็นภาระของสังคม ทำให้ประเทศขาดศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ดังนี้

1) ผู้บริหารทุกระดับนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ จัดทำแผนปฏิบัติการ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา

2) ผู้บริหารทุกระดับ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องให้ความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะปกป้องคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจ จัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3) ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่าง ๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา ทั้งในส่วนของชมรมและสภานักเรียน

4) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติดและอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาทุกคนให้ทั่วถึงโดยสร้างเครือข่ายแกนนำ ทุกระดับในสถานศึกษา

5) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการดำเนินงานยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข คือ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ ภายใต้กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ปล่อย

6) ผู้บริหารทุกระดับ อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดมาตรการเสริมแรงให้แก่ผู้รับผิดชอบด้านยาเสพติดดีเด่น ด้วยการยกย่องชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตร เลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ มาตรการลงโทษบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ออกจากราชการ และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข ประกาศเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2559 มีสาระสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงาน และสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข ไปสู่การปฏิบัติให้มีแผนปฏิบัติการครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์และกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา
2. ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการดำเนินงานที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน
3. ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข และจัดทำมาตรการเสริมแรงให้แก่ผู้รับผิดชอบด้วยการยกย่อง ชมเชย มอบโล่เกียรติยศ เกียรติบัตร และการเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ
4. ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข และใช้มาตรการลงโทษบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ออกจากราชการและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
5. ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงาน และผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา จัดตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข
6. ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา สรุปรายงานต้นสังกัดเพื่อสรุปรายงานศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ โดยการทำงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข มีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข ดังภาพประกอบ 2

2.3 ดำเนินการจัดทำตารางปฏิบัติการตลอดปีการศึกษา และดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการโครงการและกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามที่กำหนดไว้ใน 5 มาตรการ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีความต่อเนื่องเข้มแข็งและยั่งยืน สรุป รายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัด

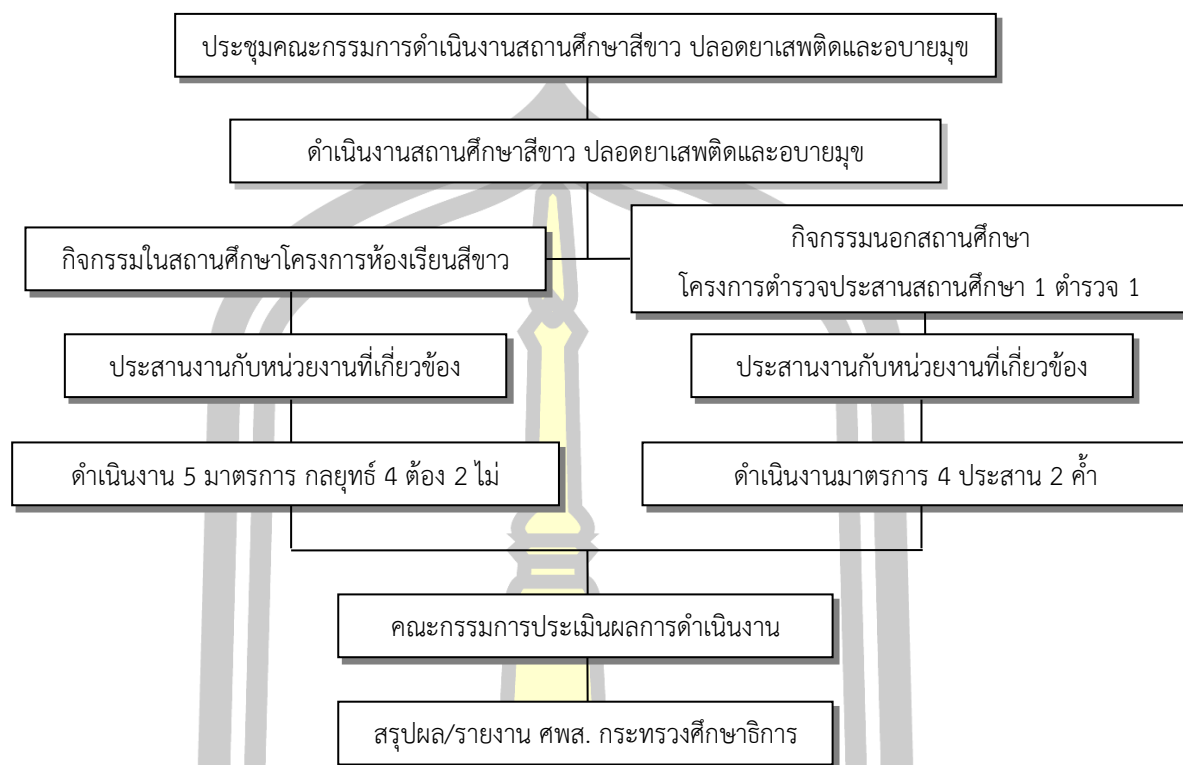
2.5 ผู้บริหารหน่วยงานระดับพื้นที่แต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ประเมินผลการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์นำเสนอ ศูนย์อำนาจการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

2.6 ศูนย์อำนาจการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ตรวจสอบรายชื่อ สถานศึกษาพิจารณาผลงานและให้ความเห็นชอบ จัดลำดับผลงานและจัดทำประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ

2.7 ศูนย์อำนาจการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ มอบโล่ เกียรติบัตร เพื่อประกาศให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ของปีการศึกษา

2.8 ศูนย์อำนาจการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ จัดสรรโควตา การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษของสำนักงาน ป.ป.ส. และของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและบุคลากร ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

3. กระบวนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

จากสภาพปัญหาสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดและแหล่งอบายมุขเริ่มในกลุ่ม หลงผิด แล้วแพร่กระจายไปสู่กลุ่มผู้ขายบริการทางเพศ เข้าสู่ครอบครัวและสถานศึกษา ทำให้จำนวน คนติดยาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดมี เทคโนโลยีสูง และการกระจายยาเสพติดอย่างรวดเร็วจนยากในการปราบปราม มีการสร้างระบบ เครือข่ายการจำหน่ายเหมือนสินค้าจำหน่ายตรงในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา สภาพสังคม ครอบครัว และชุมชนเปลี่ยนแปลง ทำให้วิถีชีวิตมีความเสี่ยง แตกหัก เหินห่าง และอ่อนแอ ตลอดจนการบริหาร จัดการที่ขาดเอกภาพ ทำให้ต่างหน่วยงาน ต่างคนต่างทำ ขาดความต่อเนื่อง ผู้ติดยาเสพติดยังวนเวียน อยู่ในวงจรแห่งความชั่วร้าย เป็นภาระของสังคม ทำให้ประเทศขาดศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก ซึ่งกระบวนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มียุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังนี้

3.1 การรณรงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่กำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายต้องร่วมแก้ปัญหา จึงต้องพัฒนากลไกการบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินงาน

3.2 กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ โดยการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ และแก้ไขให้ชัดเจน จึงต้องพัฒนาคน ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

3.3 การระดมความร่วมมือจากทุกสถานศึกษาในการแก้ปัญหา โดยถือว่าเป็นปัญหาของตนเองต้องทำต่อเนื่องครบวงจรและผู้ชนะ คือ สถานศึกษาสีขาว จึงต้องพัฒนาสถานศึกษาให้ต่อสู้กับปัญหาทุกรูปแบบ

3.4 ให้ความสำคัญในการต่อต้านยาเสพติด แต่ต้องแก้ปัญหาสิ่งมอมเมาอบายมุขอื่นควบคู่กันไปด้วย จึงต้องพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อม บริการทางการแพทย์ และจิตวิทยาสังคม เพื่อมิให้ปัญหาเลวร้ายยิ่งกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งตื่นตัวรณรงค์ และตระหนักถึงปัญหายาเสพติด อบายมุข สิ่งมอมเมา การพนันและอันตรายที่เกิดขึ้นกับ นักเรียน นักศึกษา

2. นักเรียน นักศึกษา ที่มีพฤติกรรมเป็นผู้เสพยาเสพติดและพฤติกรรมผู้ลุ่มหลงสิ่งมอมเมา และนักเลงมีระบบการส่งต่อให้ได้รับการช่วยเหลือ สงเคราะห์จากบ้าน สถานศึกษา และชุมชน จนกลับคืนสู่สังคมและชีวิตสงบสุข

3. แหล่งอบายมุขสิ่งชั่วร้ายทางกามารมณ์ลดลง ปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษามีการบังคับใช้กฎหมาย

4. จำนวนของสถานศึกษาสีขาว ซึ่งต่อสู้กับปัญหาอบายมุขและปัญหายาเสพติดได้สำเร็จ และยั่งยืนมีมากขึ้น

4. แนวทางการประเมินการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

ตามที่ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน นักศึกษา ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสถานศึกษาได้รับการประเมินผลการดำเนินงานรับรางวัลเชิดชูเกียรติ เสมา ป.ป.ส. นั้น เพื่อให้การมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ เสมา ป.ป.ส. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านระยะเวลาการประเมินผลงาน

1.1 สถานศึกษาประเมินผลงานตนเองและส่งใบสมัครขอรับการประเมินให้หน่วยงานต้นสังกัด

1.2 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและหน่วยงานต้นสังกัด ส่งรายชื่อคณะกรรมการประเมินผลงานให้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง

1.3 กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเสนอรายชื่อบุคลากร

1.4 หน่วยงานต้นสังกัดจัดประชุมคณะกรรมการประเมิน เพื่อทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การประเมินและจัดทำตารางเวลาการประเมินผลงานสถานศึกษาในสังกัด

1.5 ดำเนินการประเมินผลงานสถานศึกษา ประเภทผลงานดีเด่น ระดับเงิน ส่งผลคะแนนและผลงานด้านเอกสารให้กระทรวงศึกษาธิการ

1.6 ดำเนินประเมินผลงานสถานศึกษา ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง ส่งผลคะแนนและผลงานด้านเอกสารให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

1.7 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาผลงาน เพื่อทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การประเมิน ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง และจัดทำตารางเวลาการประเมินผลงานสถานศึกษา

1.8 ดำเนินการประเมินผลงานสถานศึกษา ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง ส่งผลคะแนนและผลงานด้านเอกสารให้กระทรวงศึกษาธิการ

1.9 กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลงานสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข กระทรวงศึกษาธิการ

1.10 กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประกาศผลงานสถานศึกษาสีขาว ประเภทผลงานดีเด่น และมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ เสมอมา ป.ป.ส.

2. ด้านการประเมินประเภทผลงานดีเด่นระดับเงิน

2.1 เอกสารสรุปผลการดำเนินงานตามนโยบายสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข จำนวน 1 เล่ม (100 คะแนน) และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน) รวมทั้งสิ้น 200 คะแนน ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ข้อมูลสถานศึกษา

บทที่ 2 สถานการณ์ยาเสพติดรอบสถานศึกษา

บทที่ 3 ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน จำนวน 50 คะแนน เรียงตาม

ตัวชี้วัด

- ด้านการป้องกัน จำนวน 3 ตัวชี้วัด
- ด้านการค้นหา จำนวน 4 ตัวชี้วัด
- ด้านการรักษา จำนวน 2 ตัวชี้วัด
- ด้านการเฝ้าระวัง จำนวน 2 ตัวชี้วัด

- ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ตัวชี้วัด
- แบบสรุปลงการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข (สถานศึกษาสีขาว 2)
- การจัดประกวดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวดีเด่นและมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรกระทรวงศึกษาธิการ
- บทที่ 4 กิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว จำนวน 100 คะแนน
  - ภาพแผนผังห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว แกนนำ 4 ฝ่าย และคติพจน์ทุกห้อง/ทุกแผนก (ถ่ายจากภาพจริงหน้าห้อง)
  - สำเนาสมุดบันทึกการปฏิบัติงานแกนนำ 4 ฝ่าย สัปดาห์ที่ 1 ของเดือนตลอดปีการศึกษาทุกห้อง/ทุกแผนก
  - โครงงานห้องเรียนปลอดบุหรี่ แอลกอฮอล์และอบายมุข ทุกห้อง/ทุกแผนก
  - แบบสรุปลงการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว ภาคเรียนที่ 2 ทุกห้อง/ทุกแผนก (ห้องเรียนสีขาว 2)
- บทที่ 5 ภาพรางวัล/ผลงานดีเด่น
- 2.2 กระบวนการประเมินในพื้นที่และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน)
  - 2.2.1 สถานศึกษาประเมินตนเอง
  - 2.2.2 คณะกรรมการประเมินจากต้นสังกัดประเมินผลงานสถานศึกษาสีขาว เดือนกุมภาพันธ์ ภาคเรียนที่ 2
- 3. ด้านการประเมินประเภทผลงานดีเด่นระดับทอง
  - 3.1 เอกสารสรุปลงการดำเนินงานตามนโยบายสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข จำนวน 2 เล่ม (200 คะแนน) และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน) รวมทั้งสิ้น 300 คะแนน ดังนี้
    - เล่มที่ 1 สรุปลงการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข (100 คะแนน)
      - บทที่ 1 บทนำ ข้อมูลสถานศึกษา
      - บทที่ 2 สถานการณ์ยาเสพติดรอบสถานศึกษา
      - บทที่ 3 ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน 50 คะแนน เรียงตามตัวชี้วัด
        - ด้านการป้องกัน จำนวน 3 ตัวชี้วัด
        - ด้านการค้นหา จำนวน 4 ตัวชี้วัด
        - ด้านการรักษา จำนวน 2 ตัวชี้วัด
        - ด้านการเฝ้าระวัง จำนวน 2 ตัวชี้วัด

- ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ตัวชี้วัด
  - แบบสรุปผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข (สถานศึกษาสีขาว 2)
  - การจัดประกวดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวดีเด่นและมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรกระทรวงศึกษาธิการ
  - บทที่ 4 กิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว จำนวน 50 คะแนน
    - ภาพแผนผังห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว แกนนำ 4 ฝ่าย และคติพจน์ทุกห้อง/ทุกแผนก (ถ่ายจากภาพจริงหน้าห้อง)
    - สำเนาสมุดบันทึกการปฏิบัติงานแกนนำ 4 ฝ่าย สัปดาห์ที่ 1 ของเดือนตลอดปีการศึกษา ทุกห้อง/ทุกแผนก
    - โครงงานห้องเรียนปลอดบุหรี่ แอลกอฮอล์และอบายมุข ทุกห้อง/ทุกแผนก
    - แบบสรุปการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกสีขาว ภาคเรียนที่ 2 ทุกห้อง/ทุกแผนก (ห้องเรียนสีขาว 2/แผนกสีขาว 2)
  - บทที่ 5 ภาพรางวัล/ผลงานดีเด่น ระดับทอง
  - เล่มที่ 2 นวัตกรรมหรือผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข กระทรวงศึกษาธิการ และผลงานการสร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ได้รับรางวัลระดับเงิน จำนวน 3 แห่ง (100 คะแนน)
  - บทที่ 1 หลักฐานการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับโรงเรียนต้นแบบระดับเงิน
  - บทที่ 2 ผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนต้นแบบระดับเงิน
    - ครู
    - นักเรียน
- 3.2 กระบวนการประเมินในพื้นที่ และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน)
- 3.2.1 สถานศึกษาประเมินตนเอง
- 3.2.2 คณะกรรมการประเมินจากต้นสังกัดประเมินผลงานสถานศึกษาสีขาว เดือนมกราคม ภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา
- 3.2.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิจารณารับรองผลงาน และส่งผลงานให้กระทรวงศึกษาธิการประเมินผลงาน เดือนกุมภาพันธ์ ภาคเรียนที่ 2

4. ด้านการประเมินประเภทผลงานดีเด่นระดับเพชร จัดทำเอกสาร จำนวน 3 เล่ม

4.1 เอกสารสรุปผลการดำเนินงานตามนโยบายสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข จำนวน 3 เล่ม (300 คะแนน) และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน) รวมทั้งสิ้น 400 คะแนน ดังนี้

เล่มที่ 1 สรุปผลการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข (100 คะแนน)

บทที่ 1 บทนำ ข้อมูลสถานศึกษา

บทที่ 2 สถานการณ์ยาเสพติดรอบสถานศึกษา

บทที่ 3 ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน 50 คะแนน เรียงตามตัวชี้วัด

- ด้านการป้องกัน จำนวน 3 ตัวชี้วัด
- ด้านการค้นหา จำนวน 4 ตัวชี้วัด
- ด้านการรักษา จำนวน 2 ตัวชี้วัด
- ด้านการเฝ้าระวัง จำนวน 2 ตัวชี้วัด
- ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ตัวชี้วัด

- แบบสรุปผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข (สถานศึกษาสีขาว 2/ทุกแผนก 2)

- การจัดประกวดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวดีเด่นและมอบรางวัลหรือ

เกียรติบัตรกระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 4 กิจกรรมห้องเรียนสีขาว/ทุกแผนก

- ภาพแผนผังห้องเรียนสีขาว/แผนกวิชาสีขาว แกนนำ 4 ฝ่าย และคติพจน์

ทุกห้อง (ถ่ายจากภาพจริงหน้าห้อง)

- สำเนาสมุดบันทึกการปฏิบัติงานแกนนำ 4 ฝ่าย สัปดาห์ที่ 1 ของเดือน

ตลอดปีการศึกษา ทุกห้อง/ทุกแผนก

- โครงงานห้องเรียนปลอดบุหรี่ แอลกอฮอล์และอบายมุข ทุกห้อง/ทุกแผนก
- แบบสรุปการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมห้องเรียนสีขาว/ทุกแผนก/

ทุกห้อง/ทุกแผนก (ห้องเรียนสีขาว 2/ทุกแผนก 2)

บทที่ 5 ภาพรางวัล/ผลงานดีเด่น

เล่มที่ 2 นวัตกรรมหรือผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข (100 คะแนน)

เล่มที่ 3 ผลงานการสร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ได้รับรางวัลระดับทอง จำนวน 3 แห่ง (100 คะแนน)

บทที่ 1 หลักฐานการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับโรงเรียนต้นแบบ
ระดับทอง

บทที่ 2 ผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนต้นแบบระดับทอง

- ครู
- นักเรียน

บทที่ 3 จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและ
อบายมุข

- มีแหล่งเรียนรู้
- กระบวนการดำเนินงาน
- หลักฐานการเผยแพร่ผลงาน

4.2 กระบวนการประเมินในพื้นที่ และผลงานเชิงประจักษ์ (100 คะแนน)

4.2.1 สถานศึกษาประเมินตนเอง

4.2.2 คณะกรรมการประเมินจากต้นสังกัดประเมินผลงานสถานศึกษาสีขาว เดือน

มกราคม ภาคเรียนที่ 1

4.2.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิจารณารับรองผลงานและส่งผลงานให้

กระทรวงศึกษาธิการประเมินผลงาน เดือน กุมภาพันธ์ ภาคเรียนที่ 2

4.2.4 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

ประเมินผลงาน เดือน มีนาคม ภาคเรียนที่ 2

5. ด้านเอกสารผลงานประกอบการพิจารณา เสนอคณะกรรมการพิจารณา

5.1 หนังสือแจ้งหน่วยงานต้นสังกัด เรื่องส่งผลงาน

5.2 ใบสมัครเข้ารับการประเมินผลงาน

5.3 เอกสารผลงานประเภทดีเด่น ระดับเงิน/ระดับทอง/ระดับเพชร

สรุปได้ว่า การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ห่างไกลจากยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร เกมออนไลน์ การพนัน และการทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่สังคมไม่ยอมรับ ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้สถานศึกษาทุกแห่ง ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2541 ถึงปัจจุบัน โดยบูรณาการประสานแผนงานกับทุกภาคส่วนและระดมทรัพยากรจากทุกหน่วยงานในการจัดทำองค์ความรู้และประสานงานเป็นกลไกขับเคลื่อนงานในสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถควบคุมการแพร่

ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษา ผลการประเมินในระดับพอใจ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดยังมีความพยายามเข้าถึงกลุ่มเยาวชนโดยการพัฒนาสุตรยาเสพติด ประกอบด้วย ส่วนผสมให้มีรูป รส กลิ่น สี เพื่อให้เยาวชนอยากลอง จำหน่ายตามสถานบริการ สถานบันเทิงและ แหล่งมั่วสุมเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ปกครองจึงต้องเฝ้าระวัง ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ที่จะดำเนินการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข มีความเข้มแข็งต่อเนื่องอย่างยั่งยืนตลอดไป

5. มาตรการในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข

มาตรการในดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขของ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มีดังนี้

1. มาตรการด้านป้องกัน หมายถึง การจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมการเรียน การสอนทักษะชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเล่นดนตรี กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 โรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบายการป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง

1.2 โรงเรียนได้นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษา สีขาวครอบคลุมมาตรฐานด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง

1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ครอบคลุม ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง

1.4 โรงเรียนมีการจัดระบบการบริหาร การประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษาสีขาว

1.5 ครูดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง

1.6 โรงเรียนมีการนำผลของการประเมินโครงการ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานมา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

1.7 โรงเรียนมีแผนบริหารความเสี่ยงในการควบคุม ป้องกัน การไม่บรรลุเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด

1.8 โรงเรียนมีการจัดทำบันทึก MOU กับเครือข่ายระดับอำเภอที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

2. มาตรการด้านการค้นหา หมายถึง การจัดกิจกรรมการสำรวจสภาพการใช้สาร/ยาเสพติด ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา การเยี่ยมบ้าน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง ผู้เรียนเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มปลอดภัยกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้า ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง
- 2.2 ครูมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียนในการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพติดอย่างเป็นระบบ
- 2.3 ครูจัดให้มีการดำเนินการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง
- 2.4 ครูมีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย
- 2.5 ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลในการแก้ปัญหาและป้องกันภัยจากยาเสพติด
- 2.6 ครูมีสรุปรายงานผลการตรวจหาสารเสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. มาตรการด้านการรักษา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือ กิจกรรมคลินิกเสมารักษ์ กิจกรรมจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การส่งต่อเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้
- 3.1 ครูมีการนำข้อมูลการค้นหาสารเสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการบำบัดรักษา ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
- 3.2 ครูมีการแนะแนวในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดอย่างเป็นระบบ
- 3.3 ครูมีสื่อการแนะแนวเฉพาะเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์และผู้เรียน
- 3.4 ครูมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง
- 3.5 ครูมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ
4. มาตรการด้านการเฝ้าระวัง หมายถึง การจัดกิจกรรมผู้ดูแลเสมารักษ์ กิจกรรมตำรวจประสานโรงเรียน ครู D.A.R.E โรงพักจำลอง กิจกรรมลูกเสือต้านภัยยาเสพติด สารวัตรนักเรียน ห้องเรียนสีขาวและการประสานงานกับผู้นำหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานที่รับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้
- 4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย
- 4.2 ครูมีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างหลากหลายช่องทาง
- 4.3 องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด
- 4.4 ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสม
- 4.5 ครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ชี้แนะเป้าหมายในการเรียน การดำเนินชีวิต
- 4.6 ครูมีการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5. มาตรการด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การจัดทำแผนการอำนวยการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน พิจารณาจัดทำมาตรการลงโทษและมาตรการเสริมแรง ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

5.1 ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.2 ผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในสถานศึกษา

5.3 ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

5.4 ผู้บริหารจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้

5.5 ผู้บริหารมีการยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการประเมินโครงการ และการนิเทศ มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดมาตรการในดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2560 มาเป็นกรอบเนื้อหาในการวิจัย ประกอบด้วย 1) มาตรการด้านการป้องกัน 2) มาตรการด้านการค้นหา 3) มาตรการด้านการรักษา 4) มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และ 5) มาตรการด้านการบริหารจัดการ

การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสอบถามบุคคลในกลุ่มเพื่อให้ได้มาถึงความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนคติ โดยคำถามจะถูกถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระระหว่างผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เข้าร่วมด้วยกันเอง โดยในขณะเดียวกันผู้ทำวิจัยทำการจดบันทึกการสนทนาที่เกิดขึ้น

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม

(อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2551) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนาหรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถาม

หลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

(รัตนะ บัวสนธ์, 2551) ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกร่วมกันและกันในเรื่องที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นธรรมชาติวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม(participant observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล(individual interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมอากัปกริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆที่สงสัยก็ได้

(รัตนะ บัวสนธ์, 2552) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มมิใช่การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานจะอาศัยการสัมภาษณ์พูดคุยกันระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มบุคคลก็ตาม ทั้งนี้เพราะมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างน้อยสามประการใหญ่ๆ คือ

ประการแรก คือ การสัมภาษณ์กลุ่มจะเป็นการซักถามบุคคลต่างๆในกลุ่ม ตามประเด็นที่นักวิจัยกำหนดไว้ และมุ่งให้บุคคลโต้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กับนักวิจัยเป็นหลัก (รัตนะ บัวสนธ์, 2552) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้ร่วมกันตอบ และตรวจสอบซึ่งกันและกันตามประเด็นคำถามของผู้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มค่อนข้างเป็นข้อมูลที่มีความตรงน่าเชื่อถือได้มาก เพราะผ่านการตรวจสอบจากสมาชิกในกลุ่มมาแล้วนั่นเอง

ประการที่สอง คือ กลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มนั้น มิได้เป็นการจัดกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามปกติ กลุ่มบุคคลที่ร่วมสนทนานั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่นักวิจัยคัดเลือกกำหนดให้เข้าร่วมกลุ่มโดยพิจารณาตามคุณสมบัติต่างๆ แล้วให้บุคคลเหล่านั้นมีปฏิสัมพันธ์กันให้มากที่สุด หรือมุ่งให้บุคคลในกลุ่มได้มีการอภิปรายโต้แย้งกัน

ประการที่สาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจะไม่ใช้เวลายาวนาน ดังเช่นการสัมภาษณ์กลุ่มซึ่งผู้วิจัยจะต้องเข้าไปอยู่ร่วมในสนามวิจัยเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิก แต่การสนทนากลุ่มจะใช้ช่วงเวลาสั้น ซึ่งใช้เฉพาะการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการและเมื่อได้แล้วก็ยุติการสนทนา

(สุภางค์ จันทวานิช, 2545) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ในการสัมภาษณ์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสัมภาษณ์ทุกรูปแบบ เราต้องทำให้ผู้ที่ให้สัมภาษณ์นั้นพอใจที่จะพูดกับเรา และยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ จึงจะมีทางให้ข้อมูลอย่างลึกซึ้งได้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้สัมภาษณ์มีขั้นตอน คือ มีท่าที่เป็นมิตร เช่น การพูดจาเป็นกันเอง การยิ้ม และการแสดงความเอาใจใส่ในคำพูดของเขาตลอดเวลา ไม่แสดงที่ท่าดูถูกหรือทำท่าว่าเขาไม่รู้อะไร แล้วจึงอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการ

สัมภาษณ์ให้เป็นที่เข้าใจในกรณีที่เขาพูดนอกเรื่องบางครั้งควรปล่อยบ้าง มิใช่ตัดบทย่างกะทันหันจนเกินไป

จากความหมาย และคำอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) นั้นมุ่งให้ผู้ให้สัมภาษณ์พูดตอบคำถามเดียวกันที่ผู้วิจัยถาม กล่าวคือ มุ่งให้ตอบคำถามผู้วิจัย หรือโต้ตอบกับนักวิจัยเป็นหลัก โดยคำตอบก็จะถูกตรวจสอบโดยสมาชิกในกลุ่มที่ให้สัมภาษณ์ไปในตัว ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ความแตกต่าง ก็คือ การสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายในประเด็นต่างๆตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มนั้น ไม่ได้เน้นให้มีการอภิปรายแต่เป็นการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยผู้ให้สัมภาษณ์โต้ตอบกับผู้วิจัย ไม่ได้ให้แสดงความคิดเห็น อภิปรายคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นในกลุ่ม ดังนั้น การสัมภาษณ์กลุ่มจึงเหมาะที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ต้องการข้อมูลจากคนหลายคนที่ให้สัมภาษณ์พร้อมกัน ส่วนการอภิปรายกลุ่มนั้นเหมาะที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องที่ต้องการมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหารูปแบบโครงสร้าง หรือ แนวคิดใหม่ๆ

(อดิเรก เฉลียวฉลาด, 2552) การจัดกลุ่มสนทนาเป็นวิธีอย่างหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเรียกชื่อที่แตกต่างกัน เช่น “Focus group interviews” “Focus interviews” “Focus group research” การวิจัยและจัดกลุ่มสนทนา เป็นการวิจัยที่มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บข้อมูล กำหนดบุคคลที่เข้าร่วมกระบวนการเทคนิคการจัดกลุ่มและกำหนดประเด็นวิจัยที่จะสนทนาร่วมกันระหว่างนักวิจัยและสมาชิกที่อยู่ในกลุ่ม

(D.L. Morgan, 1988) การสนทนากลุ่ม คือวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มในการสนทนาเพื่อเก็บข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ประชุม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีการปฏิสัมพันธ์ โดยการพูดคุยกระตุ้นความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของผู้อื่นออกมา ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ลึกซึ้ง ลุ่มลึก ได้แง่มุมต่าง ๆ จากประสบการณ์ของคนในกลุ่ม กระบวนการที่ใช้ในการประชุมแบบนี้ประกอบด้วยวิธีการสื่อสาร 3 ส่วน

1. เป็นการสื่อสารเพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องการฟังจากสมาชิกที่เข้าร่วม
2. เป็นการสื่อสารภายในระหว่างสมาชิกภายใต้ประเด็นที่กำหนด
3. เป็นการสรุปสาระที่นักวิจัยได้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม

กระบวนการจัดกลุ่มสนทนาถือว่าเป็นวิจัยที่ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นจะเห็นว่ามีการใช้ประโยชน์จากการจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดปัญหา การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล เทคนิคนี้จะใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการวิจัยและสามารถนำไปใช้กับการวิจัยเชิงวิชาการ การตลาด การวิจัยเชิงประเมิน การพัฒนาคุณภาพ เป็นต้น

2. ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

มีขั้นตอนดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน(สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการใช้เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนาของ (Stewart & Shamdasani, 1990) ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การนิยามปัญหาและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษา โดยนำประเด็นปัญหาซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการศึกษามากำหนดเป็นตัวแปร แล้วสร้างเป็นแนวคำถามย่อย ๆ ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด

ขั้นที่ 2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ขนาดของกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนานั้นควรมีพอเหมาะ หากน้อยเกินไปจะทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนามีน้อย ผู้เข้าร่วมสนทนามีมากเกินไป โอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงก็จะมีน้อย

ขั้นที่ 3 การกำหนดผู้เข้าดำเนินการสนทนา (moderator) คือ บุคคลที่เป็นผู้นำและกำกับการสนทนาให้ดำเนินไปตามหัวข้อการวิจัยและตามแนวทางการสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน ความเป็นจริงและครอบคลุมภายในเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางและทดลองใช้ โดยการศึกษาจุดมุ่งหมายและตัวแปรที่ต้องการศึกษา มีการจัดลำดับความคิดและแนวทางการสนทนาไว้ล่วงหน้าเป็นขั้นตอน ช่วยให้ผู้ดำเนินการสามารถดำเนินการสนทนาในขอบเขตที่เหมาะสม

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนา โดยคำนึงถึงต้นทุนและคุณภาพของผู้เข้าร่วมสนทนา

ขั้นที่ 6 การดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา ผู้ดำเนินการเสนอจุดประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม การขออนุญาตบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง การดำเนินการสนทนาให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการให้เกิดการอภิปรายครบถ้วน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ข้อมูลในเครื่องบันทึกเสียงจะถูกถอดออกมาเป็นสนทนาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 8 การจัดทำรายงานผลสนทนา เขียนรายงานผลการจัดกลุ่มสนทนา ศึกษาประเด็นนำเสนอข้อมูลที่เป็นคำตอบในประเด็นวิจัย แล้วเขียนเป็นข้อค้นพบ

3. ข้อพิจารณาในกระบวนการจัดกลุ่มสนทนา

(สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ได้กล่าวถึงประเด็นที่ต้องพิจารณาในการจัดกลุ่มสนทนาที่จะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ คุณภาพของผู้เกี่ยวข้องในการจัดกลุ่มสนทนา การกำหนดสมาชิกผู้เข้าร่วมกระบวนการ ความร่วมมือของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น การจัดการกระบวนการกลุ่มจึงมีประเด็นที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา

เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนาจะมีผู้ดำเนินงานหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาผู้บันทึกการสนทนา และผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิเคราะห์ข้อมูลและผู้จัดทำรายงาน โดยบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายจะมีความแตกต่างกันดังนี้

1.1 ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา (moderator) เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการสนทนาจุดประเด็นคำถามเพื่อข้อคิดเห็นต่าง ๆ Krueger (1994) อธิบายหลักการทำงานของผู้ดำเนินการอภิปราย(moderator) ว่าต้องให้ความสนใจกับผู้เข้าร่วม มีความรู้สึกทางบวกแสดงบทบาทเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ไม่ใช่ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งจะฟังสิ่งที่อาจจะไม่เป็นที่พอใจ ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจในกระบวนการ การกลุ่ม ความอยากรู้อยากเห็น ทักษะการสื่อสาร ความเป็นมิตรและมีอารมณ์ขัน ความสนใจในกลุ่มคนทั่วไป การเป็นคนเปิดกว้างต่อความคิดใหม่ๆ ทักษะการฟัง อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการเตรียมการเป็นอย่างดี

1.2 ผู้บันทึกการสนทนา (Note taker) มีหน้าที่ในการจดบันทึกคำสนทนาโดยย่อของกลุ่มผู้บันทึกต้องรู้วิธีการจดบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ดีและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

1.3 ผู้อำนวยการจัดกลุ่มสนทนา (Facilitator) เป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือทั่วไปในขั้นเตรียมการจัดกลุ่มสนทนา คอยอำนวยความสะดวก เช่น เตรียมสถานที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องดื่มหรือของว่าง รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องใช้

2. การกำหนดสมาชิกในกระบวนการสนทนากลุ่ม

งานที่สำคัญของกระบวนการจัดกลุ่มสนทนา คือ การเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนา สำคัญควรเลือกสมาชิกที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกัน หรืออยู่ในบริบททำให้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มไม่ต้องใช้เวลานานเกินไปในการแนะนำตัวสมาชิกที่อยู่ในกระบวนการ ทำให้มีเวลากับการอภิปรายมากขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้เข้าร่วมกระบวนการมีภูมิหลังคล้ายกันจะมีประสบการณ์ ความเข้าใจในประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาร่วมกัน พร้อมทั้งจะเสนอความคิดเห็นของตนเอง หากสมาชิกที่มีภูมิหลังต่างกัน ไม่คุ้นเคยกัน หรือไม่อยู่ในบริบทเดียวกัน อาจต้องใช้เวลาในการทำความคุ้นเคยกันนานกว่า ดังนั้น หากสมาชิกมีระดับการแสดงความคิดเห็นที่ต่างกันมาก ก็ควรจะแยกออกเป็นสองกลุ่มอิสระจากกัน มีฉะนั้นสมาชิกบางกลุ่มอาจแสดงบทบาท หรือความคิดที่มีอิทธิพลเหนือสมาชิกอื่นทำให้ได้ข้อมูลไม่รอบด้าน

มีผู้เสนอขนาดของสมาชิกในการสนทนาไว้ เช่น เสนอว่าสมาชิกในกลุ่มควรมีประมาณ 6 – 12 คน หรือประมาณ 6 – 9 คน ตามข้อเสนอของ (Lowa State University, 2001) ในขณะที่ (D. L. Morgan & Scannell, 1998) เห็นว่าขนาดของการสนทนากลุ่ม โดยทั่วไปจะกำหนดขนาดไว้

ที่ 6 – 10 คน แต่ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมยังขึ้นอยู่กับประเด็นที่กำหนดให้อภิปราย และเวลาที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม

3. การกำหนดเวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มแต่ละครั้งจะใช้เวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มขึ้นอยู่กับขอบเขต และลักษณะของปัญหาที่ต้องการศึกษา ควรใช้เวลาในการประชุมประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง แต่เต็มที่ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง และการประชุมกลุ่มควรจะต้องอยู่ภายใต้บรรยากาศที่สบายไม่เป็นทางการ โดยมีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่กำกับให้สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นที่สนทนาร่วมกัน

4. การบันทึกการสนทนากลุ่ม

การบันทึกการสนทนากลุ่มที่สามารถกระทำได้ 3 วิธี ดังนี้

1. การจดบันทึกและการถอดความจากเทปอย่างละเอียดทุกคำพูด และบันทึกบรรยากาศการสนทนาด้วย วิธีนี้เหมาะสำหรับข้อมูลที่สำคัญและจำเป็น มีเวลาเพียงพอ
2. การจดบันทึกการสนทนา และบันทึกเทปประกอบ วิธีนี้จะเน้นการจดบันทึกอย่างละเอียด วิธีนี้เหมาะสำหรับการวิจัยที่มีเวลาจำกัด การสนทนาใช้เวลามาก
3. การจดบันทึกอย่างเดียว โดยไม่ต้องบันทึกเทป วิธีนี้เหมาะสมสำหรับการวิจัยที่ใช้เวลาน้อย ประเด็นในการวิจัยเป็นเรื่องง่ายๆ ไม่ซับซ้อน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มว่า ข้อมูลที่เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่มาจาก การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มซึ่งอาจใช้คำที่ต่างกัน แต่ทว่ามีความหมายเหมือนกัน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสนทนากลุ่มต้องกระทำอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอน คือ

1. การจัดลำดับคำถามและการให้เวลาผู้ตอบคืนเคยกับประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนา
2. การจับประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มและมีการบันทึก
3. การลงรหัสข้อมูล
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลซ้ำ
5. การตรวจสอบระหว่างผู้ดำเนินการอภิปรายกับผู้ช่วย หลังการสนทนากลุ่ม
6. การแลกเปลี่ยนรายงานระหว่างผู้เข้าร่วมในกระบวนการกับผู้เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะมีระดับของการแปลความหมายที่เหมาะสม ซึ่งเป็นค่าต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่ข้อมูลดิบ การบรรยาย การตีความ และข้อเสนอแนะ ในส่วนของการวิเคราะห์และรายงานผลนั้น วิธีการต่างกันตามแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บ ได้แก่ การวิเคราะห์จากทรานสคริปต์ (transcript – baser analysis) การวิเคราะห์จากเทป (tape – baser analysis)

การวิเคราะห์จากการบันทึกย่อ (note – baser analysis) การวิเคราะห์จากความจำ (memory – baser analysis) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงแรกควรดำเนินการโดยหลังการสนทนากลุ่ม ผู้ดำเนินการอภิปรายจะสรุปประเด็นให้สมาชิกฟังทันที เป็นการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อเป็นการหาผลสรุปเบื้องต้นจากข้อค้นพบที่ได้จากการสนทนา สามารถเพิ่มเติมประเด็น หรือแก้ไขข้อผิดพลาดจากการสรุปได้ก่อนสิ้นสุดการประชุมกลุ่ม หลังจากนั้นคณะผู้ทำงานต้องมาร่วมกันในการสรุปผลการจัดกลุ่มสนทนา เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของกระบวนการจัดสนทนา ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาครั้งต่อไปในกรณีที่มีการประชุมกลุ่มมากกว่า 1 กลุ่ม หลังจากสิ้นสุดการสนทนากลุ่มแล้ว จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content anal analysis) มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลโดยนำเสนอตามหัวข้อที่กำหนด ในขั้นตอนนี้อาจใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้

ข้อดีของเทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา

การจัดกลุ่มสนทนาเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประโยชน์ต่อการระบุความต้องการจำเป็น(needs identification) เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้นได้อย่างเต็มที่ ผลจากการสนทนากลุ่มทำให้รับทราบ ข้อคิดเห็น ปฏิกริยาโต้ตอบและความต้องการจำเป็นของกลุ่มทันที ทำให้ได้ข้อสรุปที่ข้อมูลที่ได้จึงมีความหลากหลายและลึกซึ้ง เก็บรวบรวมข้อมูลก็ใช้ระยะเวลาสั้น ค่าใช้จ่ายต่ำ ทำได้สะดวก บรรยายการสร้างสรรค์ง่ายต่อการทำความเข้าใจในความคิดของสมาชิก มีความยืดหยุ่นสูงในทางปฏิบัติ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ข้อจำกัดของเทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา

เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนามีข้อจำกัด ในขั้นตอนของการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นเอกพันธ์และเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรเพื่อให้สามารถสรุปอ้างอิงผลการวิจัยได้นั้นค่อนข้างดำเนินการได้ยาก ต้องอาศัยทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์จากผู้ดำเนินการจึงจะทำให้การสนทนากลุ่มประสบความสำเร็จ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม คือ การสำรวจหรือการทำวิจัยรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมกลุ่มเป้าหมายในสายอาชีพเดียวกันมาสนทนาเป็นกลุ่ม ประมาณกลุ่มละ 6-10 คน เพื่อให้ข้อมูลและความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดขึ้น โดยผู้ดำเนินการสนทนา ชักถามในหัวข้อต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ และเก็บรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่ได้รับ ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้ในการสำรวจความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในแง่มุมต่างๆ และเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินธุรกิจหรือโครงการต่างๆ ที่ต้องการ

หลักการบริหารคู่มือ

การจัดทำคู่มือโดยทั่วไปนั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน มีการจัดทำคู่มือเพื่อใช้งานตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดทำคู่มือจะต้องคำนึงถึงว่า คู่มือที่สร้างขึ้นมานั้นมีความจำเป็นอย่างไร โดยคู่มือเป็นแหล่งของความรู้ของผู้ที่ศึกษาและที่สำคัญคู่มือจะเป็นตัวช่วยเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคู่มือไว้มากมาย ดังนี้

1. ความหมายของคู่มือ

(ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ, 2542) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เฝ้าควบคุมการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งบอกแนวทางในการปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถกระทำสิ่งนั้นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

(สามารถ ประสุพรรณ, 2545) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ ตำรา เอกสารแนะนำหรือเป็นสื่อที่เฝ้าเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีเนื้อหาสาระสั้นๆ ซึ่งผู้อ่านหรือผู้ใช้สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

(อนุชิต เจริญนิย, 2545) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเฝ้าเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษา ทำความเข้าใจและถ่ายทอดการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุดและทำให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ใกล้เคียงกัน

(อมรรัตน์ สุนย์กลาง, 2544) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจ อำนวยความสะดวกและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีภาพประกอบ และแผนภูมิลักษณะต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจและเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

(Jess, 1994) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือที่ให้คำแนะนำหรือข้อมูลด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลด้านอาชีพหรือการเดินทาง

สรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ เอกสารหรือตำรา ที่เขียนขึ้นมาเพื่อเฝ้าเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือทำกิจกรรมที่มีเนื้อหา สาระที่ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้สามารถทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ประเภทของคู่มือ

(ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่นๆ, 2535) ได้แบ่งประเภทของคู่มือ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้ความรู้และขอเสนอแนะเกี่ยวกับ หลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียน เพื่ออธิบายวิธีการใช้ หนังสือเรียนให้ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ มีลักษณะกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือนักเรียน

(ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ, 2542) ได้แบ่งประเภทของคู่มือไว้ ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ วิชาการ กิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์และเป็นแหล่งขอมูลอ้างอิง

2. คู่มือผู้เรียน เป็นหนังสือที่ผู้เรียน ใช้ควบคู่กับตำราเรียนปกติ ประกอบด้วย สาระ แบบฝึกหัด ตอบคำถามปัญหาต่างๆ สรุปเนื้อหาต่างๆ

3. คู่มือการอบรม เป็นคู่มือที่ใช้ในการอบรม เพื่อสอนให้นักเรียนซึมซาบจนติดเป็นนิสัย และแนะนำชี้แจงให้เข้าใจในเรื่องที่ต้องการชัดเจน

4. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งแกผู้อ่านให้อ่านเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามคำแนะนำของคู่มือได้ด้วยตนเอง

(คัมภีร์ สุดแท้, 2553) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือเสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการสอน การใช้หนังสือหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือระดับชั้นเรียนต่างๆ ที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นๆ เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือระดับชั้นเรียน คู่มือการใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียน การสอน เป็นต้น

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียน

3. คู่มือการจัดกิจกรรมโดยทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิควิธีการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(วัฒนา ฉิมประเสริฐ, 2554) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการสอน เป็นการคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มต่างๆ ที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการสอน การใช้สื่อ หรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กัน เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านและการเรียนรู้

2. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เป็นเอกสารที่เสนอแนะทางการปฏิบัติภารกิจงานของ ผู้เรียนทั้งสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ รวมทั้งใหญ่ที่มีส่วนรวมเกี่ยวข้องกับการฝึกงาน โดยมี

แนวทางในการปฏิบัติให้กันไปทิศทางเดียวกัน เป็นคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เช่น คู่มือการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ระดับ ปวส.

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแกผู้อ่านโดย มุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้เข้าใจ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือ ประกอบอาหาร

สรุปได้ว่า ประเภทของคู่มือ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. คู่มือครู/คู่มือการสอน

2. คู่มือปฏิบัติกิจกรรม/คู่มืออบรม 3. คู่มือทั่วไป

3. องค์ประกอบของคู่มือ

(ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่นๆ, 2535) กล่าววา องค์ประกอบของการจัดทำคู่มือ มีดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอน
3. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ
4. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ

(สมพร พุดตาน เบ็ทซ์, 2539) กล่าววา คู่มือในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบ

ดังนี้

1. ส่วนประกอบตอนต้น ได้แก่ ปก หนาแสดงรายงานนามคณะผู้จัดทำและปีที่

พิมพ์ คำนำ สารบัญและแผนภูมิโครงสร้างของหน่วยงาน

2. ส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือวิธีปฏิบัติงาน ได้แก่ คำอธิบายลักษณะงาน แผนภูมิแสดง

สายการปฏิบัติงาน ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานและภาพประกอบ

3. ส่วนประกอบตอนท้าย ได้แก่ คำอธิบายศัพท์และบรรณานุกรม

(คัมภีร์ สุดแท้, 2553) กล่าววา องค์ประกอบของคู่มือประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

1. ส่วนที่ 1 บทนำ เป็นส่วนที่อธิบายถึงความจำเป็นในการจัดทำคู่มือ ความมุ่งหมาย

ความสำคัญและประโยชน์ของคู่มือ

2. ส่วนที่ 2 คำชี้แจงการใช้คู่มือ เป็นส่วนเกี่ยวกับวิธีการใช้คู่มือ

3. ส่วนที่ 3 ส่วนเนื้อหา เป็นส่วนอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาของคู่มือ

(พัชรพร สันติวิจิตรกุล, 2553) กล่าววา ในการจัดทำคู่มือจะต้องประกอบด้วย

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ วิธีการใช้คู่มือหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ คำชี้แจงเกี่ยวกับ

การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรม แหล่งข้อมูลอ้างอิง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน เพื่อประโยชน์ในการช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งยังช่วยในการประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลาและบุคลากร ตลอดจนผลงานมีคุณภาพตามเป้าหมาย

(วิธนา ฉิมประเสริฐ, 2554) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือที่ดีนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และครอบคลุมทุกด้าน ให้นำไปใช้และการแนะนำแหล่งความรู้ทางอื่น ๆ ตลอดจนการเสนอสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

(แสงรุณี มีพร, 2552) กล่าวว่า คู่มือควรประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่างๆ
3. เนื้อหาสาระ และกระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินการ
4. ความรู้เสริม หรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยผู้อ่านในการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือและวัตถุประสงค์คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระ แบบฝึกกิจกรรมและการวัดประเมินผล และ ส่วนที่ 3 แหล่งอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือที่ดีนั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีวิธีการใช้ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอแหล่งความรู้ สื่ออุปกรณ์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

4. ลักษณะของคู่มือที่ดี

(บุญเกื้อ ครรหาเวช, 2530) ได้กล่าวว่า ลักษณะคู่มือที่ดีนั้น ผู้จัดทำควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

นี้ คือ

1. ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย
2. ใคร่ครวญถึงปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือใช้ได้เป็นอย่างดี
3. ควรออกแบบคู่มือให้สวยงามน่าหยิบอ่าน
4. ควรมีภาพหรือการตูนประกอบเพื่อให้น่าสนใจ
5. หากเป็นเล่มควรทำปกสวยงามและทนทานต่อการใช้เขียนหนาปกให้เด่นชัด คู่มือ

วิชาเดียวกันสำหรับหน่วยงานต่างๆ ควรใช้สีเดียวกันเพื่อง่ายต่อการบ่งชี้ภายหลัง

6. แมจะกำหนดหัวข้อไวตามองคประกอบขงตนก็ตม ผู้ทำอาจตัดหรือเพิ่มหัวข้อใดตามความเหมาะสม

(ศิริบุญ จงวุฒิเวศน์ และมาเรียม นิลพันธ์, 2542) ได้ลักษณะคู่มือที่ดีเป็น 3 ดาน คือ

1. ดานเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากจนเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจที่จะหยิบอ่าน

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 ข้อมูลที่มีในคู่มือ ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้ได้

1.4 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.5 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่อง เพื่อจะได้ทำความเข้าใจได้ง่าย

1.6 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยเสมอ

2. ดานรูปแบบ

2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และมีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูปเล่ม ควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรให้เข้าใจง่าย เหมาะกับผู้ใช้คู่มือ

2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปหายาก หรือเป็นเรื่องๆ ให้ชัดเจน

3. ดานการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการใช้คู่มือให้ชัดเจน

3.2 มีแผนภูมิ ตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถไขเพื่อประสานงานต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์และขอควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

(สิริกร ประสพสุข, 2555) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ดานรูปแบบ มีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน รูปประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน

2. ดานเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน เหมาะสม ระบุขอบข่าย เนื้อหา เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนได้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น

3. ดานการนำไปใช้ กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรม เนื้อหาและแบบฝึกได้สัมพันธ์ มีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหา

(คัมภีร์ สุตแท้, 2553) กล่าววา คู่มือที่ดีต้องเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ วิธีการจัดกิจกรรมนั้นมีความละเอียดอ่อน แลวสามารถนำไปปฏิบัติได้ ควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆได้ง่าย และรูปแบบของคู่มือควรเป็นที่นาสนใจ มีแหล่งอ้างอิงที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้

(วัฒนา ฉิมประเสริฐ, 2554) กล่าววา ลักษณะที่ดีของคู่มือจะต้องมีการเรียงลำดับขั้นตอนการใช้ให้ชัดเจนและงายต่อการกระทำความเข้าใจ เมื่ออ่านแลวต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง เน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญ ควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆได้ง่ายและรูปแบบของคู่มือควรมีรูปแบบที่นาสนใจ สวยงาม นานาน และทนทานต่อการใช้งาน

(สารระ ปัทมาพงศา, 2551) กล่าววา คู่มือที่ดีนั้นควรมีลักษณะในประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. ดานเนื้อหา ต้องถูกต้องและครอบคลุมสาระของคู่มือั้น
2. การจัดลำดับขอมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจงาย
3. มีคำชี้แจง มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
4. ผู้ไดอ่านแลวสามารถนำไปปฏิบัติได้
5. รูปแบบของคู่มือเหมาะสมและทนต่อการใช้งาน
6. ใภาษาเหมาะสมกับผู้ใช้เข้าใจงาย
7. มีตัวอย่างประกอบทำให้เข้าใจงายขึ้น
8. มีแหล่งสืบคนขอมูลหรือหนังสืออ้างอิง

(แสงรุณี มีพร, 2552) กล่าววา คู่มือที่ดีนั้นควรรายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่างๆดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนวาคู่มือั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนวา ต้องการให้ผู้ใช้ไดอะไรบาง
3. ควรมีส่วนนาที่จูงใจผู้ใวาคู่มือนี้จะช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้ประโยชน์อะไรบาง
4. ควรมีส่วนที่ไหลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือ เพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. ควรมีส่วนที่ไคำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งจำเป็นในการดำเนินการตามคู่มือแนะนำ
6. ควรมีส่วนที่ไคำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจการอ่านหรือการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ และเวนาที่วางสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียนคำตอบ รวมทั้งมีคำตอบหรือแนว

ในการตอบหรือคำเฉลยให้ไวด้วย เพื่อผู้อ่านจะได้สามารถตรวจสอบคำตอบของตนเอง นอกจากนั้น ผู้เขียนที่มีประสบการณ์มากในเรื่องที่เขียนหากสามารถคาดคะเนคำตอบของผู้ใช้คู่มือได้และคาดคะเนได้ว่าสวนใหญ่ผู้ใช้คู่มือมักผิดพลาดตรงจุดไหน ถ้าผู้เขียนคู่มือสามารถอธิบายไวด้วยว่าคำตอบอะไร ถูกผิดด้วยเหตุใด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือ

8. ควรใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถใช้คู่มือได้โดยสะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้ การตีกรอบ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แกผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเป็นบรรณานุกรม รายชื่อ ชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีนั้นควรประกอบด้วยเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีรูปเล่ม กระทัดรัด ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีการจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ในด้านของเนื้อหาควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างชัดเจน มีการระบุขอบข่ายเนื้อหาที่ครอบคลุม มีคำแนะนำในการศึกษาคู่มือซึ่งเขียนไวชัดเจน มีความเหมาะสมตรงกันความต้องการและความจำเป็น ส่วนในด้านการนำไปใช้นั้น มีการกำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือ กิจกรรม เนื้อหาและแบบฝึกที่สัมพันธ์กันรวมทั้งมีการประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือ

จากการศึกษาแนวทางการสร้างคู่มือของนักการศึกษาหลายๆท่าน สรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ หรือตำรา ที่เขียนขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่ผู้อ่านหรือผู้ใช้สามารถทำความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

กูบา และลินคอน (Guba & Y. S. Lincoln, 1982) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น เป็นผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และจะเป็นความต้องการจำเป็นต่อเมื่อสิ่งที่ได้รับนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะอยู่ในสภาพที่เป็นทุกข์ อันตรายหรือสภาพที่ไม่น่าพอใจ

คูปแมน (Kaufman, 1993) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับที่ปรารถนาจะให้เกิด แล้วจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างดังกล่าว จากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่า มีความต้องการอะไรบ้างที่สำคัญที่สุดที่ต้องเติมให้เต็ม หรือ

ขจัดออก

(สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็นโดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

จากความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการที่จะระบุความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็น จากนั้นจึงทำการประเมินและจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญ เพื่อนำมาตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

(Klimes, 1977) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นต่อการวางแผนหรือการพัฒนางานองค์กรได้ว่า การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใดการดำเนินงานดังกล่าว จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ถึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข โดยเริ่มจากกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดหมายปลายทาง กิจกรรมการวางแผนและพัฒนางานองค์กรจึงมีสองส่วน คือกิจกรรมการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น และกิจกรรมการบริหารจัดการ ทั้งสองกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กิจกรรมส่วนแรกคือการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร กิจกรรมที่สองคือ การบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติและการประเมินผล ซึ่งสภาพที่ควรจะเป็นนำมากำหนดเป้าหมายการทำงานและทางเลือกที่กำหนดได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จะถูกนำมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนงานการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จึงมีความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนางานองค์กร

ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

(สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ได้จำแนกกระบวนการการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง (What should be)
2. การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (What is)
3. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงและจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification)
4. การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น
5. การศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนหลักในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะประกอบด้วย กิจกรรม 3 ส่วน ได้แก่ การระบุความต้องการจำเป็น เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้นๆ และการกำหนดแนวทางการแก้ไข เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็นให้หมดไป โดยในแต่ละขั้นตอน จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในทุกกิจกรรม การประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้ข้อมูลครบถ้วนเบ็ดเสร็จแบบนี้เรียกว่า การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Need Assessment)

การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

การจัดลำดับความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาในกระบวนการกำหนดความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางในการพัฒนาต่อไป ในที่นี้ขอนำเสนอวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI modifies) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI modifies) วิธีนี้ปรับปรุงจากสูตร PNI แบบดั้งเดิม โดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่าง I - D แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวัง มีสูตรดังนี้

ค่า PNI modified = (I-D)/D

โดย

PNI modified	หมายถึง	ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง
I (Importance)	หมายถึง	ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด
D (Degree of Success)	หมายถึง	ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ในการประเมินใช้ค่าดัชนี (PNI modified) ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือเป็นความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจะใช้การเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า และเมื่อได้ผลลัพธ์แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามค่าดัชนีที่คำนวณ ซึ่งทำให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ในแง่การจัดการมากขึ้นด้วย

การรวบรวมข้อมูลของการประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Need Assessment) สามารถใช้วิธีวิจัยแบบผสมหรือเรียกว่าบูรณาการ เช่น การวิจัยสำรวจ การวิจัยประยุกต์ การวิจัยอนาคต และวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสามารถกำหนดได้หลายแบบเพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ทั้งการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสำรวจ

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ประวัติ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2553 สืบเนื่องจากที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดย
 คำแนะนำของสภาการศึกษา เมื่อคราวประชุม วันที่ 17 สิงหาคม 2553 ได้ประกาศเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต

จังหวัดสกลนคร เป็นที่ตั้งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
 สังกัด จำนวน 45 โรงเรียน ที่ตั้งสำนักงานตั้งอยู่ ถนนใสสว่าง ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัด
 สกลนคร โทรศัพท์ 042-712814 โทรสาร 042-714453

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นองค์กรจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตาม
 มาตรฐานสากลและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพเน้นระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
 ภายใต้การมีส่วนร่วมและการเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียง

พันธกิจ

1. ส่งเสริม พัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรและจัดกิจกรรม
 กระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐาน
 ของความเป็นไทย
2. ส่งเสริม พัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการจัดการ
 เรียนการสอนการวิเคราะห์ วิจัย แก้ปัญหา มีวิจารณ์ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม
 สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
3. ส่งเสริม พัฒนาให้สถานศึกษามีการทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและ
 มาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ นวัตกรรม บรรยากาศและ
 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาใช้ในการบริหาร และการจัดการศึกษา
5. ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สหวิทยาเขตและ
 สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
6. ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในจังหวัด
 สกลนครอย่างบูรณาการ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก้าวสู่ประชาคม
 อาเซียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, ม.ป.ป.)

นโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ดูแลโรงเรียนในสังกัดในจังหวัดสกลนคร
 ระดับมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 18 อำเภอ มีโรงเรียนทั้งหมด 45 แห่ง 1,140 ห้องเรียน นักเรียน
 71,876 คน บุคลากรทางการศึกษา 1,950 คน (ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

จังหวัดสกลนคร 2556) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้ตระหนักและเห็นว่า สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกในเชิงลบก็มีปรากฏการณ์เช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวที่เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งมีครู อาจารย์เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักศึกษา ให้เติบโตงดงามและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม

การพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข นอกจากดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับกระบวนการเรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกมส์ การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

(ณัฐวุฒิ ประโม่ง และคณะ, 2555) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของปัญหายาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 357 คน และวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงเส้น ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยเชิงสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย 1.1 ปัจจัยด้านสติปัญญา (Intelligence Quotient) 1.2 ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) 1.3 ปัจจัยด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤต (Adversity Quotient) 1.4 ปัจจัยด้านครอบครัว (Family) 1.5 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and Environment) 1.6 ปัจจัยด้านโรงเรียน (School) และ 1.7 ปัจจัยด้านพฤติกรรม การติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน (Behavior) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่า น้ำหนักองค์ประกอบ

อยู่ระหว่าง 0.11 - 4.32 ประกอบด้วย ด้านสติปัญญา โมเดลมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 2.83 ด้านความ ฉลาดทางอารมณ์ โมเดลมี ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 1.89 ถึง 2.42 ด้าน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤต โมเดลมีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.96 ถึง 2.60 ด้านครบคร้ว โมเดลมี ความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.82 ถึง 2.50 ด้าน สังคมและสิ่งแวดล้อม โมเดลมี ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ ระหว่าง 2.04 ถึง 2.74 ด้าน โรงเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.92 ถึง 2.29 และด้านพฤติกรรมการศึกษาเสพติดในกลุ่มนักเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.48 ถึง 1.43 และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรม การติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้ จากค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 328.29; $p=0.37763$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 321 และดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ดัชนี วัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของ ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.008 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัว แปรตาม คือ พฤติกรรมการศึกษาเสพติดของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดล สามารถอธิบาย ความแปรปรวนของ ตัวแปรพฤติกรรมการศึกษาเสพติดของนักเรียน ได้ร้อยละ 94

(เจริญ แฉกพิมาย, 2555) ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และปริญญาตรีที่ ลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 1/2554 ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ 3 ลำดับที่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด 3 ลำดับ คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อมโดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่แน่ใจว่าชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีการระบาดของยาเสพติด แต่มีความเห็นว่ายาเสพติดที่ระบาดในชุมชนที่พักอาศัยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยถูกชักชวน ให้ลอง ยาเสพติด และไม่ทราบว่าเพื่อนบางคนติดยาเสพติด โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งทราบว่า เพื่อนบาง คนเสพยาเสพติดและทราบว่า การสูดดมเป็นวิธีการเสพยาที่เพื่อนใช้กันมากที่สุด และมีสาเหตุของการ

เสพยาเสพติดมากที่สุด คือ อายากลอง และมีความเห็นว่ายาเสพติดจะช่วยในเรื่องประสิทธิภาพในการเรียนหนังสือเป็นสิ่งที่ไม่จริง โดยมีความเห็นว่ายาเสพติดมีผลกระทบต่อ ตนเองมากที่สุด และในชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีหน่วยงานราชการเข้าไปให้ความรู้และเข้าไปตรวจจับ เรื่องยาเสพติด 2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถดำรงตนเองด้วยการไม่เสพยาเสพติดถึงแม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของยาเสพติดก็ตามที่เหลือนี้อาจมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ในทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มากที่สุด 5 ลำดับ คือ ครอบครัว ญาติ พี่น้องของนักศึกษาจะเสียใจและรับไม่ได้หากพบว่านักศึกษาเสพยาเสพติด รองลงมา คือ นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเมื่อเพื่อน นำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด นักศึกษากลัวว่าหากเสพยาเสพติดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้จะทำให้เสียอนาคตทางการศึกษา นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลอง เสพยาเสพติดทุกชนิด และนักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือ เสพยาเสพติด

(กาญจนา คุณารักษ์, 2555) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด/เด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของการกระทำผิดซ้ำ คือ ระบบเศรษฐกิจระบบการเมือง การปกครอง ระบบสังคม และระบบการศึกษา ทว่าสาเหตุที่แท้จริง คือ (1) ไม่ตระหนักรู้ว่าการเสพยาเป็นการกระทำผิดกฎหมาย (2) กลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มที่เสพ (3) ขาดโอกาสในการเข้ารับ การดูแล รักษา ฟื้นฟู อย่างถูกต้อง (4) ขาดระบบสังคมที่มีประสิทธิภาพคอยช่วยเหลือ (5) ครอบครัว/ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อยไม่ทราบวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง (6) ขาดแรงจูงใจที่จะเลิกเสพ (7) ไม่ตั้งใจที่จะเลิกเสพอย่างจริงจัง (8) สังคมไม่ยอมรับและไม่ให้อีกโอกาส กรณีรูปแบบป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่พัฒนาขึ้นมี 13 ส่วนประกอบ คือ (1) เป้าประสงค์ของการป้องกัน (2) แผนการป้องกัน (3) นโยบายการป้องกัน (4) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (5) การประเมินความเสี่ยง (6) การตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเยาวชน (7) การคัดกรอง (8) กิจกรรมและโปรแกรมป้องกัน (9) การให้คำปรึกษาแนะนำ (10) การส่งต่อ ติดตาม และประเมินผล (11) มีความตั้งใจมุ่งในการป้องกัน (12) การมีอาชีพ และ (13) การมีเครือข่าย โดยอาจเรียกกรุปแบบนี้ว่า GP-PLANSACTION MODEL ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การประเมินและรับรองแล้ว

(ฉัตรชัย อ้นบำรุง, 2556) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัด

กิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรม สำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แนวปฏิบัติ คือ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบ การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีที่เกิดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด (2) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียนปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงานจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด (3) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนที่อยู่ที่บ้านและจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแล ช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดพบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อตักเตือนให้ความรู้ยาเสพติด หากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบและจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ การประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำวิธีการบำบัดรักษามาใช้ในโรงเรียน

(นาวิ สุกุลวงค์ธนา และคณะ, 2556) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยเริ่มใช้ยาเสพติดในช่วงอายุน้อยลงและพบในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมากขึ้น ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การมีตัวแบบที่ดี การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินชีวิตด้วยสติตามแนวพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเชิงบวก การได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากชุมชน และชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ดังนี้ 1) รัฐควรกระตุ้นให้ภาคสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมากขึ้น 2) มีองค์การทางสังคมทำหน้าที่ด้านการป้องกันปัญหาเสพติดแบบบูรณาการกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การป้องกันควรมุ่งไปที่ช่วงก่อน

การเริ่มเสพ และ 4) ควรมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับสถาบันสังคมหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

(พัชรภรณ์ ด้านประชุม, 2556) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว มีระดับพฤติกรรมในการควบคุมตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดและได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติต่อตนเองอยู่ในระดับมากแต่มีพฤติกรรมเป็นลำดับสุดท้ายในด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาล วังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้วมีระดับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากการใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับสูงที่สุดและได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 และมีพฤติกรรมในการปฏิเสธจากการใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับสูงที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ ระดับชั้น รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สถานะครอบครัวต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีระดับ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกันจึงเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัย ผล การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกับระดับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง และด้านการปฏิบัติ ตนต่อตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจึงยอมรับสมมติฐาน การวิจัย

(พิทยา ศิริรักษ์ และคณะ, 2556) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันการติดสารเสพติดของ เยาวชน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการป้องกันการติดสารเสพติด มีแนวคิดหลักที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อ ป้องกันการติดสารเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เกิดจาก การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม ความล้มเหลวในการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจาก โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ บุคลากรในสถานศึกษาละเลยบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติ ตามนโยบายเนื่องจากภาระการทำงานที่สูงและขาดความเป็นรูปธรรมอิทธิพลจากเพื่อนและเครือข่าย ยาเสพติด และที่สำคัญคือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากเยาวชนในสถานศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ที่จัดขึ้นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการปฏิเสธยาเสพติดให้แก่เยาวชนเนื่องจากกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่น่าสนใจไม่สามารถรองรับจำนวนนักเรียนในสถานศึกษา

(อรรถนพ กาวิกุล, 2556) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดในเยาวชน ของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน ของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ที่พัฒนาขึ้นคือ รูปแบบและกระบวนการ “NICE POLICE” มีองค์ประกอบที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ NICE ประกอบด้วย N (Narcotic Knowledge) เป็นส่วนที่มุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม องค์ความรู้ด้านยาเสพติดในทุกมิติ I (Information) หมายถึง องค์ความรู้ทักษะ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชาเพื่อลงสู่การปฏิบัติ C (Central Communication Agencies) คือศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 เป็นหน่วยงานศูนย์กลาง พัฒนาการศึกษาดำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ และ E (Education) คือ ให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 ดำเนินการจัดการฝึกอบรมและส่งเสริมให้ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง ในส่วนที่ 2 คือ POLICE เป็นกระบวนการ หลังจากการที่ได้ได้รับการศึกษาอบรมจากศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 แล้วตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์นำองค์ความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแนวคิด แสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย P (Plan Participate) คือการวางแผนการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน O (Organize) คือการวางระบบงาน L (Learning) คือ การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชน I (Integrate) คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนในชุมชน C (Connect) คือการเชื่อมต่อหรือขยายการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ของชุมชน เข้ากับชุมชนอื่นๆ และสังคมภายนอก และ E (Evaluation) คือการประเมินผล การแก้ไขปรับปรุงและการรายงานผลการปฏิบัติ

(กิตติธัช แสนภูวา, 2557) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารการดำเนินการป้องกันแก้ไข
 สารเสพติด 1. ระดับประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบ
 มาตรฐานการต้านยาเสพติด และ 2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกัน
 แก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบ มาตรฐานการต้านยาเสพติด ประชากรที่ใช้ ได้แก่
 ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ครู ครูแกนนำ 345 คน รวม 362 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต้นแบบ
 ระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ใน
 การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง
 ฉบับ เท่ากับ 0.957 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยการบริหาร
 การดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหา
 น้อย ได้แก่ ด้านระบบบริหารงานมาตรฐานการต้านยาเสพติด และด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
 ตามลำดับ 2. ประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐาน
 การต้านยาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่
 ด้านนักเรียน และด้าน นักเรียนแกนนำตามลำดับ 3. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
 การดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบ ระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดใน
 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี

(วิมลศิริ บุญโญปกรณ์, 2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพยาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครไปสู่
 การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงมีวุฒิทางการศึกษา
 สูงสุดจบปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี ส่วนมากเคยได้รับการอบรม ประชุม
 หรือสัมมนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษามาแล้ว สภาพทั่วไปของ
 สถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุขและมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพยาเสพติด การนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายที่มีผลการปฏิบัติงานที่น่าพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่
 การปฏิบัติงานตามนโยบายการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์และ
 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษา ส่วนผลการปฏิบัติงานงานตาม
 นโยบายอยู่ในระดับปานกลางที่สมควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล
 การดำเนินงาน การจัดทำแผนปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาและ
 การสร้างเครือข่ายแกนนำในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยน
 นโยบาย ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นกลไก
 ขับเคลื่อนหลักให้เน้นในเรื่อง “การป้องกัน” และเนื่องจากพลวัตของสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึง

จัดให้มีศูนย์ที่มีการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานในสังกัดต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ในระดับประถมและมัธยม เพื่อติดตามผลสัมฤทธิ์จากนโยบายที่มี ต่อเยาวชน ในด้านต่างๆ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการปฏิเสธยาเสพติด การมีส่วนร่วม ของสังคม การบำบัดและฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดสารเสพติด

(สายสุดา สุขแสง และคณะ, 2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 1 จำนวน 80 คน เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 2 จำนวน 120 คน เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 3 จำนวน 160 คน โดยการใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็น นักเรียนชาย จำนวน 210 คน และเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Correlation และ สถิติการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนและพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในจังหวัดสงขลาด้านครอบครัวและปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้าน ความรู้อยู่ในระดับกลาง และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัย ด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพ ติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ 16.10

(ธัญวรัตน์ แก้วสุข, 2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 6 องค์กรประกอบ 45 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. สภาพ ปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ส่วนสภาพที่พึง ประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษา และด้านการเฝ้าระวัง

3. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีแนวทางการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 8 ข้อ
- 2) ด้านการให้คำปรึกษา จำนวน 4 ข้อ
- 3) ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านเฝ้าระวัง จำนวน 7 ข้อ
- 5) ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ข้อ
- 6) ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด จำนวน 6 ข้อ

(นิภาดา จัดสนาม, 2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1. ขั้นตอนการสอบสวน เมื่อตำรวจได้ทำการจับกุมผู้ต้องหาในความผิดฐานเสพ และครอบครอง เสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพและจำหน่าย ตำรวจจะนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี จะนำตัวผู้ต้องหาไปส่งศาลภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์และศาลจะแจ้งคำสั่งให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินการตรวจพิสูจน์ไปยังสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด 2. ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมของผู้ต้องหา และดำเนินการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน หากดำเนินการยังไม่เสร็จสามารถขอขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน เมื่อคณะอนุกรรมการฯ วินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดจะจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และจะแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป 3. ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี หากผู้ต้องหาเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดพนักงานอัยการจะมีคำสั่งชะลอฟ้องไว้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฯ 4. ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะต้องอยู่รับการฟื้นฟูตามแผนการฟื้นฟูเป็นเวลาไม่เกิน 180 วัน นับจากวันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู หากผลการฟื้นฟูไม่เป็นที่พอใจสามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกครั้งละไม่เกิน 180 วัน แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี และเมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูตามที่ได้กำหนดครบแล้ว จะถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาและให้คณะอนุกรรมการฯ มีคำสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไปและแจ้งผลให้ตำรวจหรือพนักงานอัยการทราบ และหากผลการฟื้นฟูยังไม่เป็นที่พอใจให้คณะอนุกรรมการฯ รายงานความเห็นไปยังตำรวจหรือพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีผู้นั้น

(สัญญา จตุพงษ์, 2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเสพยาเสพติดซ้ำของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด : กรณีศึกษาสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยผ่านการเข้ารับการรักษามาแล้ว 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.3 เริ่มใช้ยาเสพติดครั้งแรกเมื่อมีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.8 ยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรกได้แก่ ยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 85.3 ส่วนยาเสพติดที่ใช้เป็นหลักในปัจจุบันคือยาบ้าเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 87.8 โดยส่วนใหญ่สามารถหาซื้อได้ในราคา 250 บาท/เม็ด ร้อยละ 51.6 โดยจะเสพยาเสพติดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.6 ส่วนสถานที่ที่ใช้เสพยาเสพติดเป็นประจำได้แก่ บ้านเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 46.3 สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนที่ท่านพักอาศัยอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.7 และความยากง่ายในการหาซื้อยานาเสพติดนั้นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เห็นว่าหาซื้อได้ยาก คิดเป็นร้อยละ 68.3 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เมื่อทำอะไรผิดพลาดคนในครอบครัวจะให้คำปรึกษา/แนะนำที่ดี และเมื่อมีปัญหาผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเลือกที่จะปรึกษาและพูดคุยกับคนในครอบครัว และบุคคลในครอบครัวจ้องจับผิดมากกว่าการช่วยเหลือในการเลิกยาเสพติด ส่วนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ผ่านการฟื้นฟูฯ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว ทำให้ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกลับมาเสพยาเสพติดซ้ำ ด้านสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดสาเหตุที่ทำให้ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหวนกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำอีกคือการหาซื้อยาเสพติดได้ง่ายในชุมชนของท่านหรือชุมชนใกล้เคียงซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และคนในชุมชนพร้อมที่จะให้โอกาสกลับมาเป็นคนดีอีกครั้ง และด้านความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติดของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การเสพยาเสพติดทำให้ร่างกายของท่านทรุดโทรม ยาเสพติดมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคมและอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่าผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นความเหมาะสมทางด้านระยะเวลาในการบำบัดรักษา ระยะเวลาในการติดตามผลหลังผ่านการฟื้นฟูฯ 1 ปี ความต่อเนื่องในการติดตามผลหลังผ่านการฟื้นฟูฯ จำนวนครั้งที่ติดตามผล หรือแม้กระทั่งความเหมาะสมด้านเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการติดตามผลให้ความดูแลเอาใจใส่ และการให้การส่งเสริมช่วยเหลือในระหว่างติดตามผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคาการเสพยาซ้ำของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พบว่า ปัญหาที่ทำให้ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเองหันกลับมาเสพยาเสพติดอีกครั้ง เนื่องจากปัญหาครอบครัว ได้แก่

ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ หย่าร้าง ทำให้ต้องอยู่คนเดียวตามลำพังหรืออยู่กับญาติพี่น้อง ผู้ปกครอง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดกำลังใจจากครอบครัว ส่งผลให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี ทำให้ผู้ ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องไปพึ่งความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งเพื่อนที่มีก็เป็นกลุ่มที่ชอบ มั่วสุมเสพยาเสพติด ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเองจึงต้องหันไปพึ่งยาเสพติดเช่นกัน และปัญหาจากสภาพจิตใจของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเอง เนื่องจากผู้ผ่านการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีสภาพจิตใจยังไม่พร้อมที่จะเข้ารับการรักษาบำบัด จึงทำให้หวนกลับมา เสพยาเสพติดอีกครั้ง ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าการเสพยา ผลการศึกษา พบว่าสิ่งที่ผู้ผ่านการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องการให้แก้ไข ดังนี้ ให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปราบปราม ยาเสพติดอย่างจริงจังเพื่อให้ยาเสพติดแพร่ระบาดมากขึ้น หางานหรืออาชีพที่มั่นคงให้กับผู้ผ่านการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬาต้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็น การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จะได้ไม่มีเวลาไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องติดตาม ผลการบำบัดเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกำลังใจให้กับผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

(Lacy, 2002) ได้ศึกษาความแตกต่างในวิธีการคิดระหว่างการวิเคราะห์ผู้ที่ถูกควบคุมตัว เนื่องจากปัญหายาเสพติดและการวิเคราะห์ผู้ที่ถูกควบคุมตัวเนื่องมาจากปัญหาอื่นโดยศึกษากับ อาสาสมัครจำนวน 176 คน ซึ่งเป็นผู้ถูกควบคุมตัวเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด 101 คน และผู้ที่ถูก ควบคุมตัวที่ไม่เกี่ยวกับยาเสพติด 75 คน การเก็บข้อมูลใช้การทดสอบทางจิตวิทยาถึงวิธีการคิดของ อาชญากรเพื่อต้องการทราบว่า การวิเคราะห์ผู้ที่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากปัญหายาเสพติดจะมีรูปแบบ การคิดที่แตกต่างจากการวิเคราะห์ผู้ที่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากปัญหายาเสพติดจะมีรูปแบบการคิดที่ แตกต่างจากการวิเคราะห์ผู้ที่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากปัญหาอื่นหรือไม่ และบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิด และรูปแบบการคิดเฉพาะกลุ่มเป็นแบบใด ในการศึกษาข้อมูลพบว่าตัวแปรด้านอายุ เชื้อชาติ สถานภาพสมรสและระดับการศึกษาด้วย ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า ผู้ถูกควบคุมหรือคุมขังที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดใช้รูปแบบการคิดแก้ปัญหาทางอาชญากรรมมากกว่าผู้ถูกคุมขังที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

(Rosati, 2000) แห่งมหาวิทยาลัยบราวน์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่มี คุณภาพในโรงเรียน ตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด โดยศึกษาจากปัจจัยเสี่ยง คือสภาพชีวิต ของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัย และปัจจัยคุ้มกันคือ สภาพชีวิตของเด็ก ที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัย จากการศึกษา โรซาตีได้ให้แนวทางการ แก้ปัญหาไว้ดังนี้ (1) การทำให้เด็กมีความตั้งใจและมีทักษะชีวิตที่ถูกสุลักษณะและสร้าง สภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าวโดยการลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยคุ้มกันในตัว

เด็กและสภาพแวดล้อมของเด็ก (2) แนวทางเริ่มแรกของวิธีการป้องกันการติดยาและยาเสพติดโดยอาศัยโรงเรียนเป็นหลักเน้นที่ตัวบุคคล โดยใช้วิธีชี้ให้กลัวยาเสพติด การให้ความรู้โดยการให้ข้อมูลจัดบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เคยติดยาเสพติด (3) เน้นการดำเนินการแบบครบวงจร คือ ใช้แนวทางที่เห็นตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมทำให้โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และนักเรียนเข้ามามีบทบาท หลักสูตรเน้นเรื่องทักษะและองค์ประกอบอื่นๆ หลายๆ อย่าง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและกิจกรรมเชิงบวก

(Nobles, 2010) ได้ศึกษาการประเมินความเข้าใจของครูและนักเรียนที่สัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบข้อบังคับพฤติกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาและความสัมพันธ์กับทฤษฎีการจัดการพบว่า ทั้งครูและนักเรียนเข้าใจการทำงานเป็นหมู่คณะการเอาใจใส่ ความสอดคล้องและการสื่อสารซึ่งล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญระบบข้อบังคับระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

(Sanders, 2001) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมการรายงานพฤติกรรมตนเองและการให้ความช่วยเหลือด้านพฤติกรรมมีวินัยของนักเรียนพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเหมาะสมนั้นจัดอยู่ในภาวะเสี่ยง จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือและอาจถูกพักการเรียน เมื่อศึกษาหลายๆ ครั้งพบว่า นักเรียนที่เคยถูกทำทัณฑ์บนมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในเชิงลบ ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องจัดโปรแกรมให้คำปรึกษาและคัดกรองนักเรียนว่าใครที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่า เพศชายควรได้รับความช่วยเหลือด้านพฤติกรรมมากกว่าเพศหญิง

(Pallozzi, 2002) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน รัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 310 คน โดยสอบถามคณะกรรมการการศึกษาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาต่อการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ควรขยายออกไปเป็นรูปแบบชุมชนเมืองเพื่อป้องกันยาเสพติดด้วย การจัดการศึกษาในสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย สถานศึกษาไม่ควรยึดติดกับนโยบายมากนัก ชุมชนควรคำนึงถึง คือ ความรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นและอยู่ในความเป็นไปได้ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(Evans-Whipp, T., Lloyd, Toumbourou, & Arthur, 2004) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายด้านสารเสพติดของสถานศึกษาและผลกระทบการใช้สารเสพติดของเยาวชน พบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศทางตะวันออก สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสารเสพติด นโยบายเป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาและพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่พัฒนาแล้วจะมีนโยบายด้านสารเสพติดในสถานศึกษา และนโยบายด้านสารเสพติดของ

สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการลดลงของการสูบบุหรี่และในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของ นานาชาติ ส่วนใหญ่โครงการใหม่จะมุ่งเน้นไปที่ การเปรียบเทียบนโยบาย และการพัฒนาหลักสูตร ของการใช้สารเสพติด

(Vander, Powell, Terry-McElrath, & Bao, 2005) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ในการป้องกันยา เสพติดในชุมชนและสถานศึกษา : ผลที่แตกต่าง เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์และ อัตราการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนและสถานศึกษาหลังการควบคุมตัวแปรอื่นผลการวิเคราะห์ ชี้ให้เห็นว่า การควบคุมดูแลจากผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมของชุมชนและของสถานศึกษา การมีองค์การ นักศึกษามีความสัมพันธ์กับการลดลงของการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(Leatherdale & Manske, 2005) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสูบบุหรี่ของ นักศึกษากับสภาพแวดล้อมและการเริ่มสูบบุหรี่ของนักเรียนประถมศึกษา จากการศึกษา พบว่า การสูบบุหรี่ของนักเรียนในสภาพแวดล้อมและอัตราการสูบบุหรี่ สูบบุหรี่ของนักเรียนรุ่น ที่มี ความสัมพันธ์ต่อการสูบบุหรี่ ความเสี่ยงในการสูบบุหรี่ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ถ้านักเรียนพบเห็น การสูบบุหรี่ใกล้โรงเรียน และนักเรียนที่มีครอบครัวและเพื่อนที่ไม่สูบบุหรี่ มีความสูงต่ำกว่าผู้มี ครอบครัวหรือเพื่อนที่สูบบุหรี่มากเป็นสองเท่าของโอกาสที่จะสูบบุหรี่ และมีข้อเสนอแนะว่าโปรแกรม การป้องกันควรจะเน้นเป้าหมายไปที่สถานศึกษา นักเรียนที่มีความเสี่ยง และสถานศึกษาควรมี นโยบายป้องกันไม่ให้นักเรียนสูบบุหรี่ที่เข้มงวด

(Gazis, 2008) แห่งมหาวิทยาลัยควีนส์แลนด์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกัน ยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนชาวออสเตรเลียเหนือที่มีความแตกต่างหลากหลายทาง วัฒนธรรม สืบมาจากแผนป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในโรงเรียนที่ใช้กับนักเรียนชั้นปีที่ 8 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชน ชาวออสเตรเลียเหนือที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าแผนการป้องกันยาเสพติด และแอลกอฮอล์ในโรงเรียนมีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ภัยคุกคาม และ สารระเหยซึ่งแผนนี้สามารถลดจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ และมีผู้เลิกสูบบุหรี่และสารระเหยเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยเสี่ยงทางวัฒนธรรม เพื่อนฝูงหรือผู้ปกครองดื่มเหล้าจะส่งผลโดยตรงต่อการเลียนแบบของ เยาวชนและการขาดการเอาใจใส่จากโรงเรียนก็มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของเยาวชนที่สูบบุหรี่และดื่มเหล้า ทั้งนี้แผนการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถป้องกันยาเสพติดให้เยาวชนได้

(Pettingell, 2008) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการป้องกันและกฎหมายความเป็นมาของนโยบายด้าน ยาเสพติดในรัฐนิวเซาท์เวลส์ตั้งแต่ปี 1965 - 1999พบว่าการใช้สิ่งเสพติดเพื่อการนันทนาการในกลุ่ม เยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์เริ่มปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งมากขึ้นในช่วง 1960 - 1969 การศึกษาเรื่อง ยา เสพติดจึงเป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญและรัฐบาลให้ความสนใจมากขึ้น โดยมีนโยบายพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงปี 1970 - 1989 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยป้องกันการติดยาเสพติดของเยาวชนในอนาคต พอ
ยุคปี 1990 - 1999 ได้มีการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้แอลกอฮอล์และยาเสพติดอื่นๆ

อย่างไรก็ตามผู้คนและสังคมยังเชื่อว่าวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือการให้การศึกษา
ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างในการใช้สารแอลกอฮอล์จากเครื่องดื่มก่อให้เกิดอันตรายกับ
แอลกอฮอล์ที่ทำให้เสพติดผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข สรุปว่าปริมาณแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมนั้น
ส่งผลดีและปลอดภัยต่อเยาวชนมากกว่าเป็นยาเสพติดผิดกฎหมายทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม
พากันเชื่อว่าแอลกอฮอล์นั้นปลอดภัยต่อสุขภาพมากกว่า 50 ปี ดังนั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญในเรื่อง
การห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในออสเตรเลีย รวมถึงการศึกษาผลกระทบจากยาเสพติดด้วย

(Nguyen, 2008) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สารเสพติดในคนหนุ่มสาวในประเทศเวียดนาม
อิทธิพลจากครอบครัว เพื่อน และสังคม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่เกี่ยวข้องกับ
การใช้สารเสพติดในคนวัยหนุ่มสาวในเวียดนาม ปัจจัยเหล่านี้มาจากลักษณะบุคคล เช่น ระดับ
การศึกษาอิทธิพลจากครอบครัว เช่น มีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานใช้สารเสพติด จากสังคมหรือ
สภาพแวดล้อมในสังคม จากความเครียด สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดน้อยได้แก่ ลักษณะ
บุคคลและสภาพแวดล้อมในสังคม สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงในการนำไปสู่การใช้สารเสพติดคือ
ปัจจัยด้านเพื่อนและความเครียด ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานของงานวิจัย งานวิจัยครั้งนี้ให้ข้อมูล
สำคัญเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลด้านครอบครัว ด้านครอบครัว และด้านสังคมต่อ
การใช้สารเสพติดในกลุ่มคนวัยหนุ่มสาวในประเทศเวียดนามนำไปสู่การพัฒนาแผนการป้องกันการใช้
สารเสพติดที่มีประสิทธิผลมากขึ้นในประเทศเวียดนาม

(Ping, 2008) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดื่มสุราที่มีผลต่อวัยรุ่นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง
ระหว่างเพศ ข้อมูลนี้ได้จากวัยรุ่น 1,458 คน (อายุ 9 - 17 ปี) โดนมสุมจากวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน
โดยสัมภาษณ์จากเด็ก 1 คน พร้อมด้วยผู้ปกครองคู่กัน ผลการวิจัยพบว่าการดื่มสุรามีผลเกี่ยวข้องกับ
อาการซึมเศร้าของวัยรุ่น และความแตกต่างระหว่างเพศก็มีผลต่อการดื่มสุราและอาการซึมเศร้าด้วย
จะไม่พบว่าเด็กผู้หญิงจะพึ่งพาสุราและมีอาการซึมเศร้าจะพบมากในเด็กชาย อย่างไรก็ตามแนวโน้มใน
การสูบบุหรี่ของเด็กผู้หญิงนั้นพุ่งสูงขึ้น วิธีการป้องกันที่ดีที่สุดคือหลีกเลี่ยงสถานะที่ก่อให้เกิดอาการ
หรือเข้าไปใกล้สุรามากที่สุด

Clements (นภาพร แก้วถาวร, 2552) อ้างอิงจาก Clements, 2008) ได้ทำการศึกษาเรื่อง
ยาเสพติดและการใช้โปรแกรมการฝึกผู้ต้องขังยาเสพติดเพื่อลดนิสัยก้าวร้าวของนักโทษในเมืองคอน
เนตทิคัท กรอบความคิดการวิจัยใช้ทฤษฎีการแสดงความก้าวร้าวของโกลสแตน(Goldstein's Theory
of Substance Abuse and Violence) ทฤษฎีปัญญานิยมและพฤติกรรมนิยม (Cognitive-
Behavioral Theory) ทฤษฎีปัญญานิยมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล(Social Cognitive
Theory and Interpersonal Theory) ผู้วิจัยสร้างแผนการทดลองที่เน้นจิตวิทยาในการสร้างทักษะ

การเข้าใจตนเองทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อลดความก้าวร้าวและควบคุมอารมณ์ของตนเอง ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Pretest และภายหลังการทดลองได้ทดสอบ Posttest และนำผลการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งพบว่ามีเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งในด้านเจตคติ (Attitude) การใช้กำลังที่ผิด (Abuse) อารมณ์โกรธ (Anger) และด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Relationship) รวมทั้งเป็นการประเมินคุณภาพของชุดฝึก (The Efficacy of the Program) ไปพร้อมกัน

(Biddle et al., 2009) ได้วิจัยผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตายการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตาม รายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่นๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่า บางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตัวเองก็ได้ และพบว่า รูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย คือ ส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหายาเสพติดและสารอาหารประเภทแอลกอฮอล์ ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นๆ เช่นโรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัยและการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นในหน่วยงานของชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและพบว่าการรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ คือ ตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนระดับชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

(Liang et al., 2009) คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยการแพทย์ปักกิ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการรับการบำบัดยาเสพติดโดยใช้สารเมธธาโดน ในกลุ่มผู้ติดยาอื่นที่ Guizhou ประเทศจีน ผลการดำเนินการวิจัยผู้เข้ารับการบำบัดใช้เวลาสิบสี่เดือนในการบำบัดและติดตามผล โดยเฉลี่ยใช้สารประมาณ 2 เดือน อัตราการใช้สารของผู้รับการบำบัดอยู่ที่ประมาณ 68.8 % และ 57.4 % เมื่อรับการบำบัดผ่านไป 6 เดือนและสิบสองเดือน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ คือปริมาณการใช้สารในแต่ละวันความแตกต่างของแต่ละคลินิกที่ทำการรักษาความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ป่วยใช้สารเมธธาโดน นอกจากการบำบัดตระหนักดีว่าสารเมธธาโดนนี้ใช้สำหรับการรักษาก็จะทำให้ความเสี่ยงต่อการติดสารชนิดนี้ลดลงและง่ายต่อการบำบัดรักษา

สรุปจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศนั้นปัญหาเสาตืดเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของประเทศไทย เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆ มากมาย ปัญหาเสาตืดได้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวมากขึ้นจากผลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันหลักทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอ เป็นช่องว่างทำให้ปัญหาเสาตืดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น และจากงานวิจัยในต่างประเทศต่างก็เห็นความสำคัญของปัญหาเสาตืดว่าเป็นปัญหาที่เกิดกับวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่คล้ายคลึงกัน คือ เกิดจากปัญหาพื้นฐานของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การอยากรู้ อยากลอง สภาพแวดล้อมและชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในสถานศึกษา ซึ่งถ้าสถานศึกษาและชุมชนมีการวางแผนในการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานที่ดีแล้วนั้นก็ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาตืดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

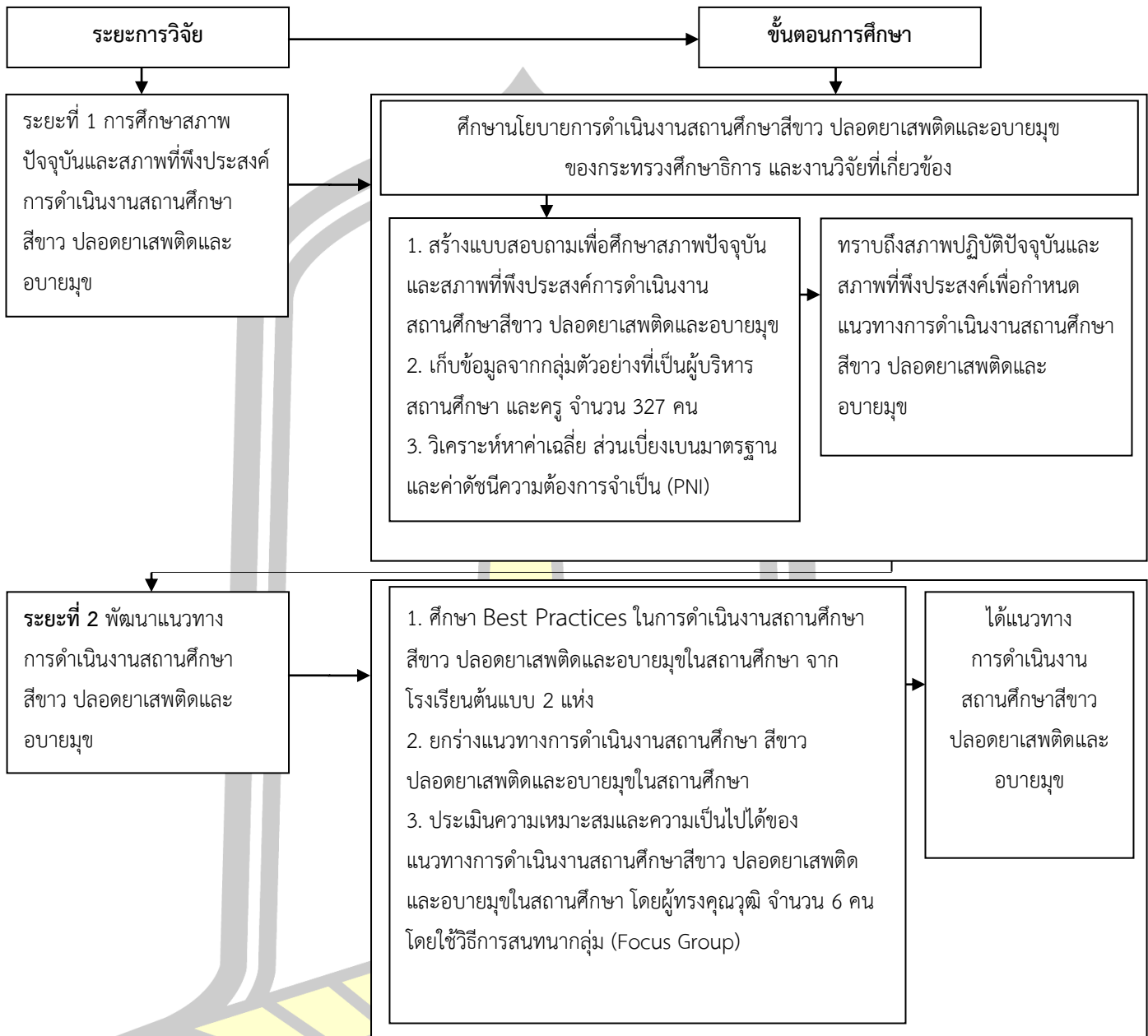
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ ผลที่ได้รับและรายละเอียด การวิจัยแต่ละระยะ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ ผลที่ได้รับ และรายละเอียดการวิจัยแต่ละระยะ

พหุบัณฑิต โสว

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 23

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน
แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษา
สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษา
สีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 23

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติด
และอบายมุขในสถานศึกษา ครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 125 คน
ครู 1,969 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติด
และอบายมุขในสถานศึกษา ครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 2,094 คน และได้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่ม จำนวน 327 คน
โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie & Morgan,
1970) และใช้เทคนิควิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่ง
เป็นหน่วยสุ่ม ได้แก่

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	125	80
ครูผู้สอน	1,969	247
รวม	2,094	327

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เสนอรายละเอียดกระบวนการสร้างเครื่องมือ การหาคุณภาพของเครื่องมือพร้อมทั้ง
ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่
พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยนิยาม
ศัพท์ที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 และนโยบายสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ของ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ
วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5
ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 นำนโยบายสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ของ กระทรวงศึกษาธิการ มาร่างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัย กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.4.1 จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา

3.2.4.2 จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางด้านการศึกษาหรือมีประสบการณ์หรือ สอนระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

3.2.4.3 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาซึ่งจากเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1) ผศ.ดร.พนายุทธ เขยบาล อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) ดร.บุษวรรษ์ แสนปลื้ม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) นางมณีรัตน์ พัวโพธิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

4) นางกนกกร ทองทิพย์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

5) นายนิรภัย คัดโสภา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา โรงเรียนโพธิ์งามศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

3.2.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และนำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.02-1.00 มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.91

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและติดต่อรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยระบุเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ป้อนคะแนนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

5.2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.2.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

5.2.2 แปลความค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับมาก

คะแนนค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับน้อย

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ในระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไปออกแบบยกร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข

6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับการทดสอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.1.2 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

6.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคน

6.2 ค่าดัชนี PNI แบบปรับปรุง (PNI modified) คำนวณข้อคำถามในแต่ละข้อ โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่า PNI modified} = (I-D)/D$$

ค่า PNI modified หมายถึง ดัชนีความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ความรู้ / ทักษะ / เจตคติ ที่คาดหวัง

D หมายถึง ความรู้ / ทักษะ / เจตคติ ที่มีในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23
แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ในด้านการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีและอบายมุข
  - 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
  - 1.3 สรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive Analysis)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเสมา ป.ป.ส. และเกียรติบัตรสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีและอบายมุข ระดับเพชร ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่
    - 2.1.1 โรงเรียนโพนงามศึกษา
    - 2.1.2 โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา
 ซึ่งโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเสมา ป.ป.ส. และเกียรติบัตรสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยดีและอบายมุข ระดับเพชร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 3.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์
  - 3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
    - 3.2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

3.2.1.4 นำเครื่องมือที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม)

3.2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 แห่ง

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นสำคัญ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและรับแบบสัมภาษณ์คืนด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มาตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้วนำผลจากการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

2. การยกย่องแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยให้สอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ในระยะที่ 1 และการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) มาเป็นแนวทางใน

การยกร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในระยะที่ 1 ค่าความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) และการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ในระยะที่ 2 มาเป็นแนวทางในการยกร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1.2 ดำเนินการร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3. การตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข และจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำร่างแนวทางและคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 นำเสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน

1.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

1.5 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ฉบับสมบูรณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันและประเมินแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 23 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี และสถานศึกษาได้รับการประเมินสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข ระดับเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1) นายธนปกรณ์ อวนป้อง	ผู้อำนวยการโรงเรียนคำตากกล้า ราชประชาสงเคราะห์
2) นายสุริยงค์ ทะแพงพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดเรือคำ พิทยาคาร
3) นายธนกร แก้วบัวสา	ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษา ประชาสามัคคี
4) นายตรีชนนท์ แสนอุบล	ผู้อำนวยการโรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา (โพธิ์คำอนุสรณ์)
5) นายเอกฉันท วงศ์อินพ้อ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนคำตากกล้า ราชประชาสงเคราะห์
6) นายณัฐวุฒิ อุดมแสน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนกุดเรือคำ พิทยาคาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามลำดับดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากเอกสาร ตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.1.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3.2.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจ
แนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ จัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทาง
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ
มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีวิธีการสร้างและ
หาคุณภาพดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

3.2.2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ
แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3.2.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ
แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจ
แนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.2.4 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
ของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 23

4.1.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ใน
การสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และ
อบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสนทนากลุ่ม เพื่อ
พิจารณา วิพากษ์ วิจัยร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ซึ่งมีขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม
ดังนี้

4.1.3.1 เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม

(Moderator)

4.1.3.2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุป และเสนอร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.1.3.3 ผู้ช่วยวิจัยจดบันทึก (Note Taker) และผู้บันทึกภาพอื่นๆ เพื่อ

พิจารณา วิพากษ์ วิจัย ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.1.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ

เพื่อพิจารณา วิพากษ์ วิจัย ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลุ่มแนวทางดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลุ่มแนวทางดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

4.2.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลุ่มแนวทาง

การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

4.2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบประเมิน

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลุ่มแนวทางดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ที่รวบรวมมาได้

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

5.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

5.2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มาวิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาระดับคุณภาพความเหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

5.2.2.2 โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก หรือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับการทดสอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.1.2 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

6.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคน

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยนำเสนอ รายละเอียดผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D (Degree of Success)	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I (Important)	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI <i>modified</i>	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษา
สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม การนำเสนอสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน		ผู้ให้ข้อมูล	รวม (N = 327)	
			จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		ผู้บริหารสถานศึกษา	80	24.46
		ครูผู้สอน	247	75.54
		รวม	327	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		ขนาดกลาง	78	23.85
		ขนาดใหญ่	92	28.14
		ขนาดใหญ่พิเศษ	157	48.01
		รวม	327	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 327 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.46 และครูผู้สอน จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 75.54 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 23.85 ขนาดใหญ่ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.14 และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 48.01

พหุ ประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยแยกเป็นรายด้านและรายชื่อ ผลปรากฏตาราง 3-8

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย และอบายมุข	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การป้องกัน	3.37	0.65	ปานกลาง	4.67	0.19	มากที่สุด
2. การค้นหา	3.18	0.74	ปานกลาง	4.70	0.23	มากที่สุด
3. การรักษา	3.23	0.80	ปานกลาง	4.72	0.23	มากที่สุด
4. การเฝ้าระวัง	3.12	0.81	ปานกลาง	4.65	0.22	มากที่สุด
5. การบริหารจัดการ	3.17	0.59	ปานกลาง	4.69	0.24	มากที่สุด
โดยรวม	3.22	0.67	ปานกลาง	4.68	0.13	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกัน (เฉลี่ย 3.37) การรักษา (เฉลี่ย 3.23) การค้นหา (เฉลี่ย 3.18) การบริหารจัดการ (เฉลี่ย 3.17) และการเฝ้าระวัง (เฉลี่ย 3.12) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การรักษา (เฉลี่ย 4.72) การค้นหา (เฉลี่ย 4.70) การบริหารจัดการ (เฉลี่ย 4.69) การป้องกัน (เฉลี่ย 4.67) และการเฝ้าระวัง (เฉลี่ย 4.65)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการป้องกัน เป็นรายชื่อ

การป้องกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบาย การป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับ กระทรวง ระดับจังหวัดในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง	2.87	1.06	ปาน กลาง	4.92	0.27	มากที่สุด
2. โรงเรียนได้นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ สถานศึกษาสีขาวครอบคลุมมาตรฐาน ด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง	3.50	0.68	ปาน กลาง	4.97	0.15	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ครอบคลุมผู้บริหาร บุคลากร และ ผู้เกี่ยวข้อง	3.66	0.77	มาก	4.72	0.45	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการจัดระบบการบริหาร การประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้ เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษา สีขาว	3.29	0.86	ปาน กลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
5. ครูดำเนินการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง	2.94	0.88	ปาน กลาง	4.61	0.48	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

การป้องกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6. โรงเรียนมีการนำผลของการประเมินโครงการ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด	3.42	0.79	ปานกลาง	4.31	0.47	มาก
7. โรงเรียนมีแผนบริหารความเสี่ยงในการควบคุม ป้องกัน การไม่บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด	3.59	0.61	มาก	4.34	0.47	มาก
8. โรงเรียนมีการจัดทำบันทึก MOU กับเครือข่ายระดับอำเภอที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.66	0.80	มาก	4.74	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	3.37	0.65	ปานกลาง	4.67	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอภัยมุข ด้านการป้องกัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.37) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอภัยมุข ด้านการป้องกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.67)

พหุ ประสิทธิภาพ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการค้นหา เป็นรายข้อ

การค้นหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง	3.67	0.65	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด
2. ครูมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียน ในการมีพฤติกรรมที่เสพรเสี่ยงต่อการ เสพติดอย่างเป็นระบบ	3.37	0.76	ปาน กลาง	4.80	0.39	มากที่สุด
3. ครูจัดให้มีการดำเนินการตรวจ ปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง	2.77	0.93	ปาน กลาง	4.88	0.31	มากที่สุด
4. ครูมีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมาย	2.83	0.94	ปาน กลาง	4.91	0.28	มากที่สุด
5. ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียน รายบุคคลในการแก้ปัญหาและป้องกัน ภัยจากยาเสพติด	3.18	0.94	ปาน กลาง	4.64	0.47	มากที่สุด
6. ครูมีสรุปรายงานผลการตรวจหาสาร เสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.26	0.95	ปาน กลาง	4.34	0.47	มาก
โดยรวม	3.18	0.74	ปาน กลาง	4.70	0.23	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและ
อบายมุข ด้านการค้นหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.18) สภาพที่พึงประสงค์
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ด้านการค้นหา โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด (เฉลี่ย 4.70)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการรักษา เป็นรายชื่อ

การรักษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูมีการนำข้อมูลการค้นหาสาร เสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ในการบำบัดรักษา พันธุ์ผู้ติดสารเสพติด	3.00	0.97	ปาน กลาง	4.38	0.52	มาก
2. ครูมีการแนะนำในการป้องกันและ แก้ปัญหาเสพยาเสพติดอย่างเป็นระบบ	3.40	0.96	ปาน กลาง	4.95	0.21	มากที่สุด
3. ครูมีสื่อการแนะนำเฉพาะเรื่อง การป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์และผู้เรียน	3.20	0.99	ปาน กลาง	4.97	0.15	มากที่สุด
4. ครูมีการติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลอย่างต่อเนื่อง	3.28	0.83	ปาน กลาง	4.52	0.54	มากที่สุด
5. ครูมีการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ	3.25	0.94	ปาน กลาง	4.78	0.41	มากที่สุด
โดยรวม	3.23	0.80	ปาน กลาง	4.72	0.23	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุข ด้านการรักษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.23) สภาพที่พึงประสงค์
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการรักษา โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด (เฉลี่ย 4.72)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการเฝ้าระวัง เป็นรายชื่อ

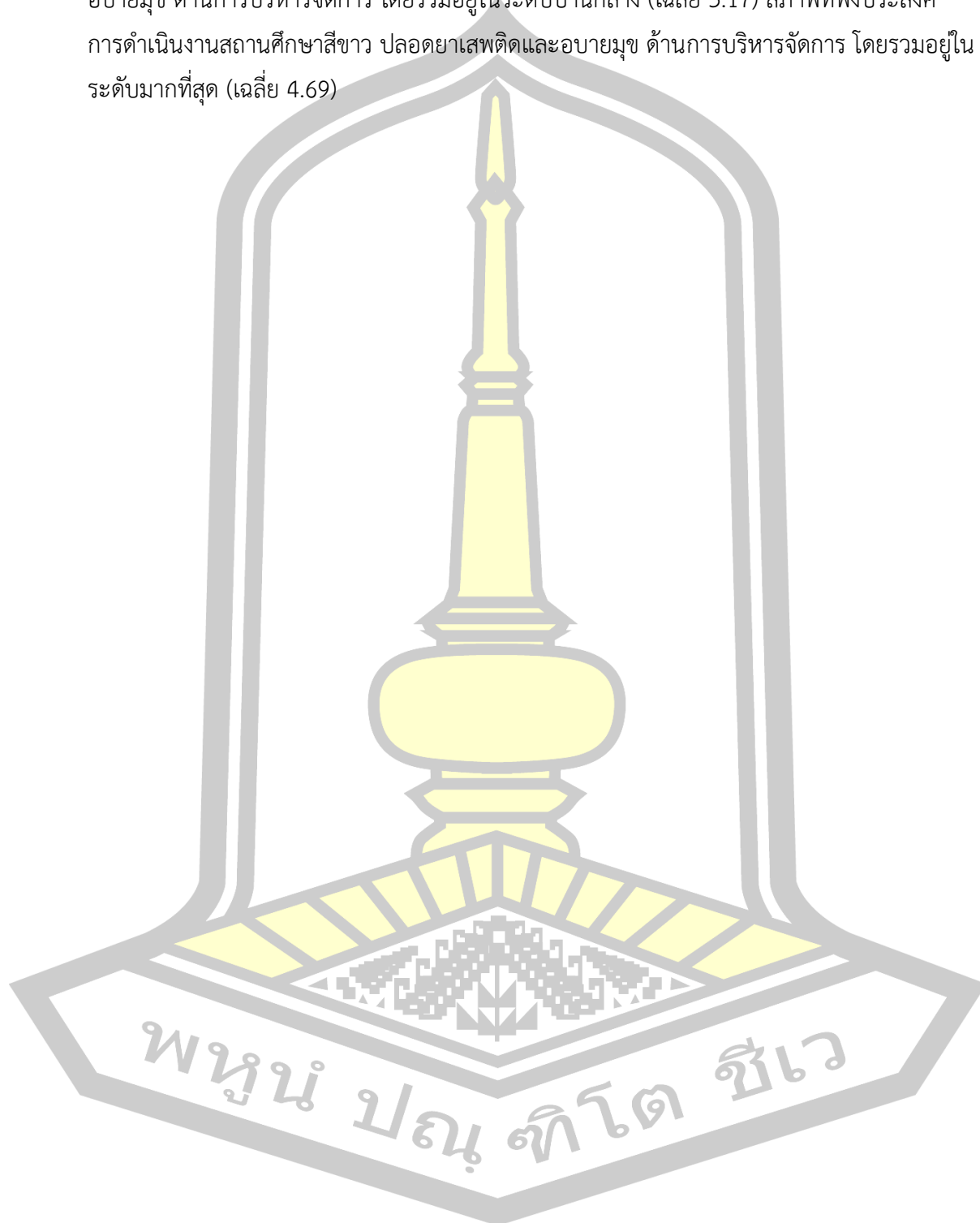
การเฝ้าระวัง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนมีการวางแผนในการ ดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย	3.04	1.17	ปาน กลาง	4.22	0.54	มาก
2. ครูมีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและ ความคิดเห็นของผู้เรียนอย่าง หลากหลายช่องทาง	3.51	0.63	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด
3. องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้าน ยาเสพติด	3.19	0.71	ปาน กลาง	4.99	0.05	มากที่สุด
4. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่าง เหมาะสม	2.94	0.89	ปาน กลาง	4.61	0.48	มากที่สุด
5. ครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ชี้แนะเป้าหมายในการเรียน การดำเนิน ชีวิต	3.15	1.01	ปาน กลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
6. ครูมีการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	2.90	1.26	ปาน กลาง	4.45	0.49	มาก
โดยรวม	3.12	0.81	ปาน กลาง	4.65	0.22	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุข ด้านการเฝ้าระวัง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.12) สภาพที่พึงประสงค์
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการเฝ้าระวัง โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด (เฉลี่ย 4.65)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ด้านการบริหารจัดการ เป็นรายชื่อ

การบริหารจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.91	0.81	ปานกลาง	4.95	0.80	มากที่สุด
2. ผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะทำงาน รับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในสถานศึกษา	3.35	0.77	ปานกลาง	4.52	0.54	มากที่สุด
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด	3.33	0.74	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด
4. ผู้บริหารจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้	3.02	0.92	ปานกลาง	4.22	0.54	มาก
5. ผู้บริหารมีการยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการประเมินโครงการและการนิเทศ มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.24	0.75	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด
โดยรวม	3.17	0.59	ปานกลาง	4.69	0.24	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและ
อบายมุข ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.17) สภาพที่พึงประสงค์
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.69)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 23 โดยใช้แบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Priority Needs Index = PNI) โดยแยก
เป็นรายด้านและรายชื่อ ผลปรากฏตาราง 9-14

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. การป้องกัน	3.37	4.67	0.385	5
2. การค้นหา	3.18	4.70	0.477	3
3. การรักษา	3.23	4.72	0.461	4
4. การเฝ้าระวัง	3.12	4.65	0.490	1
5. การบริหารจัดการ	3.17	4.69	0.479	2

จากตาราง 9 พบว่า องค์ประกอบการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุข เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเฝ้าระวัง (PNI_{modified} =
0.490) การบริหารจัดการ (PNI_{modified} = 0.479) การค้นหา (PNI_{modified} = 0.477) การรักษา
(PNI_{modified} = 0.461) และการป้องกัน (PNI_{modified} = 0.385) เป็นลำดับสุดท้าย

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษา
ปลอดภัยและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*)
และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการป้องกัน

การป้องกัน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. โรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบาย การป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับ กระทรวง ระดับจังหวัดในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง	2.87	4.92	0.714	1
2. โรงเรียนได้นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ สถานศึกษาสีขาวครอบคลุมมาตรฐาน ด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง	3.50	4.97	0.420	4
3. โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยและอบายมุข ครอบคลุมผู้บริหาร บุคลากร และ ผู้เกี่ยวข้อง	3.66	4.72	0.289	6
4. โรงเรียนมีการจัดระบบการบริหาร การประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้ เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษา สีขาว	3.29	4.75	0.443	3
5. ครูดำเนินการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง	2.94	4.61	0.568	2

ตาราง 10 (ต่อ)

การป้องกัน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
6. โรงเรียนมีการนำผลของการประเมิน โครงการ กำกับ ติดตามผลการ ดำเนินงานมาปรับปรุงกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด	3.42	4.31	0.260	7
7. โรงเรียนมีแผนบริหารความเสี่ยงใน การควบคุม ป้องกัน การไม่บรรลุ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติด	3.59	4.34	0.208	8
8. โรงเรียนมีการจัดทำบันทึก MOU กับ เครือข่ายระดับอำเภอที่มีบทบาท เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.66	4.74	0.295	5

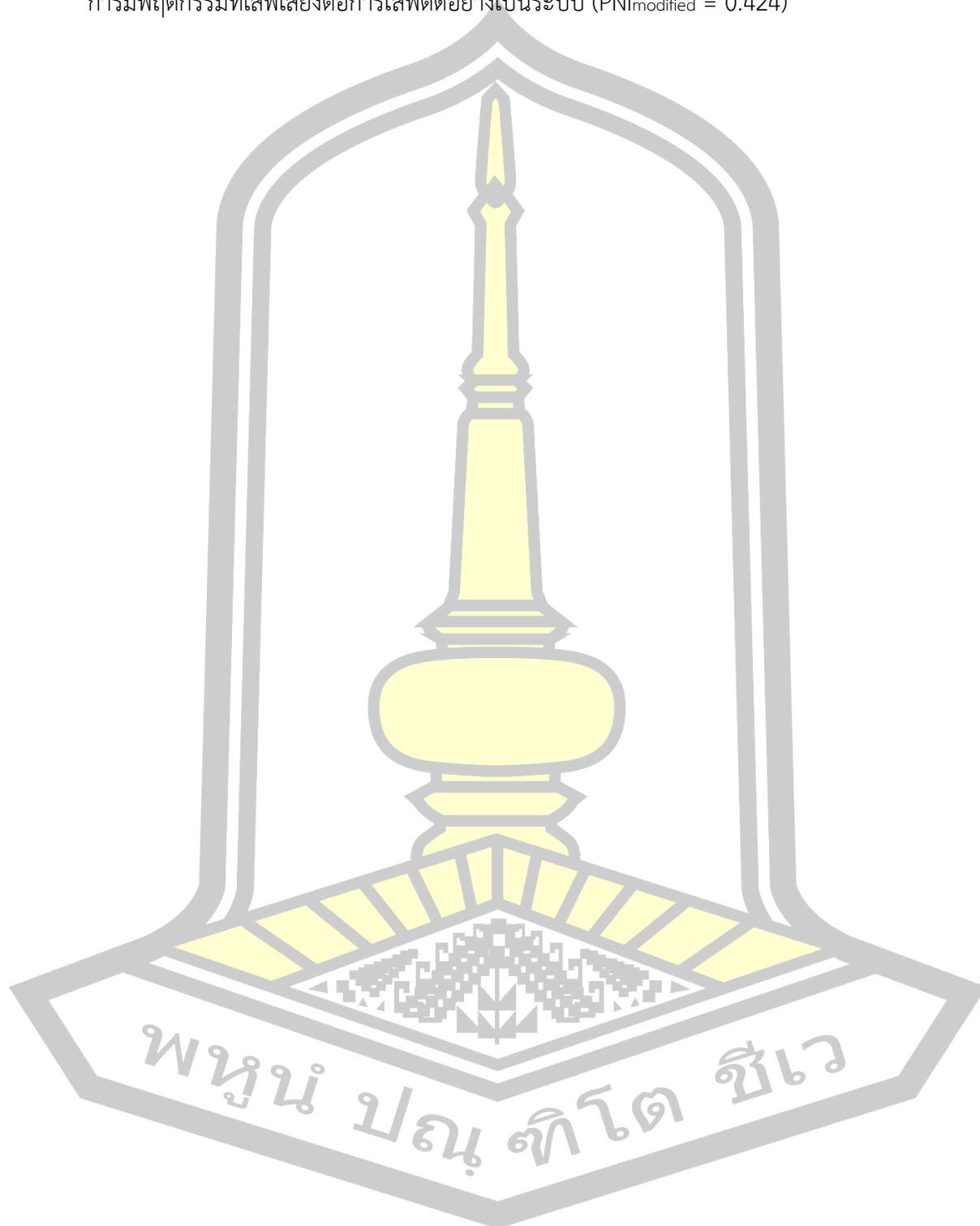
จากตาราง 10 พบว่า ด้านการป้องกันที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อย
ที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบายการป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับ
กระทรวง ระดับจังหวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง ($PNI_{modified} = 0.714$) ครูดำเนินการ
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง ($PNI_{modified} = 0.568$) โรงเรียนมีการจัดระบบ
การบริหาร การประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษาสีขาว
($PNI_{modified} = 0.443$) และโรงเรียนได้นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ
สถานศึกษาสีขาวครอบคลุมมาตรฐานด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง
($PNI_{modified} = 0.420$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาชาว
 ปลอดภัยและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*)
 และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการค้นหา

การค้นหา	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง	3.67	4.63	0.261	6
2. ครูมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียน ในการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการ เสพติดอย่างเป็นระบบ	3.37	4.80	0.424	4
3. ครูจัดให้มีการดำเนินการตรวจ ปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง	2.77	4.88	0.761	1
4. ครูมีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมาย	2.83	4.91	0.734	2
5. ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียน รายบุคคลในการแก้ปัญหาและป้องกัน ภัยจากยาเสพติด	3.18	4.64	0.459	3
6. ครูมีสรุปรายงานผลการตรวจหาสาร เสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.26	4.34	0.331	5

จากตาราง 11 พบว่า ด้านการค้นหาที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษาชาว
 ปลอดภัยและอบายมุข เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อย
 ที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ครูจัดให้มีการดำเนินการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง
 (PNI_{modified} = 0.761) ครูมีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง
 กลุ่มเป้าหมาย (PNI_{modified} = 0.734) ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลในการแก้ปัญหา

และป้องกันภัยจากยาเสพติด ($PNI_{\text{modified}} = 0.459$) และครุมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียนใน
การมีพฤติกรรมที่เสพเสี่ยงต่อการเสพติดอย่างเป็นระบบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.424$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการรักษา

การรักษา	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ครูมีการนำข้อมูลการค้นหาราย เสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ในการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดสารเสพติด	3.00	4.38	0.460	3
2. ครูมีการแนะแนวในการป้องกันและ แก้ปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบ	3.40	4.95	0.455	4
3. ครูมีสื่อการแนะแนวเฉพาะเรื่อง การป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์และผู้เรียน	3.20	4.97	0.553	1
4. ครูมีการติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลอย่างต่อเนื่อง	3.28	4.52	0.378	5
5. ครูมีการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ	3.25	4.78	0.470	2

จากตาราง 12 พบว่า ด้านการรักษาที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อย ที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ครูมีสื่อการแนะแนวเฉพาะเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์และผู้เรียน (PNI_{modified} = 0.553) ครูมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ (PNI_{modified} = 0.470) ครูมีการนำข้อมูลการค้นหาราย เสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดสารเสพติด (PNI_{modified} = 0.460) และครูมีการแนะแนวในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบ (PNI_{modified} = 0.455)

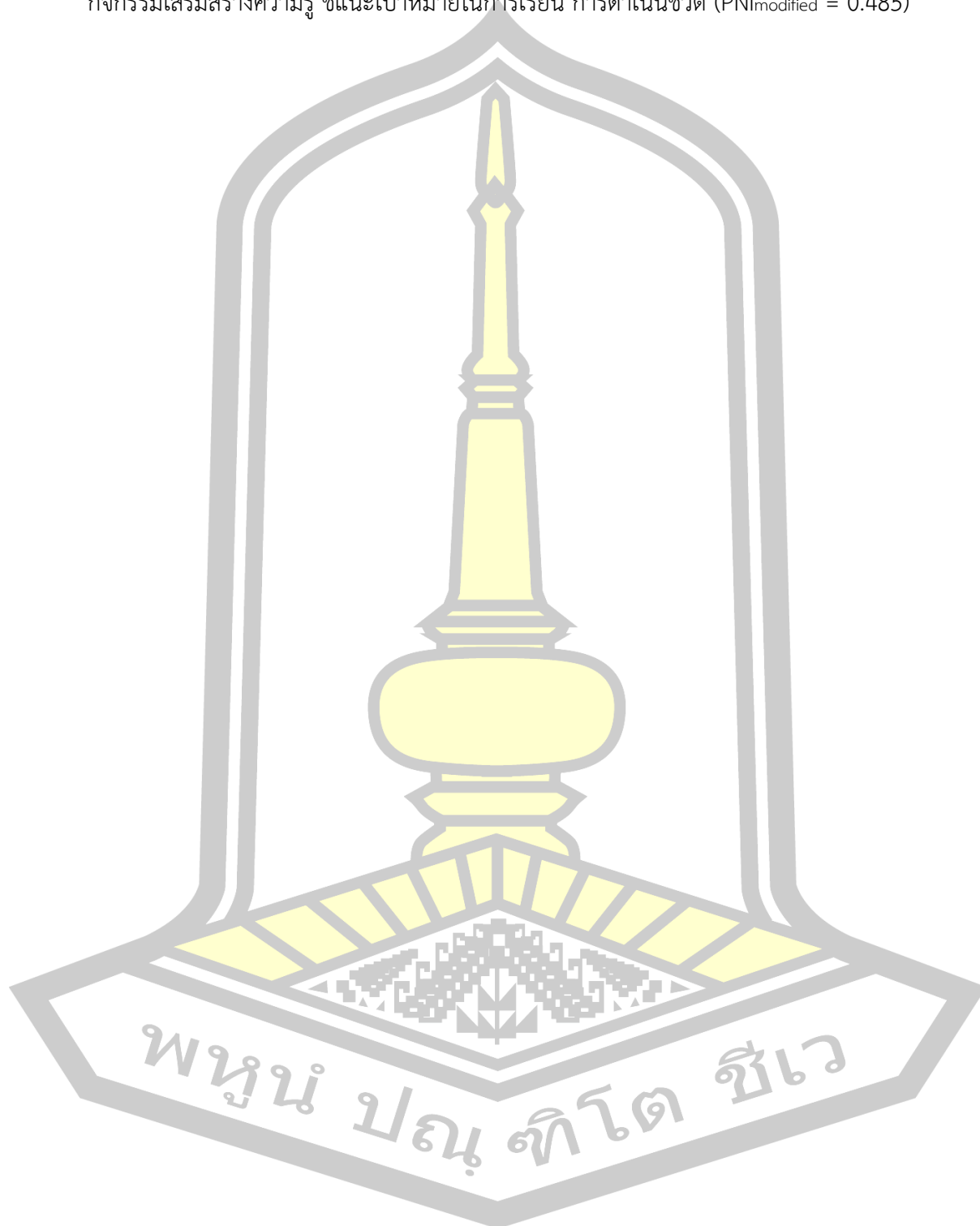
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*)
และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการเฝ้าระวัง

การเฝ้าระวัง	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. โรงเรียนมีการวางแผนในการ ดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย	3.04	4.22	0.388	6
2. ครูมีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและ ความคิดเห็นของผู้เรียนอย่าง หลากหลายช่องทาง	3.51	4.96	0.413	5
3. องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้าน ยาเสพติด	3.19	4.99	0.564	2
4. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่าง เหมาะสม	2.94	4.61	0.568	1
5. ครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ชี้แนะเป้าหมายในการเรียน การดำเนิน ชีวิต	3.15	4.68	0.485	4
6. ครูมีการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	2.90	4.45	0.534	3

จากตาราง 13 พบว่า ด้านการเฝ้าระวังที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหา
น้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่าง
เหมาะสม (PNI_{modified} = 0.568) องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้าน
ยาเสพติด

($PNI_{\text{modified}} = 0.564$) ครูมีการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{\text{modified}} = 0.534$) และครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ซึ่งเน้นเป้าหมายในการเรียน การดำเนินชีวิต ($PNI_{\text{modified}} = 0.485$)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*)
และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.91	4.95	0.701	1
2. ผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะทำงาน รับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญห ยาเสพติดภายในสถานศึกษา	3.35	4.52	0.349	5
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด	3.33	4.78	0.435	3
4. ผู้บริหารจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็น กลไกในการควบคุมคุณภาพการจัด การเรียนรู้	3.02	4.22	0.397	4
5. ผู้บริหารมีการยกระดับการจัด การเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจาก การประเมินโครงการและการนิเทศ มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.24	4.96	0.530	2

จากตาราง 14 พบว่า ด้านการบริหารจัดการที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียร (PNI_{modified} = 0.701) ผู้บริหารมีการยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการประเมินโครงการและการนิเทศมาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (PNI_{modified} = 0.530) ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเสถียร (PNI_{modified} = 0.435) และผู้บริหารจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.397)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
 อายุมข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
 ปลอดภัยเสถียรและอายุมข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยเรียงลำดับ
 ความต้องการและความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเฝ้าระวัง การบริหารจัดการ การค้นหา
 การรักษา และการป้องกัน จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 5 ด้านไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์
 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ตามลำดับ เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
 ปลอดภัยเสถียรและอายุมข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยนำไป
 สัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
 ปลอดภัยเสถียรและอายุมข โดยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่มีค่าลำดับความต้องการจำเป็นมาก
 เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ จากสถานศึกษา 2 แห่ง จำนวน 6 คน ดังนี้

ตอนที่ 1.1 ศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงาน
 สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอายุมข ได้แก่

1.1.1 โรงเรียนโพนงามศึกษา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา
 สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอายุมข ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ นายวิบูลย์ คำมุข คนที่ 2 นายสุริโย
 ชันธุรา และ คนที่ 3 นายโทน สีตาเดช

1.1.2 โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา
 สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอายุมข ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ นายจรัส พิมพา คนที่ 2
 นายเจษฎาพงษ์ เขิงชุมพิทักษ์ และ คนที่ 3 นายเมือง บุระวงศ์

ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอายุมข
 จากบทสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ด้านการป้องกัน

โรงเรียนโพนงามศึกษา

“...จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อทบทวนนโยบายการป้องกันยาเสพติดและ
 นำข้อมูลมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล สรุป รายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการชี้แจงวัตถุประสงค์ นโยบายการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติใน สถานศึกษา...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนโพธิแสนวิทยา

“...ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ต่างๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรม ลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกัน ต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับ...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยงและ ติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

พูน ปรณ กิจโต ชีโร

ตาราง 15 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียร และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มี วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการป้องกัน

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	ความถี่ (คน)
1. ด้านการป้องกัน	
1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อ นำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	6
1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดใน สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรม ลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน	6
1.3 จัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับ	6
1.4 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับกลุ่มเสี่ยงและติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	6

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการป้องกัน ได้ดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล สรุป รายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ

ค่ายคุณธรรม กิจกรรม ลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน

3. จัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับ

4. ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยงและติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2. ด้านการค้นหา

โรงเรียนโพนงามศึกษา

“...ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนโพธิแสนวิทยา

“...มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย และทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

ตาราง 16 สัเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มี วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการค้นหา

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	ความถี่ (คน)
2. ด้านการค้นหา	
2.1 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง	6
2.2 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด	6
2.3 คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา	6
2.4 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา	5
2.5 ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา	5

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการค้นหา ได้ดังนี้

1. ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง
2. ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด

3. คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา

4. มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา

5. ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมาย และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

3. ด้านการรักษา

โรงเรียนโพนงามศึกษา

“...สถานศึกษาจัดสื่อการแนะแนวเรื่องการป้องกันยาเสพติด และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นประโยชน์ไว้บริการแก่นักเรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และมีการดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้นักเรียนนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูผู้สอนมีการจัดบริการสื่อการแนะแนวเรื่องการป้องกันยาเสพติด และดำเนินงานจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยกลุ่มสนใจที่มีกิจกรรมหลากหลาย...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา

“...สถานศึกษามีการจัดประชุมเพื่อนำผลการประเมินการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข มาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในสังกัดเพื่อร่วมกันการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดสารเสพติด...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมแนะแนวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสนุกทำท่ายและเอาใจใส่การเรียน...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

ตาราง 17 สังเคราะห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการรักษา

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	ความถี่ (คน)
3. ด้านการรักษา	
3.1 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และมีการดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้นักเรียนนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา	5
3.2 ครูผู้สอนมีการดำเนินงานจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยกลุ่มสนใจที่มีกิจกรรมหลากหลาย	5
3.3 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในสังกัดเพื่อร่วมกันการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดสารเสพติด	6
3.4 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เพื่อนนักเรียนอย่างสนิทสนมแบบ น้องปรึกษาพี่ หรือ เพื่อนช่วยเพื่อน	5

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการรักษา ได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และมีการดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้นักเรียนนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา
2. ครูผู้สอนมีการดำเนินงานจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยกลุ่มสนใจที่มีกิจกรรมหลากหลาย
3. ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในสังกัดเพื่อร่วมกันการบำบัดรักษา พี่นุผู้ติดสารเสพติด
4. จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรีกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เพื่อนนักเรียนอย่างสนิทสนมแบบ น้องปรึกษาพี่ หรือ เพื่อนช่วยเพื่อน

4. ด้านการเฝ้าระวัง

โรงเรียนโพนงามศึกษา

“...จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย โดยส่งเสริมกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้องค์กรนักเรียนจัดกิจกรรมต้านยาเสพติดโดยร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาแกนนำ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา

“...การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมแนะแนว ชี้แจงเป้าหมายในการเรียน และการดำเนินชีวิต...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

ตาราง 18 สังกะระห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มี วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการเฝ้าระวัง

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	ความถี่ (คน)
4. ด้านการเฝ้าระวัง	
4.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย โดยส่งเสริมกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา	5
4.2 โรงเรียนส่งเสริมให้องค์กรนักเรียนจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดโดยร่วมมือ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	5
4.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาแกนนำ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน	6
4.4 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	6

ตาราง 18 (ต่อ)

<p>แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23</p>	<p>ความถี่ (คน)</p>
<p>4. ด้านการเฝ้าระวัง (ต่อ)</p>	
<p>4.5 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมแนะแนว ชี้แจง เป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต</p>	<p>5</p>
<p>4.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรีและ กีฬา</p>	<p>6</p>

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการเฝ้าระวัง ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย โดยส่งเสริมกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
2. โรงเรียนส่งเสริมให้องค์กรนักเรียนจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดโดยร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาแกนนำ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน
4. การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
5. ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมแนะแนว ชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา

1.5 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนโพนงามศึกษา

“...ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...การประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรม การประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา

“...ส่งเสริมให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยา เสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา...”

(คนที่ 3 กรรมการสถานศึกษา. 31 ตุลาคม 2561 : สัมภาษณ์)

ตาราง 19 สังกะระห์ความถี่ การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติด และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากสถานศึกษาที่มี วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและ อบายมุข ทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน ด้านการบริหารจัดการ

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23	ความถี่ (คน)
5. ด้านการบริหารจัดการ	
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ	5
5.2 ประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุม การสัมมนา และ นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา	5
5.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงาน ด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด	6
5.4 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	6

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการบริหารจัดการ ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ
2. ประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุม การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด

4. จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 2 แห่ง ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาสรุปแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการป้องกัน

1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล สรุป รายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา

1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรม ลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริม การรวมกลุ่มของนักเรียน

1.3 จัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้าน ยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับ

1.4 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง และติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2. ด้านการค้นหา

2.1 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง

2.2 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด

2.3 คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา

2.4 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา

2.5 ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบใน สถานศึกษา

3. ด้านการรักษา

- 3.1 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และมีการดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้นักเรียนนำสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา
- 3.2 ครูผู้สอนมีการดำเนินงานจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยกลุ่มสนใจที่มีกิจกรรมหลากหลาย
- 3.3 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในสังกัดเพื่อร่วมกันการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดยาเสพติด
- 3.4 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรีกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาคูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เพื่อนนักเรียนอย่างสนิทสนมแบบ น้องปรึกษาพี่ หรือ เพื่อนช่วยเพื่อน

4. ด้านการเฝ้าระวัง

- 4.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย โดยส่งเสริมกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
- 4.2 โรงเรียนส่งเสริมให้องค์กรนักเรียนจัดกิจกรรมต้านยาเสพติดโดยร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน
- 4.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาแกนนำ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน
- 4.4 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
- 4.5 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมแนะแนว ชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต
- 4.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา

5. ด้านการบริหารจัดการ

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ

5.2 ประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุม การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

5.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด

5.4 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ตอนที่ 1.2 สัมเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยการเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดังตาราง 20-24

ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มี
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการป้องกัน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ผลการสังเคราะห์
1. ด้านการป้องกัน		
1.1 โรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบาย การป้องกันยาเสพติดระดับชาติ ระดับ กระทรวง ระดับจังหวัดในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง	1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผน ปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหา และอุปสรรค เพื่อนำไปสู่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำ แผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือ (MOU) กับ ภาคีเครือข่าย และ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน
1.2 โรงเรียนได้นำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติ การสถานศึกษาสีขาวครอบคลุม มาตรฐานด้านการป้องกัน การค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวัง	1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัด กิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวัง ยาเสพติดในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการ สอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิง สร้างสรรค์ต่างๆ ค่าย คุณธรรม กิจกรรม ลูกเสือ และเนตรนารีป้องกัน ยาเสพติด กิจกรรมกีฬา ป้องกันยาเสพติด ส่งเสริม การรวมกลุ่มของนักเรียน	1.2 ส่งเสริม สนับสนุน จัดกิจกรรมป้องกันและ เฝ้าระวังยาเสพติดใน สถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียน การสอน

ตาราง 20 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านการป้องกัน (ต่อ)		
1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการและผู้รับผิดชอบโครงการ สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและ อบายมุข ครอบคลุม ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง		1.3 โรงเรียนมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินโครงการและนำ ผลของการประเมิน โครงการมาปรับปรุง กระบวนการจัด การเรียนรู้เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด
1.4 โรงเรียนมีการจัดระบบ การบริหาร การประชุมชี้แจง และ การจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการ ดำเนินการสถานศึกษาสีขาว	1.3 จัดการเรียนการสอน ให้ความรู้ เสริมสร้าง จิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโดยสร้าง เครือข่ายแกนนำทุกระดับ	1.4 จัดระบบการ บริหารการจัดการเรียน การสอน การประชุม ชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกัน ต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข
1.5 ครูดำเนินการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง	1.4 ครูผู้สอนร่วมกัน ดำเนินการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ กลุ่มเสี่ยงและติดตามผลการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ	1.5 ครูผู้สอนร่วมกัน ดำเนินการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง และติดตามผลการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ

ตาราง 20 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านการป้องกัน (ต่อ)		
1.6 โรงเรียนมีการนำผลของการประเมินโครงการ กำกับ ติดตามผล การดำเนินงานมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด		
1.7 โรงเรียนมีแผนบริหารความเสี่ยง ในการควบคุม ป้องกัน การไม่บรรลุ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติด		
1.8 โรงเรียนมีการจัดทำบันทึก MOU กับเครือข่ายระดับอำเภอที่มีบทบาท เกี่ยวข้องกับยาเสพติด		

สรุปผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการป้องกัน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีจำนวน 8 ข้อ ผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีจำนวน 4 ข้อ จากผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีข้อคิดเห็นที่เหมือนกันมาสรุปรวมเป็นร่างแนวทางเดียวกันได้ 4 ข้อ และได้ร่าง แนวทางใหม่เพิ่มอีก 1 ข้อ รวมเป็น 5 ข้อ ดังนี้

ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 23

1. ด้านการป้องกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน
- 1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและนำผลของการประเมินโครงการมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

1.4 จัดระบบการบริหารจัดการจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข

1.5 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง และติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

ตาราง 21 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มี
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการค้นหา

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ผลการสังเคราะห์
2. ด้านการค้นหา		
2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง		
2.2 ครูมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียนในการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อ การเสพติดอย่างเป็นระบบ	2.1 คัดกรองจำแนกกลุ่ม นักเรียนและรายงานการ สำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงาน ต้นสังกัดทราบทุกภาค การศึกษา	2.1 ครูมีการชี้แจงทำ ความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อน ดำเนินการค้นหา คัดกรองจำแนกกลุ่ม นักเรียนและรายงาน การสำรวจสภาพการใช้ สารเสพติด ยาเสพติด ให้หน่วยงานต้นสังกัด ทราบทุกภาคการศึกษา
2.3 ครูจัดให้มีการดำเนินการตรวจ ปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง	2.2 ดำเนินการตามมาตรการ ค้นหาในการตรวจปัสสาวะ ผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง	2.3 ดำเนินการตาม มาตรการค้นหาใน การตรวจปัสสาวะ ผู้เรียนที่อาจเป็น กลุ่มเสี่ยง
2.4 ครูมีเครื่องมือสำหรับจัดเก็บ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมาย	2.3 มีการจัดหาเครื่องมือ สำหรับจัดเก็บข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงาน ผลข้อมูลทุกปีการศึกษา	2.3 มีการจัดหา เครื่องมือสำหรับจัดเก็บ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและ รายงานผลข้อมูลทุกปี การศึกษา

ตาราง 21 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
2. ด้านการค้นหา (ต่อ)		
2.5 ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เรียนรายบุคคลในการแก้ปัญหาและ ป้องกันภัยจากยาเสพติด	2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูล นักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจ ปัสสาวะของนักเรียนกลุ่ม เสียง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด	2.4 ดำเนินการจัดทำ ข้อมูลนักเรียน รายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของ นักเรียนกลุ่มเสียง/ กลุ่มเสพ/กลุ่มติด
2.6 ครูมีสรุปรายงานผลการตรวจหา สารเสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง	2.5 ครูผู้สอนได้ดำเนินการ จัดเก็บข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมาย และรายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและ แก้ไขปัญหายังอย่างเป็นระบบ ในสถานศึกษา	

สรุปผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา
ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการค้นหา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีจำนวน 6 ข้อ
ผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีจำนวน 5 ข้อ จากผลการสังเคราะห์
สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีข้อคิดเห็นที่เหมือนกันมาสรุปรวมเป็นร่างแนวทางเดียวกันได้ 4 ข้อ ดังนี้

ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2. ด้านการค้นหา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา

2.2 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง

2.3 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา

2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด

ตาราง 22 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มี
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการรักษา

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ผลการสังเคราะห์
3. ด้านการรักษา		
3.1 ครูมีการนำข้อมูลการค้นหาสาร เสพติดมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ในการบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติดสารเสพติด	3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูล ข่าวสารยาเสพติดและนำมา วางแผนร่วมกับภาคี เครือข่ายในสังกัดเพื่อร่วมกัน การบำบัดรักษา พี่นฟูผู้ติด สารเสพติด	3.1 ดำเนินการติดตาม ข้อมูลข่าวสารยาเสพติด และนำมาวางแผน ร่วมกับภาคีเครือข่าย ติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมิน มาปรับปรุงและ พัฒนาการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพ
3.2 ครูมีการแนะแนวในการป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ	3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรีกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เพื่อนนักเรียน อย่างสนิทสนมแบบ น้องปรึกษาพี่ หรือ เพื่อน ช่วยเพื่อน	3.2 จัดกิจกรรม แนะแนว การพูดคุย ปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครู แนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน
3.3 ครูมีสื่อการแนะแนวเฉพาะเรื่อง การป้องกันยาเสพติดที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์และผู้เรียน	3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนว เกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติด และมีการ ดำเนินการตรวจค้นและ ป้องกันไม่ให้นักเรียนนำสื่อ ลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ ในสถานศึกษา	3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะ แนวเกี่ยวกับ การป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา และ ดำเนินการตรวจค้น และป้องกันไม่ให้มีสื่อ

ตาราง 22 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านการรักษา (ต่อ)		
	3.4 ครูผู้สอนมีการ ดำเนินงานจัดกิจกรรมการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษาที่ ดำเนินการโดย กลุ่มสนใจที่มีกิจกรรม หลากหลาย	ลามกอนาจารเข้ามา เผยแพร่ในสถานศึกษา
3.4 ครูมีการติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลอย่างต่อเนื่อง		
3.5 ครูมีการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ		

สรุปผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา
ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการรักษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีจำนวน 5 ข้อ
ผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีจำนวน 4 ข้อ จากผลการสังเคราะห์
สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีข้อคิดเห็นที่เหมือนกันมาสรุปรวมเป็นร่างแนวทางเดียวกันได้ 3 ข้อ ดังนี้

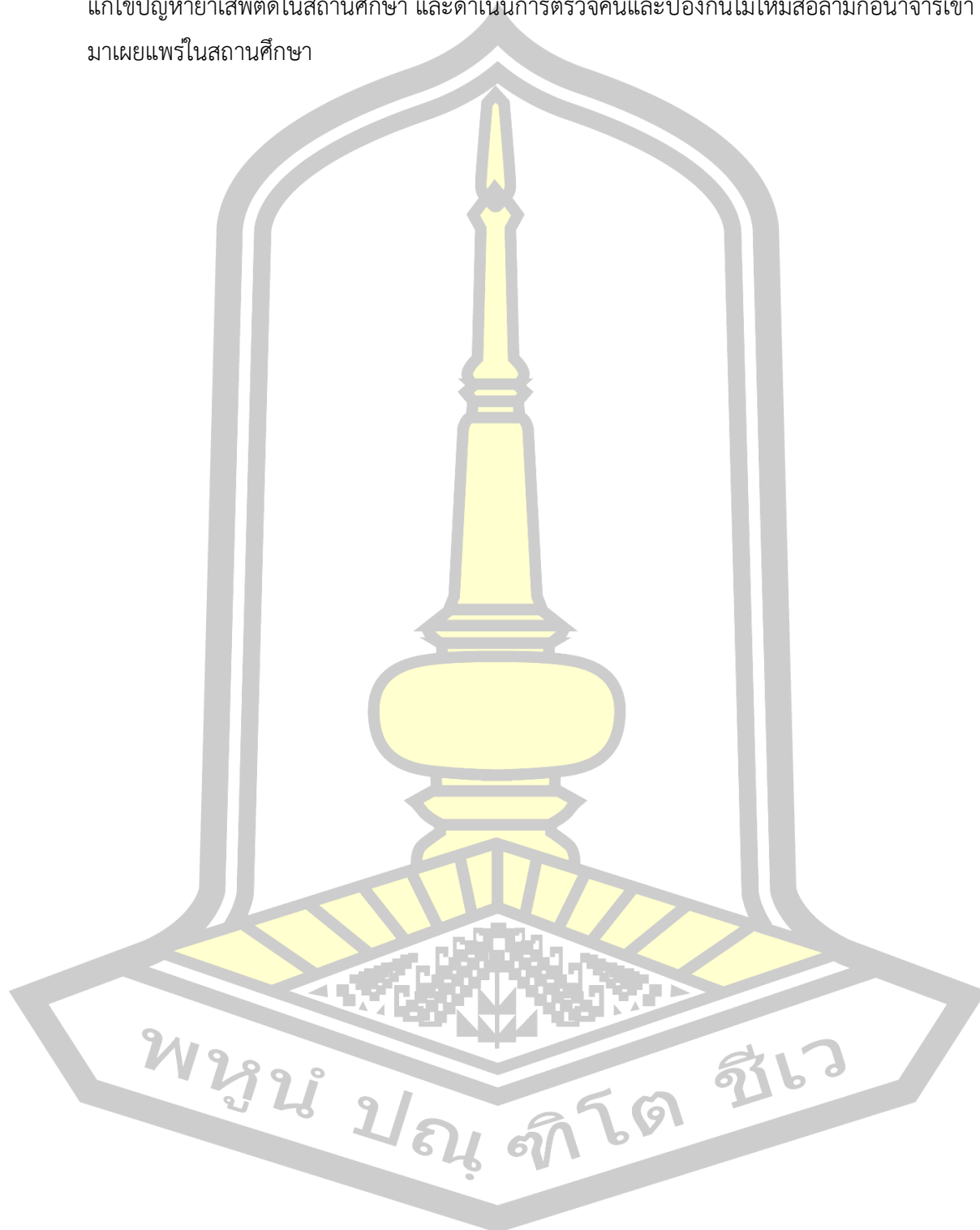
ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3. ด้านการรักษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย
ติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้
ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน

3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้า
มาเผยแพร่ในสถานศึกษา

ตาราง 23 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มี
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเฝ้าระวัง

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ผลการสังเคราะห์
4. ด้านการเฝ้าระวัง		
4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย		
4.2 ครูมีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างหลากหลายช่องทาง		
4.3 องค์กรนักเรียนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด	<p>4.1 โรงเรียนส่งเสริมให้องค์กรนักเรียนจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดโดยร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน</p> <p>4.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษา แกนนำ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน</p>	<p>4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และมีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านการเฝ้าระวัง (ต่อ)		
4.4 ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสม	4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย โดยส่งเสริมกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา	4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
4.5 ครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ชี้แนะเป้าหมายในการเรียน การดำเนินชีวิต	4.4 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ กิจกรรมแนะแนว ชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต 4.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา	4.3 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนว รวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต
4.6 ครูมีการติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.6 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.4 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเฝ้าระวัง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีจำนวน 6 ข้อ ผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีจำนวน 6 ข้อ จากผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีข้อคิดเห็นที่เหมือนกันมาสรุปรวมเป็นร่างแนวทางเดียวกันได้ 4 ข้อ ดังนี้

ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

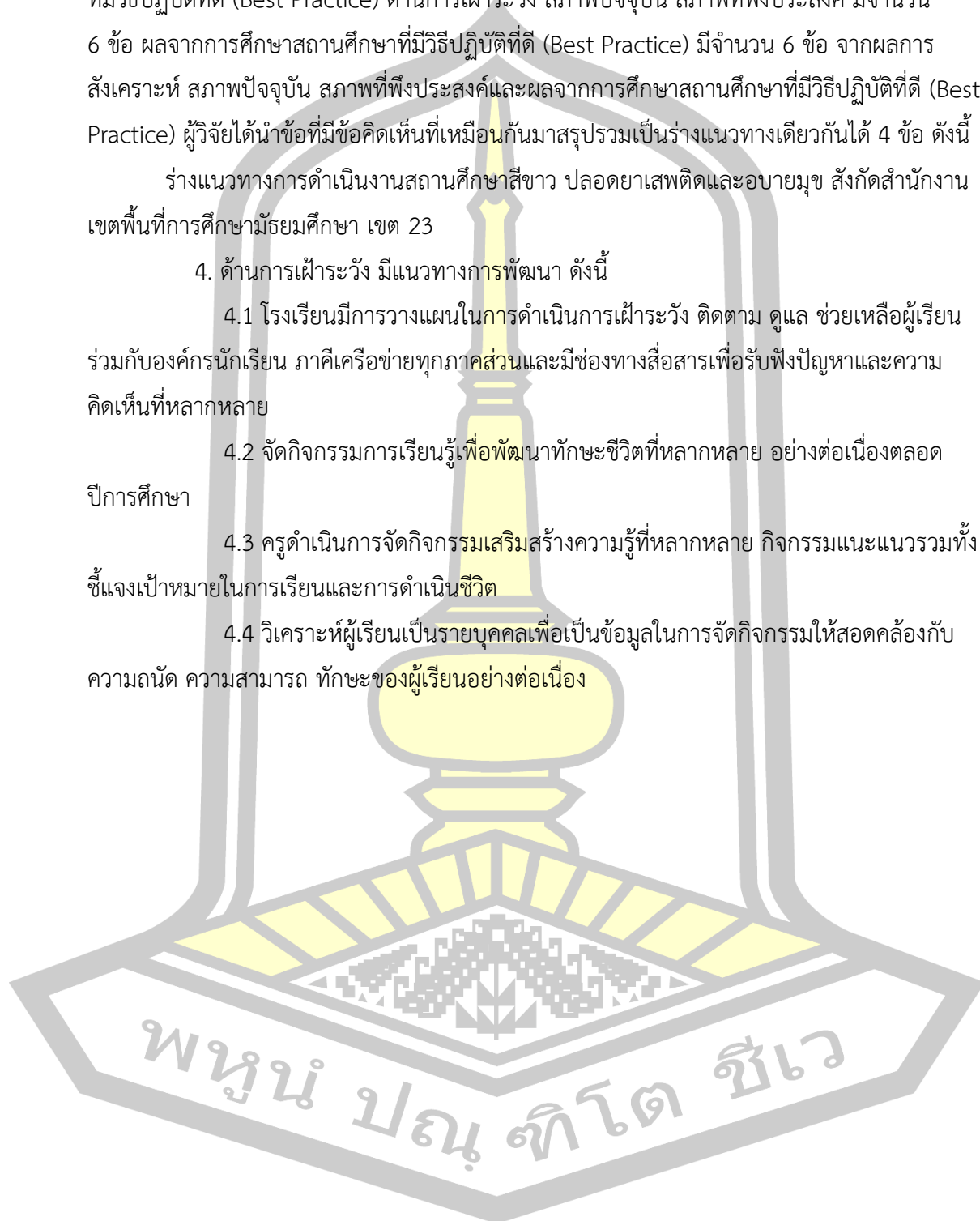
4. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน ร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาควิเคราะห์ทุกภาคส่วนและมีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย อย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4.3 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต

4.4 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 24 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มี
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ผลการสังเคราะห์
5. ด้านการบริหารจัดการ		
5.1 ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการ สถานศึกษาได้ร่วมประชุม เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการ 5.2 ประชุม ชี้แจงนโยบาย การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	5.1 ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการ สถานศึกษาได้ร่วม ประชุมเพื่อแต่งตั้ง คณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและอบายมุข ภายในสถานศึกษา
5.2 ผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะทำงาน รับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดภายในสถานศึกษา		
5.3 ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด	5.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ ได้จากการประชุม การสัมมนา และนำ ผลการวิจัยมาใช้ในการ พัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดใน สถานศึกษา	5.2 ส่งเสริมให้ครูนำ ความรู้ที่ได้จากการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำ ผลการวิจัยมาใช้ในการ พัฒนาการป้องกันและ แก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในสถานศึกษา

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
5. ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)		
	5.4 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่าง สังกัด	
5.4 ผู้บริหารจัดการให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็น กลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการ เรียนรู้	5.5 จัดประชุม มอบหมาย หน้าที่ให้คณะทำงาน ดำเนินการพัฒนาระบบการ นิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้ คณะทำงานดำเนินการ พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลนำผลที่ได้ มาสู่การจัดการทำ โครงการ/กิจกรรม เพื่อ การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
5.5 ผู้บริหารมีการยกระดับการจัดการ เรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจาก การประเมินโครงการ และการนิเทศ มาสู่การจัดการทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง		

สรุปผลการสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีจำนวน 5 ข้อ ผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีจำนวน 4 ข้อ จากผลการ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีข้อคิดเห็นที่เหมือนกันมาสรุปรวมเป็นร่างแนวทางเดียวกันได้ 3 ข้อ ดังนี้

ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

5. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อ
แต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ
การป้องกันแก้ไขปัญหาเสถียรและอบายมุขภายในสถานศึกษา

5.2 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำ
ผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรในสถานศึกษา

5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ
ติดตามและประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข และ
จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1. ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ดังนี้

การจัดสนทนากลุ่มจัดขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้อง
ประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยเป็น
ผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ได้ดังตาราง 25

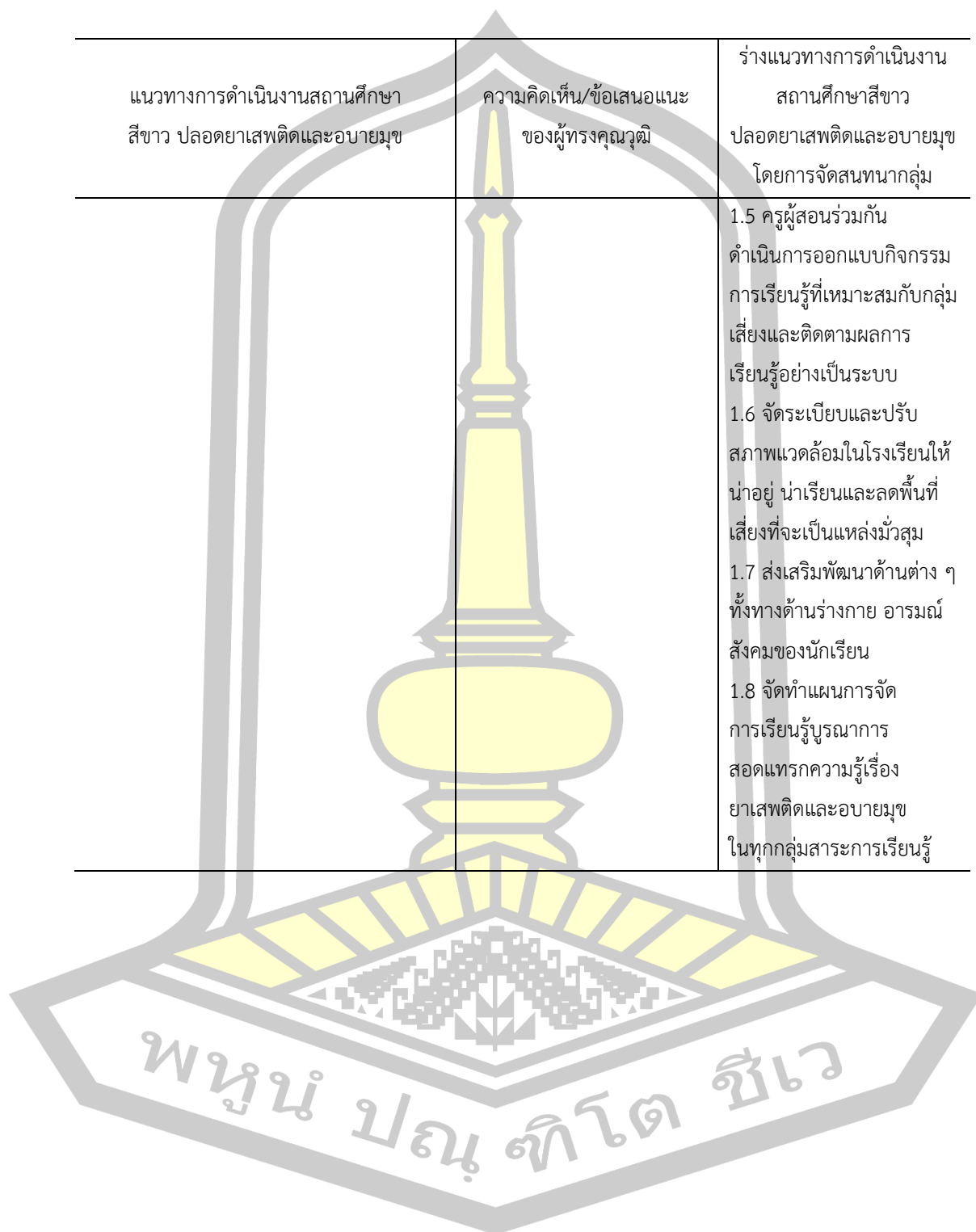

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทาง
การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
<p>แนวทางการป้องกันการป้องกัน ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้</p> <p>1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำ แผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับ ภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน</p> <p>1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรม ป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดใน สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน การสอน</p> <p>1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินโครงการและนำผลของการ ประเมินโครงการมาปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด</p> <p>1.4 จัดระบบการบริหารจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกัน ต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข</p> <p>1.5 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่ม เสี่ยงและติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใน ภาพรวมของ แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้าน การป้องกัน ในภาพรวมมี ความเหมาะสมให้คงไว้ทั้งข้อ 1.1- 1.5 และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะ ให้เพิ่มแนวทาง จำนวน 3 ข้อ ดังนี้</p> <p>1. จัดระเบียบและปรับ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้หน้าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็น แหล่งมั่วสุม</p> <p>2. ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้ง ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของ นักเรียน</p> <p>3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยา เสพติดและอบายมุข ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>แนวทางการป้องกันการ ประกอบด้วย 8 แนวทาง</p> <p>1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบ นโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึก ข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน</p> <p>1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัด กิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยา เสพติดในสถานศึกษาเป็นส่วน หนึ่งของการเรียนการสอน</p> <p>1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินโครงการ และนำผลของการประเมิน โครงการมาปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อ สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด</p> <p>1.4 จัดระบบการบริหารการ จัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และ อบายมุข</p>

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
		<p>1.5 ครูผู้สอนร่วมกัน ดำเนินการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่ม เสี่ยงและติดตามผลการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ</p> <p>1.6 จัดระเบียบและปรับ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่ เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม</p> <p>1.7 ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียน</p> <p>1.8 จัดทำแผนการจัด การเรียนรู้บูรณาการ สอดแทรกความรู้เรื่อง ยาเสพติดและอบายมุข ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>

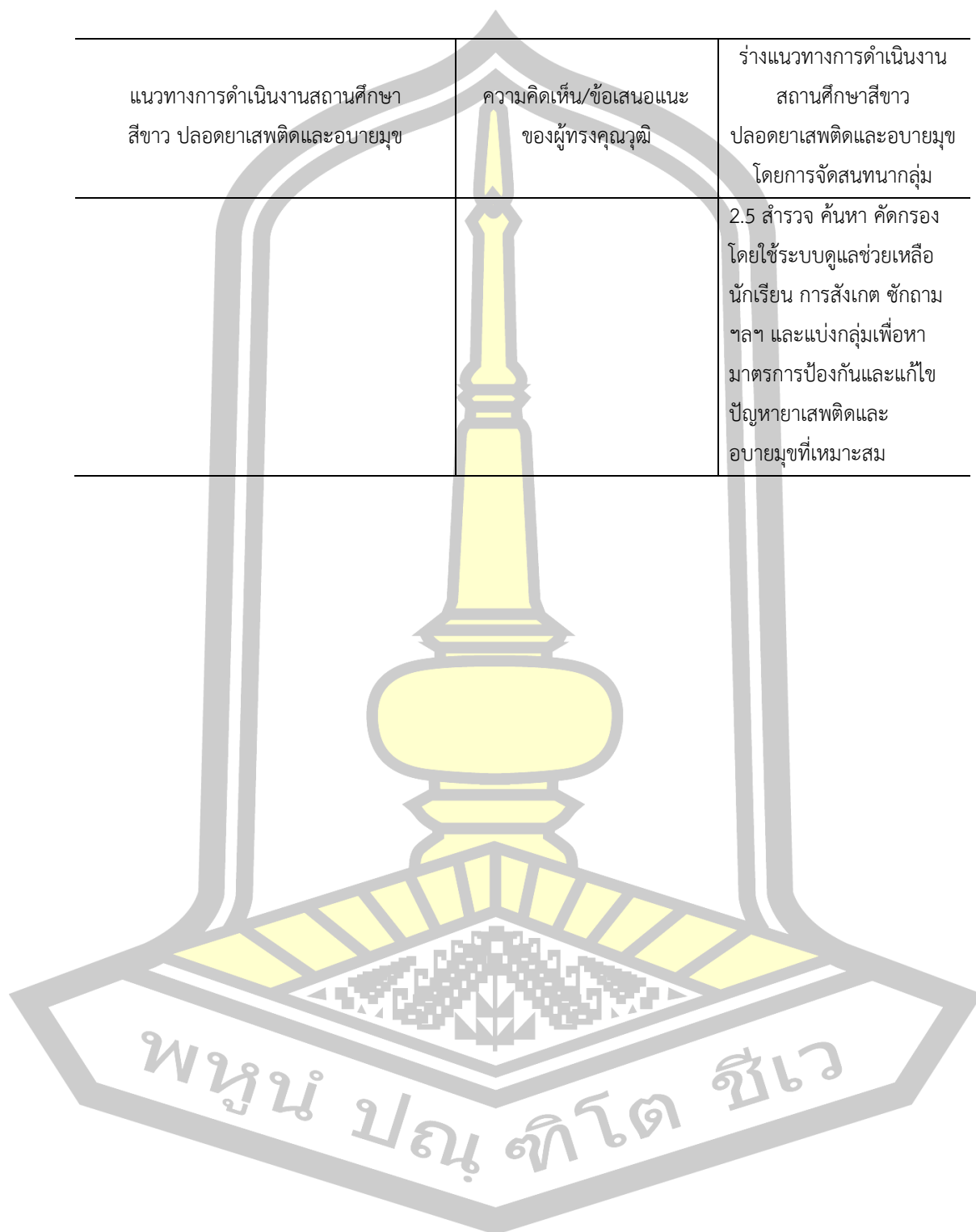

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
<p>แนวทางการค้นหา ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้</p> <p>2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจ สภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้ หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา</p> <p>2.2 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการ ตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง</p> <p>2.3 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปี การศึกษา</p> <p>2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ กลุ่มเสพ/กลุ่มติด</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มีความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในภาพรวมของ แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ด้าน การค้นหา ในภาพรวมมี ความเหมาะสมให้คงไว้ทั้งข้อ 2.1-2.4 และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ เสนอแนะให้เพิ่มแนวทาง จำนวน 1 ข้อ ดังนี้</p> <p>1. สำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดย ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหา มาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดและอบายมุข ที่เหมาะสม</p>	<p>แนวทางการค้นหา ประกอบด้วย 5 แนวทาง</p> <p>2.1 ครูมีการชี้แจงทำ ความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนิน การค้นหา คัดกรองจำแนก กลุ่มนักเรียนและรายงาน การสำรวจสภาพการใช้สาร เสพติด ยาเสพติดให้ หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุก ภาคการศึกษา</p> <p>2.2 ดำเนินการตามมาตรการ ค้นหาในการตรวจปัสสาวะ ผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง</p> <p>2.3 มีการจัดหาเครื่องมือ สำหรับจัดเก็บข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงานผล ข้อมูลทุกปีการศึกษา</p> <p>2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูล นักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจ ปัสสาวะของนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด</p>

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
		2.5 สสำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหา มาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสถียรและ อบายมุขที่เหมาะสม

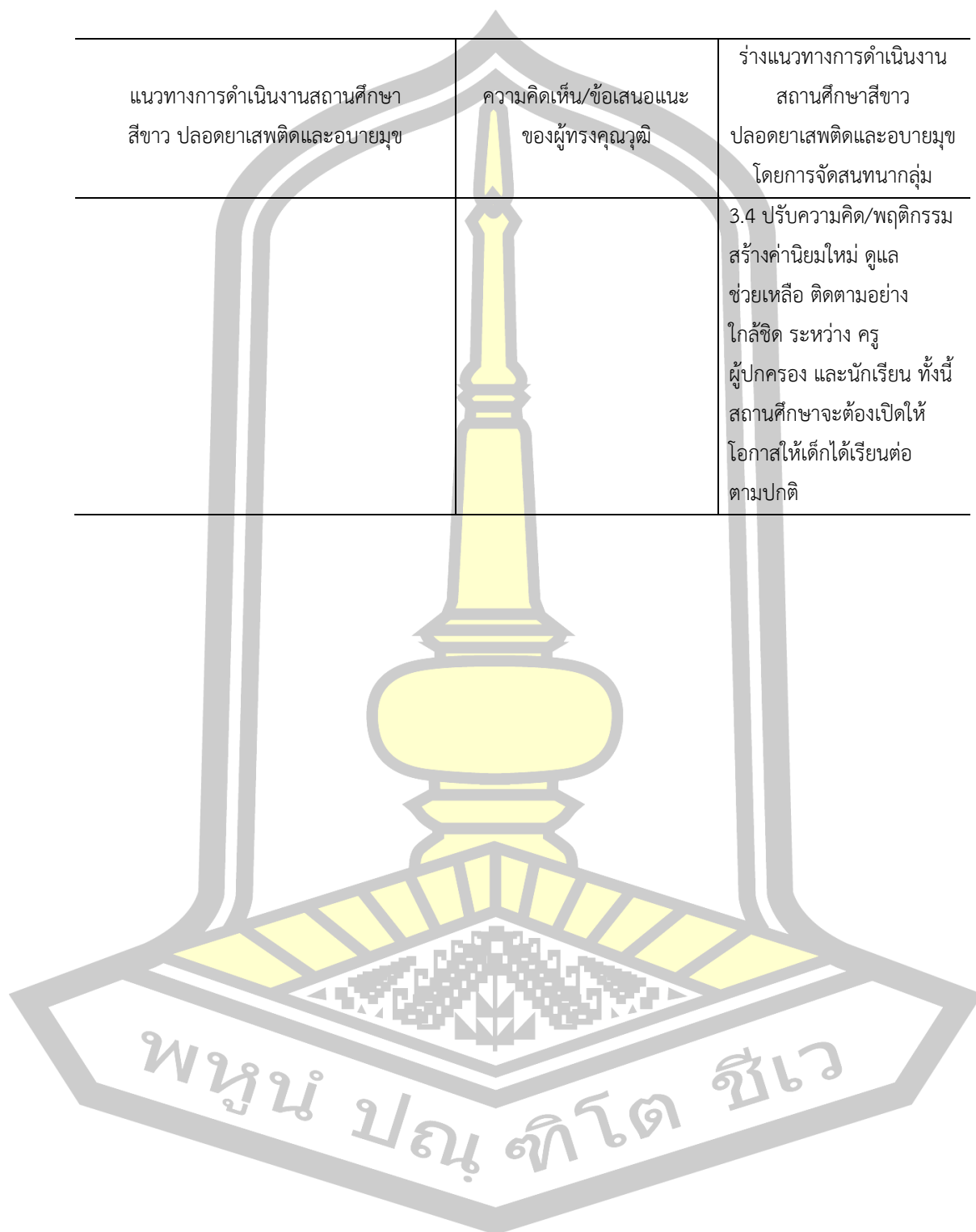

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
<p>แนวทางการรักษา ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้</p> <p>3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน</p> <p>3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มีความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในภาพรวมของ แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียรและอบายมุข ด้าน การรักษา ในภาพรวมมี ความเหมาะสมให้คงไว้ทั้งข้อ 3.1-3.3 และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ เสนอแนะให้เพิ่มแนวทาง จำนวน 1 ข้อ ดังนี้</p> <p>1. ปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแล ช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และ นักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษา จะต้องเปิดให้โอกาสให้เด็ก ได้เรียนต่อตามปกติ</p>	<p>แนวทางการรักษา ประกอบด้วย 4 แนวทาง</p> <p>3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูล ข่าวสารยาเสพติดและนำมา วางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ติดตาม ประเมินผล และนำ ผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานให้ มีประสิทธิภาพ</p> <p>3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิด โอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน</p> <p>3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนว เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดใน สถานศึกษา และดำเนินการ ตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มี สื่อลามกอนาจารเข้ามา เผยแพร่ในสถานศึกษา</p>

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
		3.4 ปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแล ช่วยเหลือ ติดตามอย่าง ใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดให้ โอกาสให้เด็กได้เรียนต่อ ตามปกติ

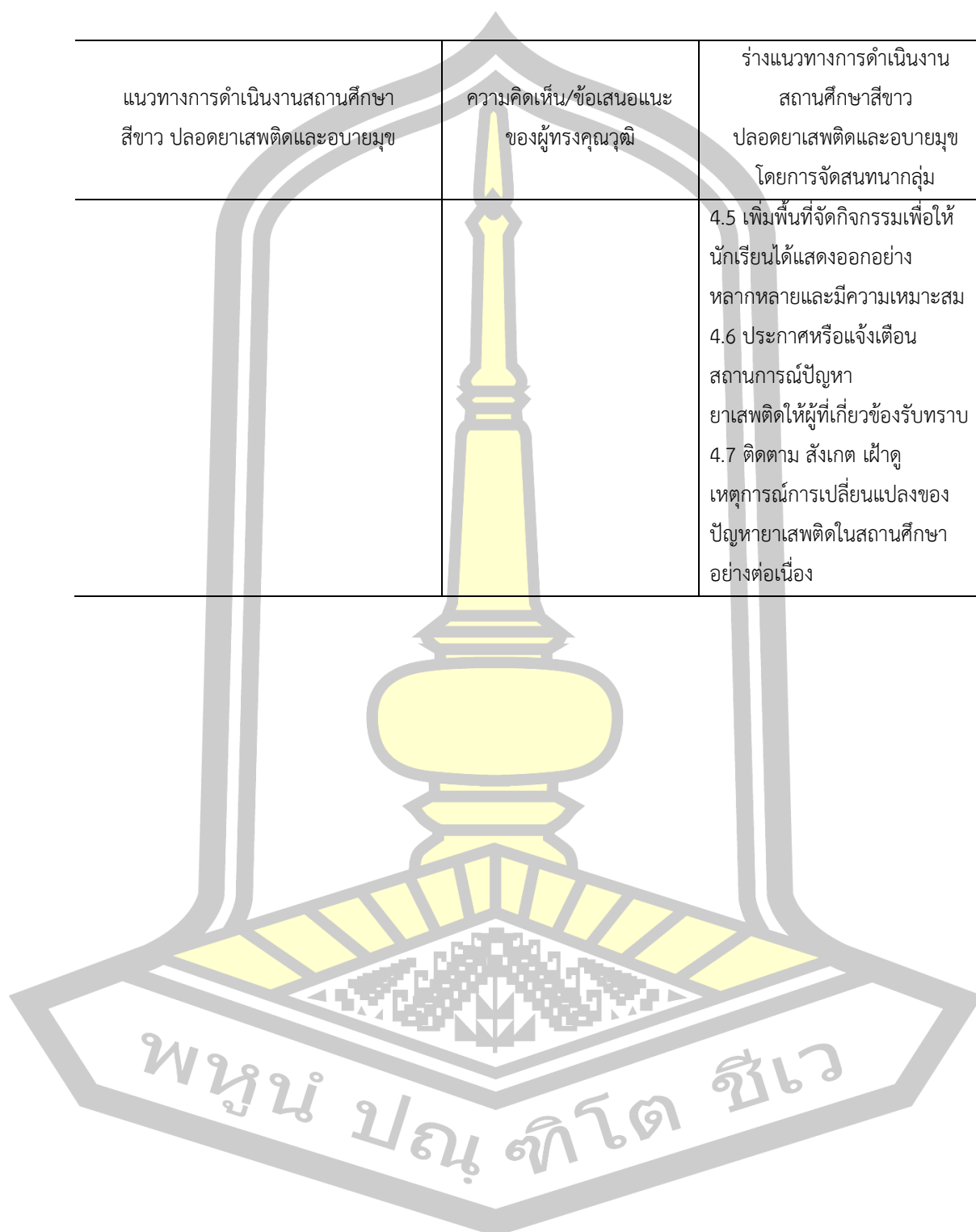

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
<p>แนวทางการดำเนินการเฝ้าระวัง ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้</p> <p>4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน ร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาควิชาหรือชายทุกภาคส่วนและมีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย</p> <p>4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย อย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา</p> <p>4.3 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนว รวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต</p> <p>4.4 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ด้านการเฝ้าระวัง ในภาพรวมมีความเหมาะสมให้คงไว้ทั้งข้อ 4.1-4.4 และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะให้เพิ่มแนวทางจำนวน 3 ข้อ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลาย และมีความเหมาะสม 2. ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหา ปลอดภัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ 3. ติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสถียรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 	<p>แนวทางการดำเนินการเฝ้าระวัง ประกอบด้วย 7 แนวทาง</p> <p>4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาควิชาหรือชายทุกภาคส่วนและมีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย</p> <p>4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา</p> <p>4.3 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต</p> <p>4.4 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง</p>

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
		4.5 เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้แสดงออกอย่าง หลากหลายและมีความเหมาะสม 4.6 ประกาศหรือแจ้งเตือน สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ 4.7 ติดตาม สังเกต เผ่าดู เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของ ปัญหาเสถียรในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
<p>แนวทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้</p> <p>5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุม เพื่อแต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขภายใน สถานศึกษา</p> <p>5.2 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำ ผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา</p> <p>5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้ คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลนำผลที่ ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มีความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในภาพรวมของ แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียรและอบายมุข ด้าน การบริหารจัดการ ใน ภาพรวมมีความเหมาะสมให้ คงไว้ทั้งข้อ 5.1-5.3 และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะให้ เพิ่มแนวทาง จำนวน 3 ข้อ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระดมทรัพยากรการ ดำเนินงานจากเครือข่าย การดำเนินงานบ้าน วัด ชุมชน 2. การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดและอบายมุขใน สถานศึกษา 3. จัดอบรมพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา 	<p>แนวทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 6 แนวทาง</p> <p>5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ ร่วมประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะทำงาน และ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหายา เสพติดและอบายมุขภายใน สถานศึกษา</p> <p>5.2 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การ สัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการ พัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดและอบายมุขใน สถานศึกษา</p> <p>5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้ คณะทำงานดำเนินการพัฒนา ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่ การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยการจัดสนทนากลุ่ม
		5.4 ระดมทรัพยากรการ ดำเนินงานจากเครือข่าย การดำเนินงานบ้าน วัด 5.5 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดและอบายมุขใน สถานศึกษา 5.6 จัดอบรมพัฒนาครู แกนนำ นักเรียนแกนนำใน การดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากตาราง 25 ผู้วิจัยได้นำผลการสนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยมีผลดังนี้ แนวทางด้าน การป้องกัน จากเดิม 5 แนวทาง เพิ่มใหม่ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 3 แนวทาง รวมเป็น 8 แนวทาง แนวทางด้าน การค้นหา จากเดิม 4 แนวทาง เพิ่มใหม่ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 1 แนวทาง รวมเป็น 5 แนวทาง แนวทางด้าน การรักษา จากเดิม 3 แนวทาง เพิ่มใหม่ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 1 แนวทาง รวมเป็น 4 แนวทาง แนวทางด้าน การเฝ้าระวัง จากเดิม 4 แนวทาง เพิ่มใหม่ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 3 แนวทาง รวมเป็น 7 แนวทาง และแนวทางด้าน การบริหารจัดการ จากเดิม 3 แนวทาง เพิ่มใหม่ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 3 แนวทาง รวมเป็น 6 แนวทาง นำผลมาปรับปรุง แก้ไขร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

ร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการป้องกัน

- 1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน
- 1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน
- 1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและนำผลของการประเมินโครงการมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด
- 1.4 จัดระบบการบริหารจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข
- 1.5 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง และติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 1.6 จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุ่ม
- 1.7 ส่งเสริมพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียน
- 1.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่อง ยาเสพติดและอบายมุขในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ด้านการค้นหา

- 2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการตรวจสอบสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา
- 2.2 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง
- 2.3 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา
- 2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด
- 2.5 สำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ชักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขที่เหมาะสม

3. ด้านการรักษา

3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน

3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา

3.4 ปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนต่อตามปกติ

4. ด้านการเฝ้าระวัง

4.1 โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนและมีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย อย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4.3 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต

4.4 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4.5 เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม

4.6 ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหายาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

4.7 ติดตาม สังเกต เฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการบริหารจัดการ

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา

5.2 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ
กำกับ ติดตามและประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่อง

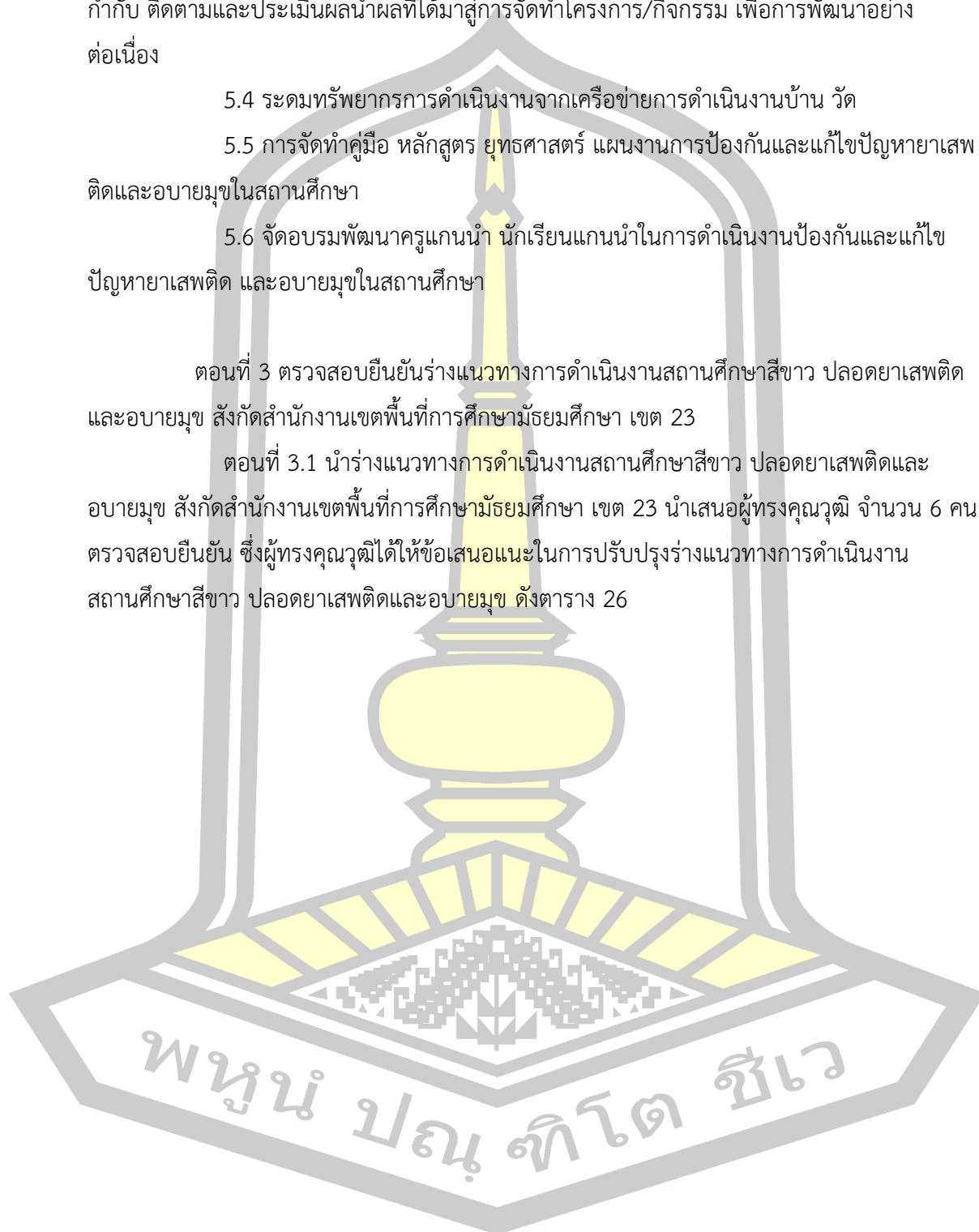
5.4 ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่ายการดำเนินงานบ้าน วัด

5.5 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
และอบายมุขในสถานศึกษา

5.6 จัดอบรมพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย
และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ตอนที่ 3.1 นำร่างแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและ
อบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน
ตรวจสอบยืนยัน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างแนวทางการดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข ดังตาราง 26

ตาราง 26 แสดงผลการตรวจสอบยืนยัน ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการแก้ไขปรับปรุง

การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการแก้ไขปรับปรุง
1. หลักการและเหตุผล	มีความเหมาะสม	
2. ความมุ่งหมาย	มีความเหมาะสม	
3. แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติด และอบายมุข สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23		
3.1 ด้านการป้องกัน	ปรับข้อความ จำนวน 2 ข้อ ข้อที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุน จัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวัง ยาเสพติดในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินโครงการ และนำผลของการประเมิน โครงการมาปรับปรุงกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด	ข้อที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุนจัด กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็น ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียน การสอน ข้อที่ 3 มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินโครงการ และนำผลของการประเมิน โครงการมาปรับปรุงกระบวนการ จัดการเรียนรู้
3.2 ด้านการค้นหา	มีความเหมาะสม	
3.3 ด้านการรักษา	ปรับข้อความจำนวน 1 ข้อ ข้อที่ 4 ปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาส ให้เด็กได้เรียนต่อตามปกติ	ข้อที่ 4 ดูแลช่วยเหลือ ติดตาม อย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้เรียนต่อตามปกติ

ตาราง 26 (ต่อ)

การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการแก้ไขปรับปรุง
3.4 ด้านการเฝ้าระวัง	ปรับข้อความจำนวน 1 ข้อและ เพิ่มแนวทางอีก 1 แนวทาง ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการวางแผนใน การดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับ องค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่ายทุก ภาคส่วนและมีช่องทางสื่อสารเพื่อ รับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่ หลากหลาย	ข้อที่ 1 มีการวางแผนในการ ดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กร นักเรียน ภาคีเครือข่าย ทุกภาคส่วน เพิ่ม ข้อที่ 2 มีช่องทางสื่อสารเพื่อ รับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่ หลากหลาย
3.5 ด้านการบริหารจัดการ	มีความเหมาะสม	
4. กลไกในการบริหารจัดการ	มีความเหมาะสม	
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	มีความเหมาะสม	

ตอนที่ 3.2 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมในส่วน
ต่างๆ จนได้แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 23 และจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาเสพติดกลับมาทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า และอาจ
รวมไปถึงผู้ผลิตด้วย ซึ่งได้สร้างปัญหามากมายให้แก่ประเทศชาติ ดังพระราชดำรัสขอพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชทานในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
วันพุธที่ 4 ธันวาคม พุทธศักราช 2545 เพื่อทรงเตือนสติพสกนิกรชาวไทยว่า “ยาเสพติดนี้มัน
ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหลายอย่าง โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ทั้งราชการ ตำรวจ โรงพยาบาลเอกชนต่างๆ
เดือดร้อนหมดและสิ้นเปลืองคนทั่วประเทศก็สิ้นเปลือง แทนที่จะมีเงินทอง มีทุนมาสร้างบ้านเมืองให้
สบาย ให้เจริญ มัวแต่ต้องมาปราบปรามยาเสพติด มัวแต่ต้องมาเสียเงินค่าดูแลรักษาทั้งผู้เสพยาผู้เป็น
คนเดือดร้อนอย่างนี้ก็เสียเงิน และเสียชื่อเสียง” จากพระราชดำรัสดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึง
ความเดือดร้อนจากผลพวงของยาเสพติดที่มีผลกระทบมากต่อทุกภาคส่วน จึงถือเป็นวาระที่คนไทยใน

ประเทศควรร่วมกันสอดส่อง ช่วยเหลือ ป้องกัน ปราบปราม และเฝ้าระวังเพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัวให้ห่างไกลจากยาเสพติด (เครือข่ายกาญจนาภิเษก, เว็บไซต์)

ปัญหาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่การจัดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนับวันจะยิ่งลำบากมากขึ้นทั้งในด้านสาเหตุ การเกิดปัญหาและแนวทางการแก้ไข และมีแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ยาเสพติด พื้นที่ ประเภท และชนิดของยาเสพติดที่ใช้เสพ ตลอดจนวิธีการเสพ ซึ่งนำไปสู่สภาวะการติดยาที่เพิ่มมากขึ้น ตามข้อมูลแสดงจำนวนผู้เข้ารับการรักษาเสพติดทั่วประเทศ ในภาพรวม ตั้งแต่คณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศ (22 พ.ค. – 31 ก.ค. 2557) พบว่า มีผู้เข้ารับการรักษาจำนวน 78,112 คน เป็นการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ จำนวน 38,920 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.8) ระบบบังคับบำบัด จำนวน 29,710 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.1) และระบบต้องโทษ จำนวน 9,482 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.1) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด. 2557 : 6) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2550 มีผู้เข้ารับการรักษาเสพติดทั่วประเทศ จำนวน 34,128 คน และปี พ.ศ. 2551 มีผู้เข้ารับการรักษา จำนวน 59,238 คน จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เข้ารับการรักษาเสพติดทั้งหมดเพิ่มขึ้นทุกปี โดยกระจายตัวไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และขยายฐาน ผู้เสพจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม ผู้ขับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรไปสู่กลุ่มผู้ว่างงาน นอกจากนี้กำลังระบาดไปสู่กลุ่มเยาวชน นักศึกษาและนักเรียนในอัตราที่สูงขึ้นทุกปี (สำนักคณะกรรมการอาหารและยา. 2546 : 49) จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ติดยาของสถานพยาบาลทั่วประเทศและสถิติผู้กระทำความผิด พบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ติดยาส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุระหว่าง 24 – 25 ปี โดยในปี 2557 มีการแพร่ระบาดในช่วงอายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.1 ของช่วงอายุทั้งหมด และมีแนวโน้มอายุของกลุ่มเป้าหมายลดลงไปอยู่ที่ระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจข้อมูลระดับวิทยาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย กลางปี 2554 ของสำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งพบว่า นักเรียน นักศึกษาระดับ ป. 6 – ปริญญาตรี จำนวน 5.36 ล้านคน มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้อยละ 12.4 และระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นกลุ่มใหญ่ถึงร้อยละ 84 ของจำนวนดังกล่าว จากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในลักษณะของการใช้ยาเสพติด ร้อยละ 5.3 เป็นผู้มีประสบการณ์ในการใช้ ร้อยละ 2.7 ผู้ติดยา ร้อยละ 1.5 ผู้ค้ายาเสพติด ร้อยละ 1.1 ผู้ติดและค้ายาร้อยละ 0.94 และผู้ใช้และผู้ค้า ร้อยละ 0.85 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 3.42 ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด. 2554 : 25) โดยเฉพาะสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา พบว่าสารเสพติดที่ใช้มากอันดับ 1 คือ ยาบ้า ร้อยละ 82.2 รองลงมาคือ กัญชา ร้อยละ 6.3 ยาไอซ์ ร้อยละ 3.3 และกระท่อม ร้อยละ 2.7 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. 2557 : 7)

โรงเรียนและสถาบันทางการศึกษานับว่าเป็นแหล่งที่เสี่ยงต่อการเสพติดและการขายยาเสพติด เนื่องจากเป็นแหล่งรวมกลุ่มของวัยรุ่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ภัยอันน่ากลัวของยาเสพติดได้ขยายลุกลามเข้าไปในรั้วโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกที จนเป็นที่น่าห่วงเกรงว่า หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่างเร่งด่วน อาจเป็นสิ่งที่สายเกินไปสำหรับเยาวชนและกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากปัญหายาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนเกือบทุกโรงเรียนและทุกระดับชั้น ซึ่งโรงเรียนนอกจากจะมีหน้าที่ในการให้การศึกษาทางด้านวิชาการแล้ว ยังคงต้องมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหายาเสพติดอีกด้วย แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหายาได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุ มีปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งการดำเนินการแก้ไขจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการติดยาเสพติดอย่างแท้จริงจากที่ผ่านมาระทรวงศึกษาธิการพยายามดำเนินการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยจัดทำโครงการทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับสถานศึกษา เช่น การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดไว้ในหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ จัดทำคู่มือ การดำเนินการ และหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาในระดับจังหวัด ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ รวมทั้งผู้ปกครอง จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ตำรวจ สาธารณสุข ตลอดจนองค์กร พ่อ แม่ ผู้ปกครอง (สุชานันท์ รัตนภาค, 2547: 2) การสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจและพัฒนาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิวิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสุ่มสำรวจ 16 จังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาค จำนวน 3,153 คน ชาย 1,462 คน คิดเป็นร้อยละ 46.37 หญิง 1,691 คน คิดเป็นร้อยละ 53.63 คน ระหว่างวันที่ 28 – 31 มกราคม 2546 ประชาชนคิดว่าในโรงเรียน/สถานศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดอยู่ในระดับรุนแรงมาก และควรหาทางแก้ไขด่วน ร้อยละ 60.03 เพราะมีนักเรียนติดยาเสพติด และรับรู้ด้วยตนเองว่ามีการแพร่กระจายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2553: 5)

อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยการแพร่ระบาดจะเป็นปัญหาของผู้เสพเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการแพร่ระบาดในหมู่เยาวชนและ

กลุ่มผู้ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งในกลุ่มเยาวชนเป็นการเสาะหาจากแหล่งอื่นที่มีพื้นที่อำเภอกัลยัตติเยียงจากรายงานสถานการณ์การค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 (2557 : 2) กลุ่มนักค้าใช้กลยุทธ์ในการชักชวนเด็กและเยาวชนเป็นเครือข่ายในการเสพ/ค้า ส่งผลให้กลุ่มผู้เสพรายใหม่ในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาเพิ่มขึ้น นอกนั้นกลุ่มนักค้าจะชักชวนให้เยาวชนหาผู้เสพจากเพื่อนในกลุ่ม โดยใช้เงินหรือยาเสพติดเป็นสิ่งล่อใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ปี พ.ศ. 2554 ของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 45 โรงเรียน ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่เฝ้าระวังปัญหาเสพติด โดยมีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัศึกษานี้มีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดค่อนข้างสูงและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งสามารถที่จะแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนด้วยกันได้โดยง่าย โดยผลกระทบของปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนำมาซึ่งความเสียหายและการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ จึงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและจริงจังเพื่อลดและควบคุมไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการดูแลช่วยเหลือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสดูแลศึกษาต่อในสถานศึกษา และสามารถดำรงชีวิตเป็นคนดีในสังคมได้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 และจัดทำคู่มือการใช้แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข เพื่อที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ความมุ่งหมาย

1. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข
2. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

3. แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการป้องกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน
- 1.2 ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและนำผลของการประเมินโครงการมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 1.4 จัดระบบการบริหารจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข
- 1.5 ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง และติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 1.6 จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม
- 1.7 ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียน
- 1.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดและอบายมุขในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ด้านการค้นหา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 2.1 ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัด ทราบทุกภาคการศึกษา
- 2.2 ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง
- 2.3 มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา
- 2.4 ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด
- 2.5 สำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ชักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขที่เหมาะสม

3. ด้านการรักษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

3.2 จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน

3.3 ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา

3.4 ดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องเปิดให้โอกาสให้นักเรียนได้เรียนต่อตามปกติ

4. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 มีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่าย
ทุกภาคส่วน

4.2 มีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย อย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4.4 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต

4.5 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4.6 เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม

4.7 ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหายาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

4.8 ติดตาม สังเกต เฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา

5.2 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

5.3 จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.4 ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่ายการดำเนินงานบ้าน วัด

5.5 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

5.6 จัดอบรมพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา

4. กลไกการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนเพื่อเตรียมการปฏิบัติ (Plan-P) เพื่อให้สถานศึกษานำแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พิจารณาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ด้านการบริหารจัดการ ด้วยค่าดัชนี PNImodified จัดลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการประเมินโครงการและกรณีศึกษาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด และจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นด้านการวางแผนเพื่อนำไปสร้างรูปแบบ ดังนี้

1.1 การวางแผนกลยุทธ์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จำเป็นต้องอาศัยการวางแผนกลยุทธ์เนื่องด้วยการวางแผนกลยุทธ์จะมุ่งเน้นการคาดคะเนสภาพการณ์ในอนาคตและหากกลยุทธ์กำกับ

การทำงานขององค์กรและเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก การวางแผนกลยุทธ์มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สภาพสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากร และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อที่จะทำให้รู้ว่าสถานศึกษามีจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) อะไรบ้าง
- 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าหมาย (Goal)
- 3) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) ของการบริหารจัดการการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับแผนงาน และกลยุทธ์ระดับโครงการ

1.2 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี จากการวางแผนกลยุทธ์ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำ การจัดทำแผนจะต้องนำกลยุทธ์ระดับองค์กร ระดับแผนงาน และระดับโครงการ มากำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม โดยการเขียนโครงการเชิงเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายระดับแผนงาน (Program Goal) วัตถุประสงค์ระดับโครงการ (Project Purpose) ผลผลิต (Outputs) ทรัพยากรและกิจกรรม (Input and Activities) ตัวชี้วัดแสดงเวลา ปริมาณ คุณภาพ สถานที่ แหล่งข้อมูล การอ้างอิง ฐานคิดที่สำคัญในแผนปฏิบัติการ จะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานและงบประมาณของทุกโครงการ มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

การปฏิบัติตามแผนเป็นการบริหารแผน แผนงาน หรือโครงการของแต่ละบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ บุคลากรในหน่วยงานต่างปฏิบัติภารกิจตามที่ได้เตรียมการหรือวางแผนล่วงหน้าไว้แล้วในงานที่ตนเองที่รับผิดชอบ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ไปจัดการดำเนินการตามแผนที่ได้รับมอบหมายตามแนวทาง โดยมีการประชุมหารือ เพื่อมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนงาน ตามตัวบ่งชี้ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องคอยส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการกำกับติดตามเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องมีการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคอยกำกับ ดูแลการดำเนินงาน เรื่องไหน ขั้นตอนใดยังล่าช้าหรือทำไม่ถูกต้องก็สามารถช่วยเหลือในการปรับปรุง แก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานได้ทัน่วงที

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบและประเมินผล เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติเพื่อให้ทราบว่าการทำงานประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขวิธีการทำงานหรือปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงาน การตรวจสอบและประเมินผล เป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางาน กิจกรรมนี้จึงถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนางาน ถ้าทำงานโดยไม่มุ่งหวังที่จะทำให้อะไรดีขึ้นต่อไปก็คงไม่ต้องตรวจสอบและประเมินผลให้เสียเวลา แต่ในวัฏจักรของการทำงานเราต้องการปรับเปลี่ยนและพัฒนางานให้งานดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงต้องใช้ผลจากการตรวจสอบและประเมินเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งในการดำเนินงานในการตรวจสอบและประเมินผลมีกิจกรรมที่ควรปฏิบัติมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุสภาพความสำเร็จของงานในช่วงเวลาที่จะตรวจสอบ โดยปกติแล้วในการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า จะมีข้อมูลที่บอกให้เรารู้ว่างานนั้นมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน ภายในระยะเวลาตามที่วางแผนไว้ ในการระบุความสำเร็จของงานในขั้นตอนนี้ก็ต้องดูช่วงเวลาที่จะทำการตรวจสอบ

2. การตรวจสอบวัดผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจวัดผลการปฏิบัติงานจริงๆ ณ วันที่ทำการตรวจสอบว่าสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ในการตรวจวัดก็อาศัยเครื่องมือและวิธีการในการตรวจวัดที่แตกต่างกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบเป็นลายลักษณ์อักษร การดูผลการปฏิบัติงานจริง เป็นต้น

3. การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการเปรียบเทียบเพื่อตีค่าการดำเนินงานว่าดี มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลจากการวัด (Measurement) กับเกณฑ์ (Criteria) ก็คือหลักของการประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไปการประเมินกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่าสภาพความสำเร็จของงานถือเป็นเกณฑ์ ผลการดำเนินงานถือเป็นการวัด ดังนั้น เมื่อทำการประเมินเรื่องใดก็ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองอย่างของการประเมิน คือ เกณฑ์ และผลจากการตรวจวัด ถ้าองค์ประกอบทั้งสองอย่างไม่ครบถ้วนก็ไม่สามารถจะประเมินได้

4. การเสนอแนะ เป็นการเสนอข้อคิดเห็นของผู้ตรวจสอบและประเมินจากผลการประเมินในข้อ 3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปรับปรุง แก้ไข ทำให้การดำเนินงานในเรื่องนั้นเป็นผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าผลการประเมินว่าดี มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ก็อาจจะยกย่อง ชมเชย หรือให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหรือปรับเป้าหมายการดำเนินงานให้สูงขึ้น ให้ยากขึ้น ถ้าผลการประเมินยังไม่ดี ยังไม่เหมาะสม ก็อาจจะเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพิ่มคน เพิ่มอุปกรณ์ หรือแนะนำวิธีปฏิบัติที่คิดว่าเหมาะสม ซึ่งข้อมูลจากการชี้แนะของผู้ประเมิน จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A)

การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เป็นการปรับแก้ตามผลการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนก่อนหน้านี้ ถ้าผลการประเมินพบว่างานยังไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ก็จะต้องเร่งรัดปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานหรือใช้เวลาในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อจะสามารถทำงานที่คาดหวังไว้แล้วให้สำเร็จ แต่ถ้าผลการประเมินพบว่างานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานต่อไปก็จะได้ปรับเปลี่ยนตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้นจะได้เป็นการท้าทายผู้ปฏิบัติ จึงเห็นได้ว่าการปรับปรุงการปฏิบัติงานสามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะงานที่ทำมาแล้วประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ ผลจากการปฏิบัติในลักษณะนี้ก็จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลง พัฒนาไปในทางที่ดีที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา

การบริหารตามแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง แก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

แนวทางการนำไปใช้ ประกอบด้วย แนวทางในการปฏิบัติในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติ ดังนี้

สถานศึกษา และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องนำแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา ไปในทิศทางที่ต่อเนื่องและมีแนวทางสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานภาคีเครือข่ายมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

1) การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ให้เกิดในตัวผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จนถึงขั้นสามารถนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม

2) พัฒนาตัวผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบ ตัวชี้วัดการดำเนินงาน

สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 23

3) ประเมินความพร้อมของสถานศึกษา และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

4) วางแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาสีขาว

ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเสมา ป.ป.ส.

2. การดำเนินงาน

1) จัดประชุมสัมมนาร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ให้มีการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุขที่มีประสิทธิภาพ

2) จัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่
เกี่ยวข้องได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม

3) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

4) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

5) ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ตามปฏิทินปฏิบัติงาน

6) ประชุมสรุปงานการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภายหลังจากการปฏิบัติงานตามโครงการ เพื่อ
พัฒนาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น

3. การประเมินผล

1) วางกรอบการประเมิน

2) สร้างแบบประเมินตามองค์ประกอบที่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

3) ประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4) แลกผลข้อมูล

5) ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

4. การรายงานผล

1) นำผลสะท้อนจากการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข

2) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3) รายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบ

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานภาคีเครือข่าย ถือเป็นกลไกหลักในการนำนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

2. ครู และบุคลากรทางการศึกษา ต้องเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทักษะการปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมทั้งทักษะการทำงานเป็นทีม

3. คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องได้รับการอบรมพัฒนาตนเองในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด มีการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

4. สถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 และมีมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดได้จริง

5. ปฏิบัติตามคู่มือและปฏิทินปฏิบัติงาน การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

6. มีการนิเทศ ติดตามงาน การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามปฏิทินการนิเทศ ติดตาม

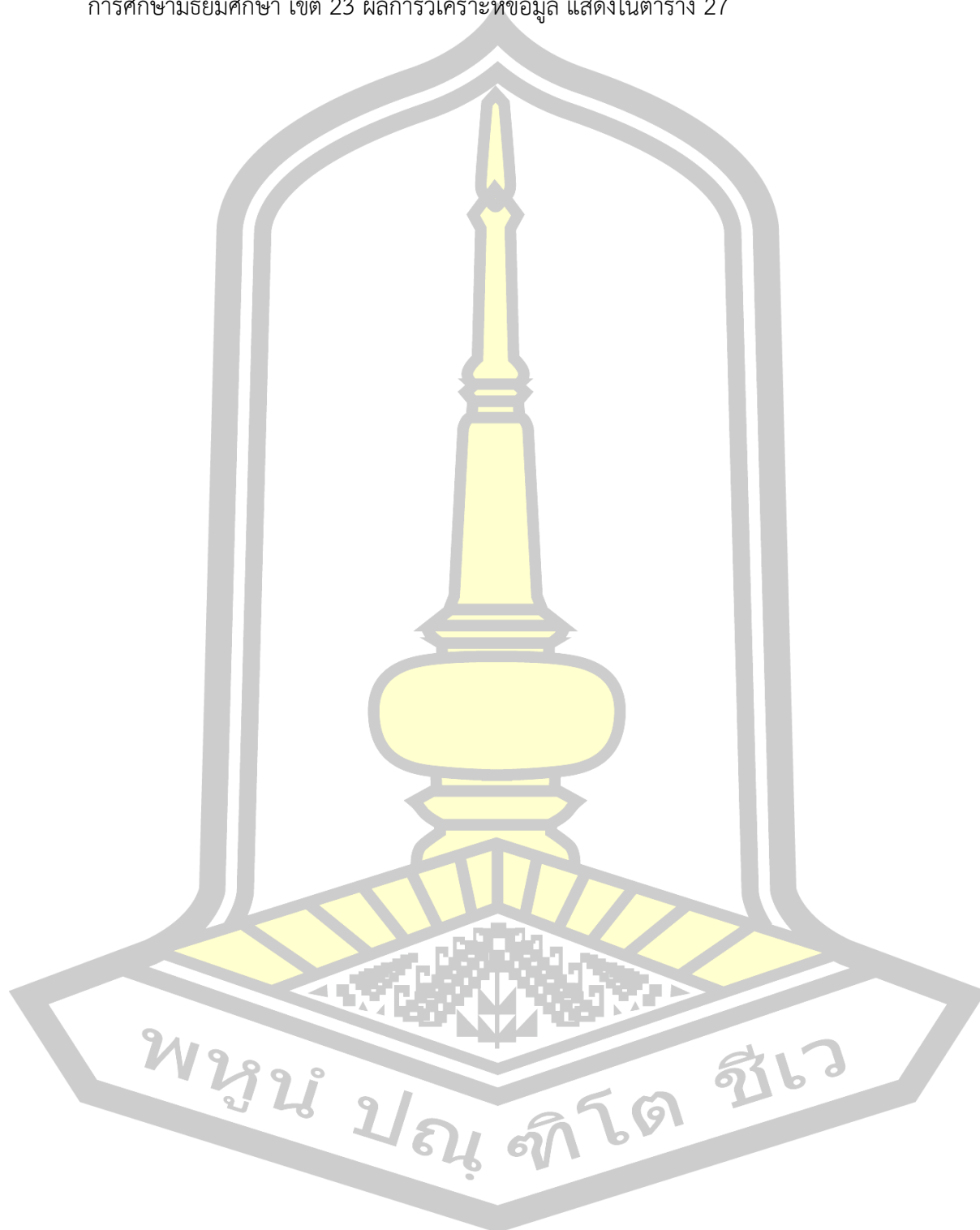
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

8. ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยได้นำแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยนำเสนอด้วยตนเองเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ

คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตาราง 27

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 23

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	หลักการและเหตุผล	4.50	0.55	มากที่สุด	4.33	0.52	มาก
2	ความมุ่งหมาย	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3	แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23						
	3.1 ด้านการป้องกัน	4.83	0.41	มากที่สุด	4.83	0.41	มากที่สุด
	3.2 ด้านการค้นหา	4.67	0.52	มากที่สุด	4.17	0.41	มาก
	3.3 ด้านการรักษา	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
	3.4 ด้านการเฝ้าระวัง	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
	3.5 ด้านการบริหารจัดการ	4.83	0.41	มากที่สุด	4.50	0.55	มาก
4	กลไกในการบริหารจัดการ	4.83	0.41	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
5	เงื่อนไขความสำเร็จ	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
	โดยรวม	4.83	0.41	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 27 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และ
ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกัน ($\bar{X} = 3.37$) การรักษา ($\bar{X} = 3.23$) การค้นหา ($\bar{X} = 3.18$) การบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.17$) และการเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 3.12$) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

การรักษา ($\bar{X} = 4.72$) การค้นหา ($\bar{X} = 4.70$) การบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.69$) การป้องกัน ($\bar{X} = 4.67$) และการเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 4.65$)

2. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน มีการดำเนินงาน ดังนี้ จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและนำผลของโครงการประเมินโครงการมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการบริหารจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยงและติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดและอบายมุขในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการค้นหา มีการดำเนินงาน ดังนี้ ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด และสำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขที่เหมาะสม 3) ด้านการรักษา มีการดำเนินงาน ดังนี้ ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้น และป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา และดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดให้โอกาสให้นักเรียนได้เรียนต่อตามปกติ 4) ด้านการเฝ้าระวัง มีการดำเนินงาน ดังนี้ มีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวัง

ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน มีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ และติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 5) ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินงาน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุม เพื่อแต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่ายการดำเนินงานบ้าน วัด การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา และจัดอบรม พัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ด้านความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

พหุ ประถมศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จังหวัดสกลนคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มีการกำหนดนโยบาย และแผนงานการดำเนินงาน และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งมีการรณรงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่กำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายต้องร่วมแก้ปัญหา จึงต้องพัฒนากลไกการบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินงาน กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ โดยการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ และแก้ไขให้ชัดเจน จึงต้องพัฒนาคน ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน การระดมความร่วมมือจากทุกสถานศึกษาในการแก้ปัญหา โดยถือว่าเป็นปัญหาของตนเองต้องทำต่อเนื่องครบวงจรและผู้ชนะ คือสถานศึกษาสีขาว จึงต้องพัฒนาสถานศึกษาให้ต่อสู้กับปัญหาทุกรูปแบบ

2. สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่จะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในสังกัด โรงเรียนจึงต้องมีการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการและเป็นการตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดหรือไปก่อปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ (อินยวัตร แก้วสุข, 2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านการป้องกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ จัดประชุมชี้แจง มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนบริหารความเสี่ยง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย และติดตามประเมินผล และสรุปรายงาน ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ และนำผลของการประเมินโครงการมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการบริหารจัดการเรียน การสอน การประชุมชี้แจงเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยงและติดตามผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดและอบายมุขในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ (วิมลศิริ บุญโญปกรณ์, 2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า มีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายที่มีผลการปฏิบัติงานที่น่าพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานตามนโยบายการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.2 ด้านการค้นหา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา ดำเนินการตามมาตรการค้นหาในการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง มีการจัดหาเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและรายงานผลข้อมูลทุกปีการศึกษา ดำเนินการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด และสำรวจค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขที่เหมาะสม สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ (ฉัตรชัย อ้นบำรุง, 2556) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียนปัญหาที่สำคัญที่สุด

คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงานจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง และตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด

3.3 ด้านการรักษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ดำเนินการติดตามข้อมูลข่าวสารยาเสพติด และนำมาวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุยปรึกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษาครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียน ครูผู้สอนมีสื่อแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินการตรวจค้นและป้องกันไม่ให้มีสื่อลามกอนาจารเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา และดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนต่อตามปกติ สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ (เจริญ แฉกพิมาย, 2555) ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ 3 ลำดับที่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นาวิ สกุลวงศ์ธนา และคณะ, 2556) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การมีส่วนร่วมที่ดี การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินชีวิตด้วยสติตามแนวพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเชิงบวก การได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากชุมชน และชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ดังนี้ 1) รัฐควรกระตุ้นให้ภาคสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น 2) มุ่งองค์การทางสังคม ทำหน้าที่ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การป้องกันควรมุ่งไปที่ช่วงก่อนการเริ่มเสพ และ 4) ควรมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับสถาบันสังคมหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Rosati, 2000) แห่งมหาวิทยาลัยบราวน์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่มีคุณภาพในโรงเรียน ตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด โดยศึกษาจากปัจจัยเสี่ยง คือสภาพชีวิตของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัย และปัจจัยคุ้มกันคือ สภาพชีวิตของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัย จากการศึกษา โรซาตีได้ให้แนวทางการแก้ปัญหาไว้ดังนี้ (1) การทำให้เด็กมีความตั้งใจและมีทักษะชีวิตที่ถูกสุขลักษณะและสร้างสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าวโดยการลด

ปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยคุกกันในตัวเด็กและสภาพแวดล้อมของเด็ก (2) แนวทางเริ่มแรกของวิธีการป้องกันการติดยาและยาเสพติดโดยอาศัยโรงเรียนเป็นหลักเน้นที่ตัวบุคคล โดยใช้วิธีชูให้กลัวยาเสพติด การให้ความรู้โดยการให้ข้อมูล จัดบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เคยติดยาเสพติด (3) เน้นการดำเนินการแบบครบวงจร คือ ใช้แนวทางที่เห็นตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมการให้โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และนักเรียนเข้ามามีบทบาท หลักสูตรเน้นเรื่องทักษะและองค์ประกอบอื่นๆ หลากๆ อย่าง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและกิจกรรมเชิงบวก

3.4 ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มีการวางแผนในการดำเนินการเฝ้าระวังติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับองค์กรนักเรียน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน มีช่องทางสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ครูดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะแนวรวมทั้งชี้แจงเป้าหมายในการเรียนและการดำเนินชีวิต วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ และติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัย บางประเด็นของ (ฉัตรชัย อันบำรุง, 2556) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้อ่านในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรม

3.5 ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานและ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา จัดประชุม มอบหมายหน้าที่ให้ คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลนำผลที่ได้มาสู่การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่าย การดำเนินงานบ้าน วัด การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยา

เสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา และจัดอบรมพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ (วิมลศิริ บุญโญปกรณ์, 2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า มีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การนำนโยบาย การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายที่มีผลการปฏิบัติงานที่น่าพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานตามนโยบายการสร้าง จิตสำนึกร่วมกัน การกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาให้เข้าใจและให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นและสร้างความตระหนักให้กับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข

1.2 ด้านครู

1.2.1 ครูควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขให้เข้าใจและให้ความสำคัญในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

1.2.2 ครูทุกคนควรตระหนักและให้ความร่วมมืออย่างเต็มความสามารถในการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา

1.2.3 ครูทุกคนควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการดำเนินงานในด้านการเฝ้าระวัง

ทั้งที่เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพและเห็นคุณค่าในตัวเอง
ตลอดจนสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

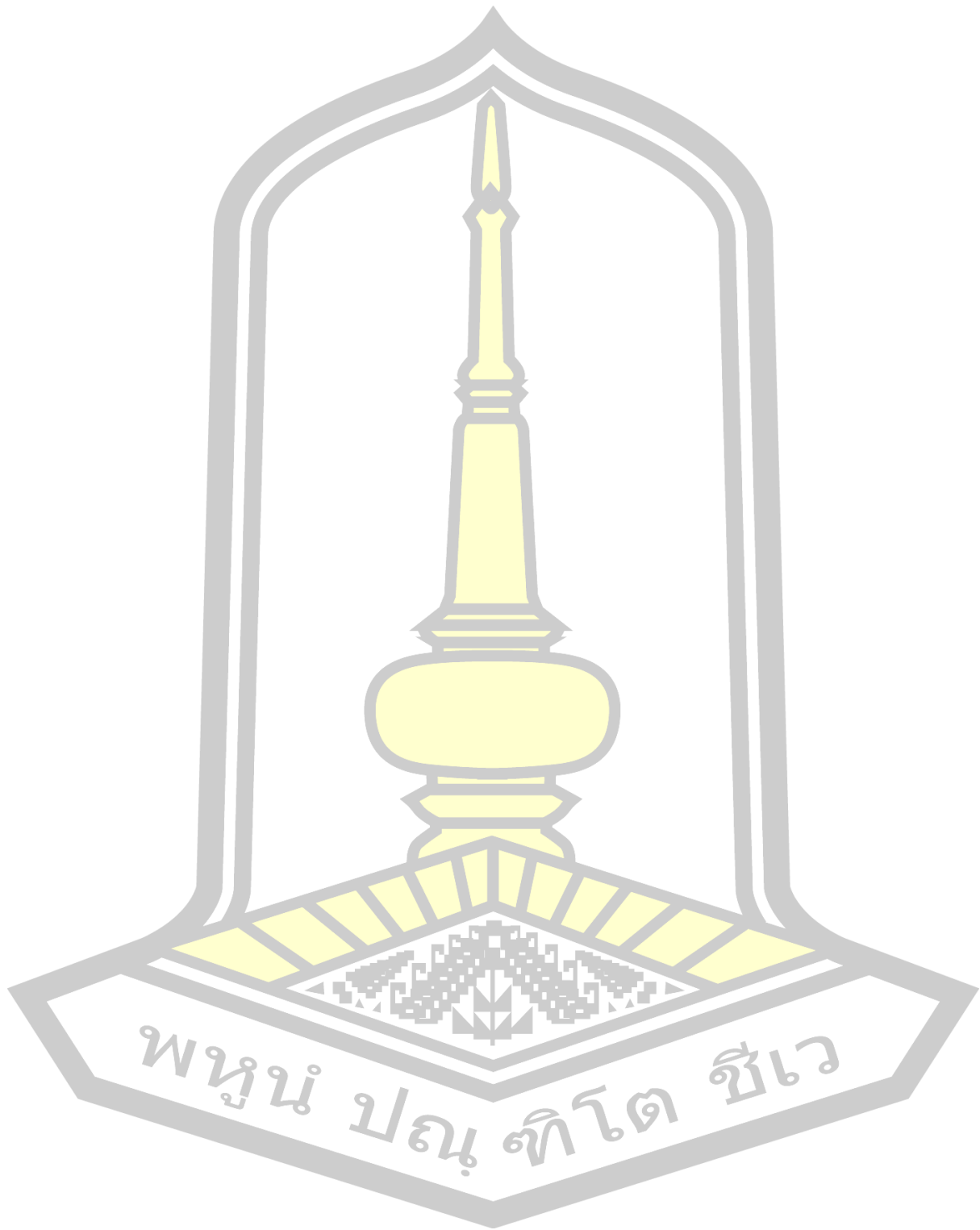
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว
ปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดสิ่งเสพติดในกลุ่มนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

บรรณานุกรม

พหุบันฑิต ชีวะ

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2540). เอกสารการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). การประกันระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). นโยบายสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560
– 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด
กรณีศึกษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
- กิตติธัช แสนภูวา. (2557). การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกัน
แก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในเขตจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศน์ และมาเรียม นิลพันธ์. (2542). การศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัคร
ท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
นครปฐม.
- เครือข่ายกาญจนาภิเษก. (2560). ประมวลพระราชดำรัส. Retrieved from
<http://kanchanapisek.or.th/speeches/2002/1204.th.html>
- จำรัส นวลนิ่ม. (2540). การศึกษากับการพัฒนาประเทศ : แนวความคิดและวิธีปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- เจริญ แฉกพิมาย. (2555). พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.
- ฉัตรชัย อันบำรุง. (2556). การจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอ
ฝาง จังหวัดเชียงใหม่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2549). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา.
- ณัฐวุฒิ ประโม่ง และคณะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2545). การออกแบบและพัฒนาความรู้ในองค์กรโดยมีอาชีพเพื่อมีอาชีพ.
กรุงเทพฯ: นาโกต้า.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2535). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ฉันทวัตร แก้วสุข. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดใน
สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและ
การประกัน. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). โน้ตย่อบริหาร. เชียงใหม่: Orange Group Tactics Design.
- นภาพร แก้วถาวร. (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด
ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.
- นาวิ สุกุลวงศ์ธนา และคณะ. (2556). แนวทางการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน
อย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อโลกสีขาว. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร.
- นิพนธ์ กิनावงค์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: ตระกูลไทย.
- นิภาดา จัดสนาม. (2559). ทศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงาน
คุมประพฤติ จังหวัดร้อยเอ็ด. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2546). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2530). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2546). การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต พระนครศรีอยุธยา.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ. (2542). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พัชรพร สันติวิจิตรกุล. (2553). การพัฒนาคู่มือวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ 1 (ดอนสักผดุงวิทย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- พัชรภรณ์ ต่านประชุม. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- พิทยา ศิริรักษ์ และคณะ. (2556). ยุทธศาสตร์การป้องกันการติดสารเสพติดของเยาวชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มีชัย สายอร่าม. (2548). ปัญหาสังคม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: คำสมัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมศัพท์ อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฤทัยรัตน์ ไกรรอด. (2552). ยาเสพติดคืออะไร. Retrieved from <http://www.thaihealth.or.th/node9830>
- วัฒนา ฉิมประเสริฐ. (2554). การพัฒนาคู่มือครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- วิมลศิริ บุญโญปกรณ์. (2557). การดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครไปสู่การ
ปฏิบัติ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่นๆ. (2535). เส้นทางก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำ
ผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: ประดิษฐ์การพิมพ์.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การดำเนินงาน
สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมคิด บางโม. (2549). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร พุดตาน เบ็ทซ์. (2539). การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 4(พิเศษ), 88-96.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2552). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และ
สตูดิโอ.
- สมาน อัครภูมิ. (2542). การบริหารและการจัดการศึกษาของพื้นที่การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา
และประเทศอังกฤษ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมาน อัครภูมิ. (2550). เส้นทางสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. อุบลราชธานี:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สัญญา จตุพงษ์. (2559). ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเสพยาเสพติดซ้ำของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด : กรณีศึกษาสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดร้อยเอ็ด.
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สามารถ ปรงสุวรรณ. (2545). การพัฒนาคู่มือในโรงเรียนทหารช่าง. ปริญญาโทการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายสุตา สุขแสง และคณะ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สาระ ปัทมาพงศา. (2551). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดกาญจนาราม สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักคณะกรรมการอาหารและยา. (2546). เอกสารเผยแพร่ เรื่อง “ยาเสพติดให้โทษ”. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (ม.ป.ป.). ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561 Retrieved from http://www.sesarea23.go.th/web/data_mattayom/strategic.php
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร ในชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2538). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2544). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2552). ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2553). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2557). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์.
- สิริกร ประสพสุข. (2555). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ภาษาอังกฤษสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี.
- สุชานันท์ รัตนภาค. (2547). ศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิพันธ์ ธรรมกโฬิต. (2544). ยาเสพติดหายนะของคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ์. (2536). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ. (2553). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน.
- สุนันทา เลานันท์. (2540). การสร้างทีม. กรุงเทพฯ: ดีดีบุ๊กส์โตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2545). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร. (2545). การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: วีเจ.พรินติ้ง.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียรภาพ พันธุ์โพธิ์โรจน์. (2543). การจัดการและทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แสงรุณีย์ มีพร. (2552). การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2554). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- อดิเรก เฉลียวฉลาด. (2552). การจัดกลุ่มสนทนา. Retrieved from สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561 จาก <http://www.moe.go.th/moe/upload/blog/htmlfile/448-7756.html>
- อนุชิต เขิงจำเนียร. (2545). คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียน นักศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อมรรัตน์ สุนย์กลาง. (2544). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- อรรณพ กาวิกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน ของตำรวจ ชุมชนมวชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 7(2), 66-77.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย: พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อานนท์ รุ่งโรจน์สารทิต. (2550). สภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน อำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

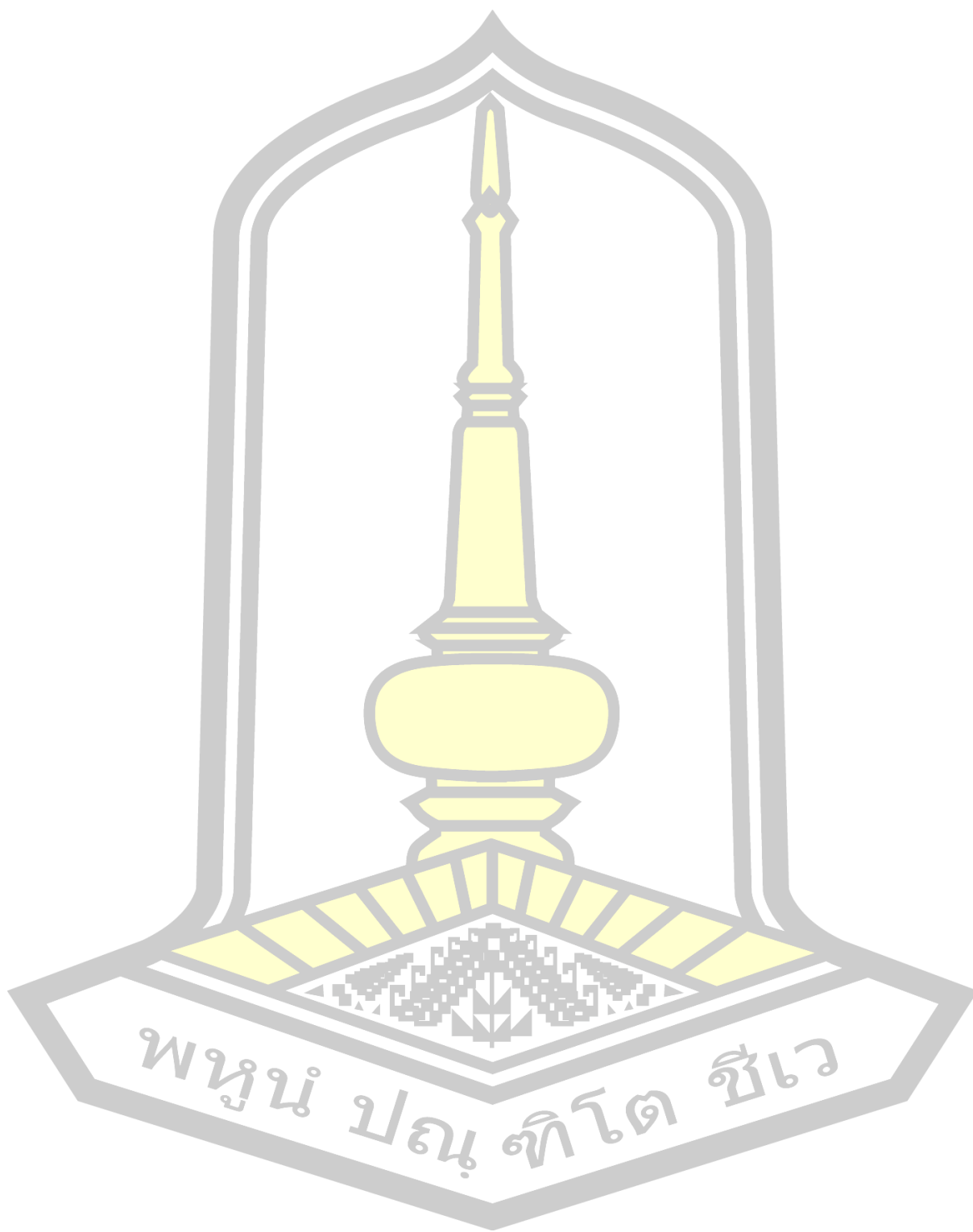
- Biddle, V. S., Kern, J., Brent, D. A., Thurkettle, M. A., Puskar, K. R., & Sekula, L. K. (2009). Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide. *Dissertation Abstracts international*, 69(8), 173-A.
- Evans-Whipp, T., B., J.M., , Lloyd, S., Lafazia, A.N., , Toumbourou, J. W., & Arthur, M. W. C. R. (2004). A Review of School Drug Policies and their Impact on Youth Substance Use. *Health Promotion International*, 19(2), 227-234.
- Gazis, N. (2008). *Drug and Alcohol Prevention among Culturally Diverse Northern Australian Adolescents: An Investigation of a School Drug and Alcohol Prevention Program for Year 8 Students*. Ph.D. Thesis in School of Medicine, The University of Queensland.
- Good, C. V. (1993). *Dictionary of Education*. New York: McGraw - Hill Book.
- Guba, E. G., & Y. S. Lincoln. (1982). The Place of Values in Need Assessment. *Education Evaluation and Policy Analysis*, 4(3), 311-320.
- Jess, S. (1994). *A dictionary of the English Language*. New York: Random House.
- Kaufman, R., A.M. Rojas and H. Mayer., (1993). *Need Assessment : A user's Guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Klimes, R. F. (1977). Goal Development in Planning. *Educational Technology*, 45(2), 17.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lacy, P. J. (2002). Differences in Thinking Styles Between Inmates With Drug Problem Diagnoses and Inmates Without Drug Problem Diagnoses. *Dissertation Abstracts International*, 61(5), 2790-B.
- Leatherdale, S. T., & Manske, S. (2005). The Relationship Between Student Smoking in the School Environment and Smoking Onset in Elementary School Student. *Cancer Epidemiol Biomarkers and Prevention*, 14(7), 1762 – 1765.
- Liang, T., Liu, E. W., Zhong, H., Wang, B., Shen, L. M., & Wu, Z. L. (2009). Factors Influencing the Rate on Retention to Methadone Maintenance Treatment Program Among Heroin Addicts in Guizhou, Chian. *Zhonghua liu xing bing xue za zhi = Zhonghua liuxingbingxue zazhi*, 30(2), 131-135.

- Lowa State University. (2001). Focus Group Approach. Retrieved from etheses.aru.ac.th/PDF/125511239_09.PDF
- Morgan, D. L. (1988). *Focus group and qualitative research*. CA: Sage.
- Morgan, D. L., & Scannell, A. U. (1998). *Planning Focus Groups*. California, US: Sage.
- Nguyen, V. T. (2008). *Drug Abuse Among Yong Adults in Vietnam : The Influence of Family, Peers, and Society*. Doctoral Dissertation in Philosophy, University of Texas at Alington, U.S.A.
- Nobles, J. L. (2010). *Alabama Community College Presidents' Perceptions regarding Distance Education*. Ph.D. Dissertation in Community College Leadership, Mississippi State University.
- Pallozzi, D. P. (2002). A Model for Community Participation in Local School District Decision Making. *Dissertation Abstract International*, 42(4), 1481.
- Pettingell, J. A. (2008). *Panics and Principles : A History of Drug Education Policy in New South Wales 1965-1999*. Ph.D. Thesis in Education, Sydney: University of Sydney.
- Ping, W. (2008). Alcohol Abuse and Depression in Children and Adolescents. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 17(2), 51-69.
- Rosati, J. A. (2000). The Power of Human Cognition in the Study of World Politics. *International Studies Review*, 2(3), 45-75.
- Sanders, K. (2001). An Investigation the Relationships among Lolls of Control, Self-Reported Behavior and Discipline Referrals among Ninth Grade Students. *Dissertation Abstract International*, 105(6), 62-A.
- Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (1990). *Focus groups Theory and practice*. *Applied social research methods series*. Thousand Oaks: CA Sage Publications.
- Vander, C. J., Powell, L. M., Terry-McElrath, Y. M., & Bao, Y. a. F., B.R., (2005). Community and School Drug Prevention Strategy Prevalence : Differential Effects by Setting and Substance. *Journal of Primary Prevention*, 26(4), 299-320.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายธีรพงษ์ ชูพันธุ์
วันเกิด	วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	621 หมู่ 4 ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนคำตากกล้าราชประชาสงเคราะห์ อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร 47250
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
	พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิชัยรัษฎ์พิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
	พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุดรพิชัยรัษฎ์พิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
	พ.ศ. 2547 อนุปริญญา ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ปก.ศ.สูง) สาขาพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษาอุดรธานี
	พ.ศ. 2549 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
	พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทีโตะ ชีเว

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิตฺ สวี